

DE
PRAXI QUESNELLIANA
IN DILATIONE
SACRAMENTALIS ABSOLUTIONIS

Ad Propositiones LXXXVII., & LXXXVIII. ex CI.
Proscriptis in Bulla *Unigenitus*

DISSERTATIO DOGMATICA

Publicæ Disputationi proposita in Collegio Romano
a Patribus Societatis Jesu Anno MDCCLV.

ROMÆ MDCCLV.

TYPIS JOANNIS GENEROSI SALOMONI
PRÆSIDUM FACULTATE.

D E

PRAXI QUÆSTIONARIÆ

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

SACRAMENTUM

Ad Propositiones LXXXVII. de Sacramentis
Propositis in Bulla Cælestina

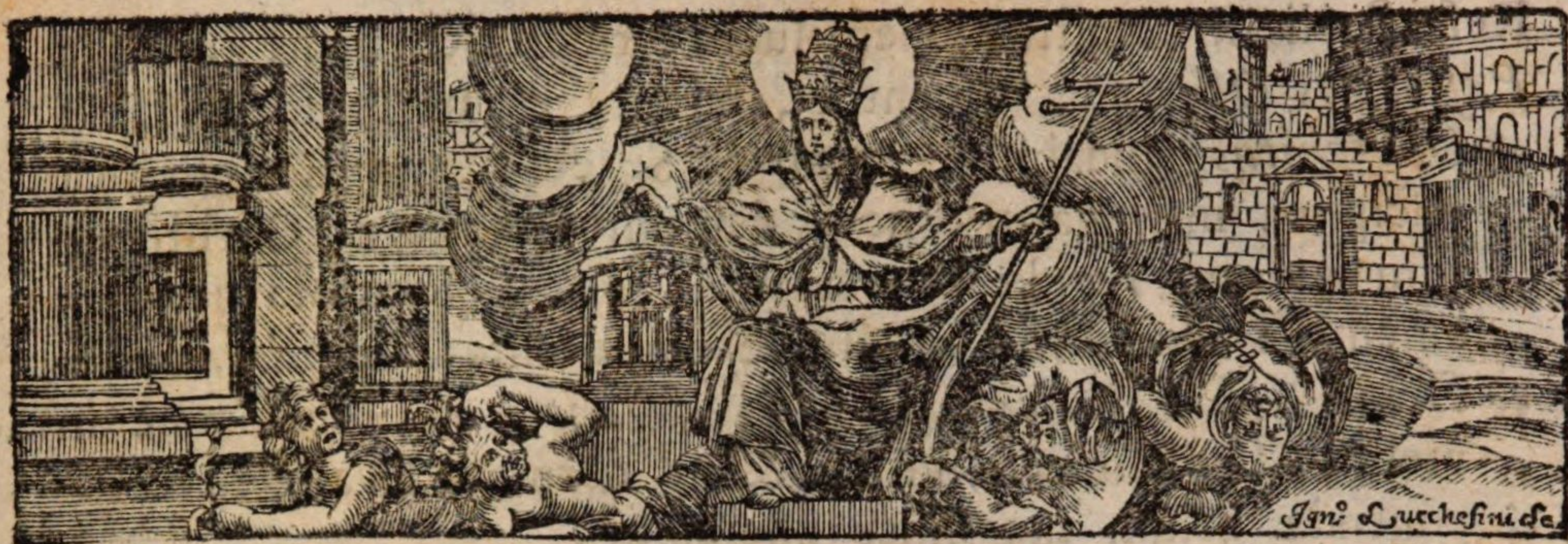
DISSERTATIO DOGMA

Publicæ Disputationi proposita in Collegio Romano
a Patribus Societatis Jesu Anno 1687

ROMÆ MDCCCLX

TYPIS JOHANNIS GENSBERGII SÆPES

DE PRAXI QUESNELLIANA

IN DILATIONE

SACRAMENTALIS ABSOLUTIONIS

DISSERTATIO DOGMATICA

Ad Propositiones LXXXVII. , & LXXXVIII. ex Centum ,
& Una Proscriptis in Bulla *Unigenitus* .

CAPUT I.

*Controversiæ status . Qui errori proscripto proluserint ?
Regulæ consentaneæ errori damnato , quæ leguntur
in Scriptis Adversariorum .*

Aschafii Quesnelli Observationes Morales in No-
vum Testamentum annis 1693. , & 1694. , &
1699. editas *Christifidelibus maxime perniciosas*
palam , ac sæpius edixit Clemens XI. in Bulla
Unigenitus , data anno 1713. , & Bulla *Pastora-*
lis officii data anno 1718. : Quod autem Ponti-
fex in iis Observationibus vehementer redarguat *perniciosæ*
institutionis contagium , ut si fieri possit , pertranseat de
gente in gentem , & de regno ad populum alterum : id
enimvero præcipue cadere in doctrinam Propositionum de usu
Pœnitentiæ , & Eucharistiæ , sive ut Sacramentum est, sive ut
Sacrificium , nemo dubitaverit , qui Jansenianæ Historiæ vel
leviter peritus sit . Hac de causa potissimum factum , ut de
A Refra-

Refractariis in Constitutionem suam scriberet Clemens in Bulla *Pastoralis Officii*: „ Verentur, ne per illam Constitutionem „ *Unigenitus* laudabilis, & ab S. Sede probata Ecclesiastica „ disciplina infringatur, neve demum salubriores Christiano- „ rum morum regulæ subvertantur „ Specioso quodam „ ementitæ severitatis amictu se contegentes, *rigidioris do-* „ *ctrinæ gloriam captare non cessant*, instituendæque in „ melius Christianorum vitæ, & ad normam Evangelii com- „ ponendæ zelum magnifice ostendunt. „

Cæterum quod attinet ad Propositiones 87. & 88. (a), de usu Pœnitentiæ, seu de dilatione absolutionis, qua de re solum futurus est nobis sermo, optandum fuisset, ut vir summus Dionysius Petavius in *Libris*, quos octo conscripsit contra Arnaldum *de Pœnitentia Publica, & Præparatione ad Communionem*, de ea dilatione non obiter tantum pauca indicasset, sed pro materiæ dignitate, & gravitate scripsisset. Ac Arnaldus quidem Par.2. cap.XI. -- *Ut dilucidior*, inquit, *sit oratio, considerari potest pœnitentia vel ut dispositio ad Sacerdotis absolutionem, vel ut præparatio ad Communionem Eucharistiæ* -- & paulo post -- *duplicem veluti rationem, ac respectum in pœnitentia distinguere possumus, & studiosius querere* -- . Constat jam ex Operis titulo egisse Petavium de Pœnitentia, uti præparatio ad Communionem est: (vid. præterea L.I. c.4. sub initium) Reliquam vero Arnaldi tractationem aliorum industriæ discutiendam reliquisse; Hoc autem eo diligentius præstandum est, quod tum Quesnellus ipse, tum alii plurimi ejusdem Doctrinæ, quotquot libros suos hac de re a sæculo vulgavere, nonnisi Arnaldum vel in compendium contrahunt, vel amplificant, vel describunt.

Id ut cum fructu aliquo fiat, disputatio omnis ad Sacras Scripturas, Patres, Canones, Concilia revocanda est: Hæc passim nomina clamitant adversarii, in his arcem suæ defensionis constituerunt, venerandam Antiquitatem a nobis pessumdari con-

(a) De his duabus Propositionibus ajunt centum Episcopi Galliæ in Documento Pastoralis „ Moerentes audimus nonnullos seduci se passos „ fascino propositionum, quæ sub

„ specie Disciplinæ Veteris semper „ Fidelibus venerandæ, usum præsentis Ecclesiæ in Sacramenti Pœnitentiæ administratione condemnant.

conqueruntur. Contra ego demonstraturus sum Scripturis, ac Patribus, totique Antiquitati nihil tam aperte adversari, quam Quesnellianam Praxim in dilatione absolutionis.

Hoc tamen velim, quod nemo ullus fani judicii improbet, ne textus Scripturarum, Patrum, ac reliquorum veterum monumentorum congerantur tantummodo, verum etiam diligenter expendantur: Hac ego lege teneri volo, hac se teneri adversarii patiantur. Quod enim ait August. lib. 3. de Doctr. Christ. cap. 4. „ Rarissime igitur, & difficillime inveniri potest ambiguitas in propriis verbis, quantum ad libros divinarum scripturarum spectat, quam non aut circumstantia ipsa sermonis, qua cognoscitur Scriptorum intentio, aut interpretum collatio, aut præcedentis linguæ solvat inspectio, idipsum fere ad Patrum, veterumque Ecclesiæ monumentorum potest transferri; attenta præcipue, diligenterque considerata *aut præcedentis, vel consequentis contextione sermonis*, ut cap. 3. dixerat Augustinus. Hoc si fiat, (quamquam sine magno labore fieri non possit, sed faciendum est tamen) unica illa via aperietur, qua veritatem assequamur, Jansenianorum dolo magnis tenebris tot annorum decursu involutam, qua, divino adspirante numine, compescantur tandem aliquando calumniosa convicia, quæ a tot jam annis, sive libris, sive voce vulgantur in Domini Sacerdotes, in Episcopos, in Pontificias ipsas Constitutiones: Quam acerba illa sint, quam seditiosa intellige, speciminis loco, ex Responso Jansenianorum ad Documentum Centum Episcoporum Galliæ: „ Si Fidelium animos, inquit Scriptor, „ conturbaverit Propositionum octogessimæ septimæ, & octogessimæ octavæ condemnatio (per Bullam *Unigenitus*) ex eo contigit, quod nihil illa possit esse magis horridum, nihil majoribus obnoxium scandalis. *Omnia Doctorum corruptissimorum laxa dogmata confirmantur*, & quidquid reliquum esse poterat disciplinæ in administrando Eucharistiæ Sacramento subvertitur: frustra laudantur regulæ a S. Carlo conditæ, a Galliæ Clero probatæ: Dissolutio Magistrorum semper ad Constitutionem *Unigenitus* provocabit, & spectatis Dogmatum proscriptorum terminis *nulla la-*

„ *xitas* tam exitialis est , quam Propositionum censura non
 „ stabiliat . „

Quesnelli propositio 87. sic habet : „ Modus plenus sa-
 „ pientia , lumine , & charitate est dare animabus tempus
 „ portandi cum humilitate , & sentiendi statum peccati , pe-
 „ tendi spiritum poenitentiae , & contritionis , & incipiendi
 „ ad minus satisfacere iustitiae Dei , antequam reconcilien-
 „ tur „ . Altera , sive 88. hæc est : „ Ignoramus , quid sit
 „ peccatum , & vera poenitentia , quando volumus statim
 „ restitui possessioni bonorum illorum , quibus nos peccatum
 „ spoliavit , & detrectamus separationis istius ferre confu-
 „ sionem .

Errorem prioris Propositionis , cui altera consentit , hoc
 pacto exponit Documentum Pastorale XL. Galliae Episcopopo-
 rum , quibus alii LX. accessere (quare & appellatur Instru-
 ctio Centum Galliae Episcoporum) (a) „ Dilationem absolu-
 „ tionis , & satisfactionem , aut saltem ejus partem absolu-
 „ tioni præmittendam statuit , velut regulam generalem ,
 „ nulla (sufficienti) exceptione addita , aut mitigatione : Ita
 „ præsens Ecclesiae usus damnatur , & falsæ pietatis obtentu
 „ disciplina introducitur , quæ foret pluribus , & sæpe per-
 „ niciofa animabus „ : Hæc centum Episcopi : Ac merito :
 Nam quamvis illæ notæ *passim , communiter , lege ordina-*
ria , quæ leguntur tam sæpe in Arnaldo de Freq. Commun. ,
 ac præcipue par.2. cap.15. sub initium , ubi quod : „ ex ipsa
 „ SS. Patrum mente reconciliari peccator possit , etsi laborio-
 „ so poenitentiae munere defunctus non fuerit , hoc inquam
 „ vocat „ *singularem exceptionem , indulgentiae tempera-*
mentum , & unum ex *iis , quæ nonnunquam extra ordinem*
ac summum jus conceduntur : Quod autem Peccator reconciliari non possit , nisi præmisso *laborioso poenitentiae munere*
 id enimvero appellat *generalem regulam , legis præscri-*
ptum , communem , vulgaremque disciplinam : Quod ipsum
 dixerat cap.xi. p.266. : (Deus) *ex stabili iustitiae suæ lege*
 pecca-

(a) *Instruction Pastorale Approuvée* ques , & proposée a Messieurs les
 par l' *Assemblée de Messieurs , les Prelats absens an.1714.*
Cardinaux , Archevêques , & Eve-

CAP. I. CONTROVERSIÆ STATUS &c. 5

peccata adversus se admissa pari, & æqua satisfactione elui, atque ex sapientiæ suæ præscriptione satisfactionem illam inter confessionem criminis, & Sacerdotis absolutionem interponi postulat: tum sæpe etiam leguntur in Scriptoribus Quesnello consentientibus, uti constabit ex testimoniis quam mox citandis: quamvis inquam minime in Quesnelli propositionibus 87., & 88. reperiantur eæ formulæ, necessario tamen subintelliguntur. Sunt enim propositiones dogmaticæ, (*Modus plenus &c*) indefinite positæ, atque ideo censentur æquivalere universalibus: quæ si patiuntur exceptiones aliquas, eas tamen, nonnisi raras, & in minime vulgaribus circumstantiis. Quapropter si Quesnellus apposuisset hisce propositionibus restringentem voculam *aliquando*, damnatus utique non fuisset. Quis enim hoc negat aliquando differendam absolutionem?

Prolusit errori harum propositionum Petrus de Osma Doctor Hispanus, in quo Sixtus IV. confirmans judicium Alphonsi de Carillo Archiepiscopi Toletani, hunc etiam errorem cum aliis proscripsit Constitutione data anno 1478. *Non peracta pœnitentia confitentes absolvi non debent*: De qua, & reliquis propositionibus Sacramentum Pœnitentiæ destruentibus ita Pontifex pronunciavit: „ Omnes & singulas propositiones prædictas falsas, & S. Fidei Catholicæ contrarias, erroneas & scandalosas, & ab Evangelica veritate penitus alienas, Sanctorum quoque Patrum Decretis, & aliis Apostolicis Constitutionibus contrarias, ac manifestam hæresim continere dicta auctoritate declaramus „. Diligenter animadvertas: *Peragere pœnitentiam* a Sacerdote impostam, quod Petrus de Osma ante absolutionem requirebat, non aliud reipsa est, quam *incipere satisfacere justitiæ Dei*, quod a Quesnello requiritur: Neque enim pœnitentia imposita a Confessario est adæquata, sed inchoata tantum satisfactio.

Hic idem error excitatus deinde est a Marco Antonio de Dominis lib. 5. de Republ. Christ. cap. 7. n. 29., & seqq. Per eadem tempora Joannes Vergerius Abbas Sancyranus Jansenii Magister, hortator, & præsidium eundem errorem docuit. Hinc cum anno 1638. die 11. Julii jussu Regis Galliæ
exa-

6 DE PRAXI QUESNELL. IN SACR. PŒN.

examen de Sancyrano institueretur a Supremo Regni Cancellario, Alexander Colas D. de Pormorant Abbas Commendatarius juridice interrogatus per Sacros Ordines jurans declaravit: „ se coram audivisse Abbatem Sancyranum debacchantem adversus praxim Religiosorum, & omnium hominum spiritualium: minime, inquiebat Sancyranus, intelligunt Evangelium, & semitas Jesu Christi: *Ego Evangelium vere possideo* Le Feron Canonicus in Civitate Carnotensi magnificus Sancyrani præco, similia mihi principia occinuit, inter quæ sunt sequentia: Pœnitentes nimis facile, & nimis cito a Confessariis absolvi: debere eos multo tempore relinqui in lacrymis, & singultibus, donec de peccatis perfecte conterantur: sine contritione perfecta absolutionem esse invalidam „: Hæc transcripsit P. La Fontaine Tom.3. pag.991. Prodiit deinde liber *Le Pacifique véritable*: continens eosdem errores, passusque est censuram Facultatis Theologicæ Parisiensis an.1641. Julii 18.

Sub annum 1643. prodiit celebris „ De Frequenti Communione Liber, in quo SS. PP. Pontificum, & Conciliorum de Pœnitentiæ, atque Eucharistiæ Sacramentorum usu sententiæ summa fide proferuntur, ut pro norma omnibus esse possint, tum qui serio ad Deum sese referre cogitant, tum maxime Pastoribus, & Sacerdotibus animarum salutis studiosis ab Antonio Arnaldo Presbytero Doctore Sorbonico „: Fuit is liber Gallice primum scriptus, tum deinde ab eodem Auctore latine conversus, cujus Lovaniensem editionem an.1673. citabimus. Fertur præcipuus Auctor libri fuisse Joannes Vergerius Abbas Sancyranus, Magister Arnaldi, qui saltem opus auxit, ornavit, digessit, absolvit, suoque nomine vulgavit munitum Approbationibus sexdecim Archiepiscoporum, & Episcoporum Galliæ, & XXIV. Doctorum, quibus an.1645. occasione Synodi Provincialis Auscensis accessere Archiepiscopus cum decem Suffraganeis ad Concilium celebrandum congregatis, nullo tamen Synodico Decreto, sed extrajudicialibus suffragiis. Vide Approbationem Episcopi Lectoratensis pag.130. apud Arnaldi librum in *Editione*, quam citavi.

CAP. I. CONTROVERSIAE STATUS &c. 7

Librum hunc Janseniana *tota Factio*, veluti *Quintum Evangelium* reveretur, ac defendit; ut scribit P. De La Fontaine legendus Tomo III. ad Constitutionem Unigenitus ed. Romæ 1721. pag. 1077. Eundem librum tot curarunt approbationibus Præfulum, & Doctorum Elogiis muniri, ut ab ejus condemnatione Sedes Apostolica deterreretur. Sed non potuit ea fallacia impedire, quin & Illūnus Raconis Vavrienſium Episcopus, & complures etiam alii Episcopi Librum eundem a suis Diœcesibus proſcripserint, quos inter recensendus Claudius D. Achey Archiepiscopus Bisuntinus in Statutis Synodalibus anni 1648. d. 26. Maii: Cui etiam accessit Archiepiscopus Mechlinienſis: De quibus omnibus legendus idem Cl. Scriptor Tom. 3. pag. 964., & Tom. pag. 800., & 902. Præter Hæresim de Bicipiti Ecclesiæ Capite, quam in Præfatione (prioris editionis pag. 27.) traditam Innocentius X. an. 1745. plaudentibus Galliæ Episcopis condemnavit, tacito authoris, & libri nomine; qua de re legendus idem scriptor Tom. 3. pag. 964., Articuli ex illo Libro complures decerpti fuere, & inter Propositiones numero triginta, & unam ab Alexandro VIII. damnatas proſtigati, videlicet XVI., Ordinem præmittendi satisfactionem absolutioni induxit non Politia, aut institutio Ecclesiæ, sed ipsa Christi Lex, præscriptio, natura rei idipsum quodammodo dictante, Et XVII., Per illam praxim mox absolvendi ordo poenitentia est inversus, Et XVIII., Consuetudo moderna quoad administrationem Sacramenti poenitentia, etiamsi eam plurimorum sustentet auctoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominus ab Ecclesia non habetur pro usu, sed pro abusu, (a) In hoc Alexandri VIII. Decretum, scripsit impudentissi-

(a) Quod tres hæ Propositiones XVI. XVII., & XVIII. ex Arnaldo excerptæ sint, patebit eas conferenti cum Parte ſcunda Libri de Frequenti Communione, ubi etiam invenies omnia fundamenta, omnesque rationes, quibus ducuntur Novatores in iis afferendis. Id itaque tamquam veritatem compertissimam passim incul-

cat P. La Fontaine ad Const. *Unigenitus* Tom. 3. ad prop. 87. cap. 2. colum. 964., & Tom. 4. ad Prop. 94. 2. Cap. VI. ad IX., & præcipue Cap. VII. & ad Prop. 96. cap. 8., & ad Prop. 97. cap. 3. & ad Prop. 98. cap. 3. Lege Tomo IV. ad Prop. 96. Columna 903., ubi indicaturus veluti fontes Arnaldi- næ hujus doctrina refert ex authentico

tissime Quesnellus sub nomine *Abbatis ad quemdam Romanæ Curie Prælatum*, ejusdemque Arnaldi causam suscepit idem Quesnellus in Libris *Observationum moralium* ad Caput IX. Actorum versu 9., & Caput VIII. Lucæ ver. 12. ex quibus desumptæ fuere Propositiones 87., & 88. inter proscriptas per Bullam *Unigenitus*.

His Propositionibus consentiunt Scriptores plures, qui Quesnellum sequuntur, & has nobis regulas tradunt.

Primam Regulam dat Joannes Opstraet Professor Theologiæ in Mechliniensi Seminario, antequam docendi munere ab Archiepiscopo privaretur, in Thesibus anni 1690. d. 26. Januar. „ Qui casu prorsus extraordinario, & tentatione insolita in crimen labitur, vitæ alioquin probatæ, & Christianæ, hujus etsi frequentior, faciliior, & brevior soleat esse conversio, non tamen ei mox uno, alterove, aut tertio post peccatum die absolutio impendenda est „ Et in alia earundem Thesium „ Lapsus ex infirmitate tunc demum absolvetur, cum per amorem Dei prædominantem peccata infirmitatis superaverit, ac dimiserit. „

Secundam Regulam dat idem Auctor in Theologo Christiano

tico Monumento Colloquium habitum circa annum 1620. „ Virorum in „ Ecclesia spectabilium, inter quos „ erant D. Du Verger, cui nomen „ deinde fuit Abbati Sancyrano, & „ D. Jansenius, dein Iprensium in „ Flandria Episcopus. Proponebat in „ eo colloquio D. Du Verger, ut ne „ Fideles Regularium Tempia adherent tam frequenter: optimum factum esse, si Ecclesiastici qui administrandis Sacramentis dabunt operam, praxi uterentur opposita ei, quæ eo tempore usurpabatur a Regularibus; Pœnitentiæ vero Sacramentum difficile redderent, Eucharistiæ autem, ut usus rarior esset, efficerent.

„ Jansenio consultum non videbatur in Religiosos simul omnes insurgere, sed initium agebat sumendum a *Jesuitis*; neque enim diffi-

„ le futurum demonstrare perversam „ eorum de Gratia doctrinam . . . In „ eum finem librum se conscripturum „ addicebat, quo Jesuitarum Doctrinam impeteret, quem suspicio est „ eum esse, qui dein prodit in publicum hoc insignitus Titulo, *Augustinus &c.*

Hæc omnia *his ipsis verbis* testatus est D. De Razily vir nobilis Turonensis præsens illi Colloquio, & iterum ante obitum confirmavit, subjecitque „ edixisse se viris istis non placuisse „ sibi ea Consilia, aut Colloquia, „ quippe in quibus nihil agebatur „ aliud, quam ut passioni suæ, atque „ utilitati infervirent „ Totius rei hujus Authenticum, & Legale Documentum Tom. IV. columna 903. P. La Fontaine exhibet, ex quo hæc pauca ad verbum transcripsi.

Stiano edito anno 1692. pag.45. „ Qui cum criminibus Exer-
 „ citia Spiritualia ingressi sunt, ne mox per octo, vel de-
 „ cem dierum secessum, etsi a novis criminibus abstinue-
 „ rint, credant se satis probatos, ut absolutionem accipiant. „

Tertiam Regulam tradit idem Auctor in *Pastore Bono* pag.188. „ Regula, ex qua judicandum de alicujus conver-
 „ sione, & dispositione, est emendatio vitæ, & bona ope-
 „ ra. Hinc sequitur eos, qui moraliter loquendo hætenus
 „ fuerunt peccatores, debere judicari moraliter certo non esse
 „ conversos, etiamsi dent gemitus, tunctiones pectoris, la-
 „ crymas „ & his similia. „ Hinc idem Opstraet in *Thesibus*
Mechliniæ 26. Januarii 1670. „ Falsum est illud quorundam
 principium „ *Qui seriam emendandi se voluntatem ostendit,*
potest absolvi.

Quartam Regulam idem Auctor Quesnelli Affecla ha-
 bet in *Pastore Bono* pag.264. „ Ratio, & experientia per-
 „ suadent communiter ad absolutionem dispositos non venire
 „ prima vice, qui peccatum aliquod mortale confitentur...
 „ Communiter utile non videtur poenitenti prima confessione
 „ post peccatum mortale absolutionem impendere „ Liber,
 cui Titulus -- *Brevis, & Solida Demonstratio, quod in Hol-*
landia non sit Secta Jansenistarum pag.86. „ Est ne novitas,
 „ quod aliquis, qui tantum semel in grave peccatum inci-
 „ dit, non se possit exiguo tempore convertere? Nonne id
 „ omnino est fundatum in Evangelio? „ Eamdem quartam
 regulam statuit Gummarus Huygens in *Methodo remittendi,*
& retinendi peccata paginis 200. 201., & 202. Prima vice
 „ veniens ad confessionem, five sit consuetudinarius, five uni-
 „ cum tantum mortale gravius commiserit, absolvi non po-
 „ test, nisi præmiserit opera poenitentialia, quæ exæquent,
 „ aut exuperent crimen. „

Quintam Regulam idem Quesnelli Discipulus dat in *The-*
sibus Mechliniensibus an.1690. d. 26. Jan. „ Impium est dare
 „ absolutionem Sacerdoti non multo ante lapso, esto quæ-
 „ dam celebrandi esset necessitas, puta ne populus die festo
 „ sacro frustraretur. „

Sextam Regulam tradit Ægidius Gabrielis Auctor *Spe-*
 B cimi-

criminum Theologiæ Moralis Christianæ, & Diabolicæ pag. 154. & 318., Praxis mox absolvendi post confessionem criminum „ est Praxis, & Moralis diabolica, „ Rationem dat pag. 131. „ Ratio differendi absolutionem, donec proportionata delictis „ poenitentia peracta sit, est quia sanatio spiritualis peccatoris de lege ordinaria non minori tempore indiget, quam „ corporalis, imo majori. „

Septimam Regulam, adhuc magis perspicuam scripsit Gummarus Huygens in *Methodo remittendi, & retinendi peccata* pag. 54. „ Multo tam labore, quam tempore opus „ esse solet ad veræ justificationis dotem adipiscendam, „ Et eadem pag. „ Confule, si lubet, Canones Pœnitentiales, „ quibus unica fornicatio septem annorum poenitentia, & decem annorum adulterium mulctabatur, „ Quo præmissis sic statuit, „ Peccatores non converti sufficienter ad absolutionem, „ nisi mediante longa illa poenitentia, „ Mitius est illud Huygens in *Literis Christianis, & Sententiis piis* pag. 11., „ Censeo multos peccatores esse, quorum conversio exigit duos, „ tres, quatuor annos, & amplius, antequam capaces sint, „ ut a Deo veniam obtineant, & reconcilientur Ecclesiæ, „ Quibus consonat, quod ait Gaspar Juvenin in *Commentario Historico Dogmatico* Dissert. 6. q. 9. c. 4. „ Toti, inquit, antiquitati fuisse persuasum, contritionem non esse unius diei „ opus, sed multorum mensium, imo & nonnunquam annorum, „ tum etiam, quod ait Ægidius de Witte in *Aurea Fodina suffossa* Part. 1. pag. 70., „ Poenitentiam peccatoris non „ solum multo labore, sed etiam tempore indigere, & interea debere eum Eucharistia privari.... esse SS. PP. sententiam non minus, quam solis radios conspicuam, „ Idem Gummarus Huygens, qui supra, in *Præfatione Apologetica* „ Si Laicus semel concupiisset fornicari, debuisset per biennium agere poenitentiam, „ Et quidem *ante absolutionem*: Nam ut diserte habet idem Huygens tum alibi, tum ibidem paulo ante finem, „ Ante absolutionem istæ poenitentiae peragenda. „

Tandem quoniam hæ Praxes aptæ sunt ad querelas fidelis populi excitandas, duæ sunt reflexæ Regulæ apud hos Auctores:

Prima est Quesnelli in Notis ad Epistolam D. Steayert „ Vi-
 „ tæ sceleratæ esse solent , qui de dilata , vel negata absolu-
 „ tione conqueruntur. „

Secunda est, quam exhibet discipulus Gummari Huygens,
 & Seminarii Namurcensis Professor in Dictatis §. De Absolu-
 tione „ Exulcerantur animi quorundam passim dicentium „
Non ferunt hæc tempora Veterum Canonum , & antiquæ Ec-
clesiæ medicamenta . „ Respondeo , inquit , imo ardentius
 „ progrediamur , quia hæc una medicina præstantissima est ,
 „ maximeque opportunum id remedium , ut quibus olim ra-
 „ tionibus Disciplina Christiana lata , & propagata fuit , iisdem
 „ ipsis , & instauretur , & conservetur „ Regulam habes in iis
 præcipue verbis -- *Imo ardentius progrediamur* -- Præiverat
 magister , idest Huygens in Methodo pag. 116. -- *Quidquid ,*
inquit , obloquiorum , turbarum , & incommodi consequatur --
 De pluribus hujusmodi turbis per Belgium excitatis lege La
 Fontaine Tom. 3. pag. 1096. , & alibi : Legendus Liber cui Ti-
 tulus *Specimen Doctrinæ Theologicæ ex Accademia Lovaniensi*
per Belgium manantis ab anno 1644. ad annum 1677. Legen-
 dus, inquam, Parte secunda : Quæ est de *Materia Fidei , Spei ,*
Caritatis , Pœnitentiæ , & Sacramenti Pœnitentiæ .

CAPUT II.

Tribus Postulatis præmissis statuitur Assertio Dogmatica
Contra Quesnellianas 87. , & 88.

AD hanc controversiam facilius , & certius enodandam
 nonnulla postulamus , quæ certissima sunt.

Postulatum I. Facultas concessa a Christo Domino Sacer-
 dotibus remittendi , & retinendi peccata ad eorum iudicium
 delata non habet formaliter , diserte , explicite hoc onus ,
 five modum , aut conditionem adnexam , *dummodo inter con-*
fessionem , & remissionem sacerdotalem dilatio aliqua , seu
mora intercedat. Nihil enim hujusmodi in Novo Testamen-
 to diserte , & explicite . Licet itaque usurpare verba S. Am-
 brosii Lib. 1. de Pœnit. cap. 2. „ Deus distinctionem non facit
 „ qui misericordiam suam promisit omnibus , & relaxandi li-

centiam Sacerdotibus suis sine ulla exceptione concessit. „

Postulatum II. Praxis Ecclesiastica tum præsentis ætatis, tum proxime superiorum Sæculorum non interpretatur facultatem a Christo datam remittendi peccata, ac si data fuerit sub eo onere, modo, aut conditione, *dummodo inter confessionem, & remissionem sit dilatio*: De hoc Postulato non dubitant adversarii, qui proinde hanc praxim posteriorum Sæculorum non negant, sed improbant, & improbando fatentur. Id jam audisti ex verbis Sancyrani, ex tribus propositionibus Arnaldinis XVI. XVII., XVIII. damnatis per Alexandrum VIII. Quesnellus ipse in *Causæ Arnaldinæ Præfatione* fatetur, quod occasione *Libri de Frequenti Communione pene ad ignem ille (Arnaldus) deposceretur* -- Utique propter contrariam ubique praxim. Is ipse Jansenianus, qui Librum scripsit contra Documentum Pastorale Centum Galliarum Episcoporum, fatetur, quod Quesnellus in suis propositionibus per Clementem XI. proscriptis -- *dici potuit condemnare praxim, quæ nonnisi nimium in Ecclesia communis est, & infinitas quotidie animas barathro transcribit* -- Hæc impudens Scriptor.

Postulatum III. Onus impugnandi præsentem praxim, ideoque & onus contra illam probandi esse Quesnellistarum, & quicumque cum Quesnellianis conspirant. Nos enim sumus rei conventi, ipsi Actores, qui praxim præsentem, quæ in possessione stat, adoriuntur, & acerbissime insectantur, & conviciantur: Accepisti pauca ex Jansenista contra Documentum Centum Galliarum Episcoporum scribente: Vide cap. I. p. 3. Non inutile erit indicare Autographum servatum Parisiis in Bibliotheca Regia, Teste D. De Targy, *Acte de Denonciation &c.* „ quo denunciatur Ecclesiæ universæ, & futuro „ Concilio Libero, & Œcumenico Molinismus, Suarismus, „ Sfondratismus, quod formales Hæreses doceant, quibus, „ inquit, addo denunciationem Bullæ *Unigenitus*, quippe „ complectentis monstrosos hos omnes excessus „ Postulatum hoc tertium affine illi est, quod statuit Bellarminus L. 4. de Euch. cap. 24. §. Porro in hac questione -- contra negantes licitam Communionem sub una specie.

Cæterum licet Adversariorum sit probare, nostrum respondere, tamen ea bonitas est Causæ, quam propugnamus, ut adversarios probationibus nostris aggredi velimus:

Præmittimus Doctrinam catholicam contradictoriam duabus Quesnellianis: Quam deinde ad unam tantum Propositionem revocabimus.

„ *Non est* Modus plenus sapientia, lumine, & charitate dare animabus tempus portandi cum humilitate & sentiendi statum peccati, petendi spiritum poenitentiae, & contritionis, & incipiendi ad minus satisfacere justitiæ Dei antequam reconcilientur „ Hæc contra Quesnellianam 87.

„ *Non* ignoramus quid sit peccatum, & vera Poenitentia, quando volumus statim restitui possessioni bonorum illorum, quibus nos peccatum spoliavit, & detrectamus separationis istius ferre confusionem „ Hæc contra Quesnellianam 88.

At quo expeditior sit impugnatio ad unum aliquod breve caput disputatio omnis contra geminas hæc propositiones revocanda est. Id ut fiat, observo ex duplici ratione duci Adversarios, ut necessariam *regulariter* putent moram non brevem inter Confessionem, & Absolutionem, nempe 1. ut opera satisfactoria exercita a Poenitente, intermedio hoc tempore, idoneum dolorem excitent, qui alioquin sperari non potest. Patet hoc ex verbis Quesnellianæ Propositionis 87. *petendi spiritum poenitentiae, & contritionis*, quod etiam aperte significant testimonia supra transcripta ex auctoribus Quesnello consentientibus. 2. Ut per eadem satisfactoria opera ante absolutionem exercita Poenitens *incipiat satisfacere Justitiæ Dei*, quæ verba sunt Quesnelli Propositione 88. Idem habent sectatores alii Arnaldi, sive Quesnelli. Rituale Aletense a Clemente IX. proscriptum ita habet pag.91. „ Ideo „ satisfactio præmittenda est absolutioni, quia ratio naturalis „ ostendit non debere expectari reconciliationem ab homine „ offenso, nisi reparata prius injuria, vel data satisfactione „. Inter Axiomata *Critici spiritualis*, alias *Ægidii Candidi* hæc duo leguntur. „ Exercitium operum poenaliū non tantum „ necessarium est ad satisfactionem poenarum, quæ reliquæ „ ma-

„ manent , sed etiam ad remissionem culpæ , five reconci-
 „ liationem cum Deo : Nihil clarius est quam satisfactionem
 „ plane destrui , si sequamur hoc principium „ Satisfactio
 „ non est necessaria ad deletionem culpæ : „

His positis , ut omnia breviter complectamur hanc Affer-
 tionem statuimus , quæ si rite probetur , evertit utrumque fun-
 damentum Quesnellianæ Dilationis : „ NULLA EST DISPO-
 „ SITIO NECESSARIA AD RECONCILIANDUM PŒ-
 „ NITENTEM , QUÆ REQUIRAT REGULARITER
 „ MORAM TEMPORIS , QUA ABSOLUTIO DIFFE-
 „ RATUR POST CONFSSIONEM : TAMETSI NON-
 „ NULLÆ CIRCUMSTANTIÆ INCIDANT , IN QUI-
 „ BUS ABSOLUTIONIS DILATIO , AUT OPPORTU-
 „ NA , AUT NECESSARIA SIT „ .

CAPUT III.

*Affertio Dogmatica proposita probatur quatuor argumentatio-
 nibus petitis ex Sacra Scriptura : Locus ille S. Script.*

„ *In quacumque hora ingemuerit peccator salvus
 erit „ vindicatur a Criticis Censuris Arnaldi .*

Argumentatio I. ex Psal. 94. „ Præoccupemus faciem ejus
 „ in confessione Adoremus & procidamus ante
 „ Deum , ploremus coram Domino qui fecit nos Ho-
 „ die , si vocem ejus audieritis , nolite obdurare corda vestra „ .
 Omnes indefinite peccatores , proindeque etiam ii , qui actu
 versantur in suis flagitiis nihil de poenitentia cogitantes , in-
 vitantur tamen a Deo , ut *hodie , si vocem ejus audiant ,
 convertantur* : optime siquidem Augustinus in hunc locum :
 „ Alloquitur , inquit , plebem suam Deus , non solum illam
 „ plebem suam , quam non repellet , sed omnem plebem
 „ suam „ . Ergo etiam hujusmodi peccatores possunt audi-
 re vocem Domini , converti , idque statim , five *hodie* : Hinc
 S. Basilius Hom. in S. Baptisma tom. 2. editionis Garnier .
 Ille (Diabolus) dicit : *Hodiernum mihi , crastinum Deo ,
 Deus contra vociferatur , hodie vocem meam audite* : Ergo
 multo magis *Pœnitens* , in quo „ justificationis exordium a
 „ Dei

„ Dei per Christum Jesum præveniente gratia sumitur, qua
 „ nullis ejus existentibus meritis vocatur, ut qui a Deo
 „ averfus erat, per ejus excitantem, atque adjuvantem gra-
 „ tiam ad convertendum se, ad suam justificationem dispo-
 „ natur, „ quæ verba transcripta sunt ex Tridentino Sess.vi.
 de Justificat. cap.v. *Pœnitens* qui saltem „ peccatorem se esse
 „ intelligens a divinæ justitiæ timore, quo utiliter concuti-
 „ tur, ad considerandam Dei misericordiam se convertens in
 „ spem erigitur fidens Deum sibi per Christum propitium fore, „:
 quæ verba transcripta sunt ex Sess.vi. cap.6. *Pœnitens*, in
 quo fit „ contritio, primum locum inter pœnitentis actus
 „ habens, animi dolor, ac detestatio de peccato commisso
 „ cum proposito non peccandi de cætero... in homine post
 „ baptismum lapso præparans ad remissionem peccatorum „ :
Pœnitens, qui „ postquam diligentius se excusserit, & con-
 „ scientiæ suæ sinus omnes, & latebras exploraverit, ea
 „ peccata confiteatur, quibus se Dominum, & Deum suum
 „ mortaliter offendisse meminerit „ : ut ait Tridentinum
 sess.14. c.v., idest ut brevi complectar, *Pœnitens* qui con-
 suetas præparationes a Cathedismis omnibus requisitas ha-
 beat, multo inquam magis poterit is, regulariter loquendo,
 habere statim reconciliationis gratiam, nec ejus absolutio pro-
 trahenda, nisi obstant per accidens exceptiones, sive in In-
 structionibus S. Caroli rite intellectis contentæ, sive in aliis ido-
 neis Ecclesiasticis monumentis. Divino itaque, non humano
 sensu ista expendenda sunt; quis enim nesciat naturæ viri-
 bus, neque parvo, neque longo tempore spiritum compun-
 ctionis obtineri posse?

Habenda itaque præ oculis, quæ leguntur Ecclesiastici
 cap.xi. „ Ne manseris in operibus peccatorum : Confide au-
 „ tem in Deo, & mane in loco tuo : Facile est enim in
 „ in oculis Dei *subito* honestare pauperem „ : Quare meri-
 to S. Basilius, (quem sæpe Arnaldus in rem suam citare
 audet) Homil. in S. Baptisma num.4. „ Ingredere in con-
 „ clave animæ tuæ, revolve gestorum tuorum memoriam :
 „ si multa sunt peccata tua, ne desperes ob multitudinem :
 „ ubi enim abundavit delictum, superabundavit gratia, si
 „ modo

„ modo gratiam suscipias „ : quæ verba obiter notanda sunt a Janfenianis negantibus gratiam sufficientem , & indifferentem . Et num.6. „ Ubi prompta voluntas est , quod impediat , *nil est* „ . Imo jam Homilia eadem a num. 1. dixerat : „ Ignoras quid sequens dies paritura sit , ne tibi promitte , „ quæ tua non sunt . Ad vitam te vocamus , quid fugis vocationem ab bonorum participationem ? quid donum præmittis ? Apertum est Cœlorum regnum : verax est , qui „ vocat , via facilis , *non tempore* , non sumptu , non labore „ opus est , quid *differs* , quid *tergiversaris* ? „ Quæ omnia falso dicerentur si necessaria esset aliqua dispositio , quæ diuturnam temporis moram requirat .

Confirmatur 1. hæc argumentatio ex tam multis divinis adhortationibus ad celerem conversionem , *intentato etiam metu mortis* ; quæ ad singula momenta supervenire potest : Ecclci. cap.17. „ Convertere ad Dominum , & derelinque „ peccata tua ... Revertere ad Dominum , & avertere ab „ injustitia tua ... Non demoreris in errore impiorum , ante mortem confitere ... Quam magna misericordia Domini , & propitiatio illius convertentibus ad se „ : Similia in cap.18. „ Memor esto , quoniam mors non tardat „ Non defrauderis a die bono , & particula boni doni non „ te prætereat ... Da & accipe , & justifica animam tuam . „ Ante obitum tuum operare justitiam , quoniam non est „ apud inferos invenire cibum „ . Ex his argumentor in hunc modum : Vel ista omnia , aliaque sexcenta hortantur nos , ut justificemus animas nostras post hebdomadam , mensem , annum , aut annos , quæ ridicula , imo blasphema sunt , vel si nos hortantur , ut id *statim* præstemus , regulariter *possumus statim* , ac sine longis dilationibus justificare animas nostras : Quod sane postulat ratio a Spiritu S. adducta : *memor esto , quoniam mors non tardat* : Cum ergo possit post momentum mors obrepere , excitamur , ut *statim* convertamur : Quare quidquid necessariæ dispositionis requiritur , Dei auxilio statim habere possumus .

Confirmatur 2. peculiariter ex cap.5. Ecclesiastici . „ Ne „ que adjicias peccatum super peccatum , & ne dicas mise- „ ra-

„ ratio Domini magna est : multitudinis peccatorum meorum
 „ miserebitur : misericordia enim , & ira ab illo *cito* proxi-
 „ mant , & in peccatores respicit ira illius : *Ne tardes* con-
 „ verti ad Dominum , & *ne differas de die in diem* : *su-*
 „ *bito* enim veniet ira illius , & in tempore vindictæ di-
 „ sperdet te „ Ex quo loco sic colligitur : Hortatur Deus ,
 ut hac die convertar , neque expectem sequentem , ergo hac
 die possum nedum inchoare , sed perficere conversionem
 meam , quantum satis ad præcavendam vindictam Dei. Præ-
 terea non solum hortatur , ut hac die , sed ut hoc præsentî
 tempore convertar ; dicit enim *ne tardes* : tardat autem ,
 qui vocatus hora prima differt ad secundam , multoque ma-
 gis , si differat ad duodecimam : & ut olim Augustinus l. 8.
 Conf. c.5. *respondeat verba lenta , & somnolenta : modo ,*
ecce modo : sine paululum -- Tandem observa causalem , quam
 adducit Spiritus Sanctus : *subito enim veniet ira illius* : quæ
 consonant præcedentibus -- *Ira ab illo cito proximat* : Cum
 autem ira hæc supervenire momento quocunque sequenti
 possit , si quid valet ea divina adhortatio , evincit me differ-
 re non debere neque uno minimo tempore , ideoque & posse
 hoc ipso vocationis momento converti :

Argumentatio II. sit ex Psalmo XXXI. v.5. „ Dixi :
 „ Confitebor adversum me injustitiam meam Domino , & tu
 „ dimisisti impietatem peccati mei „ : five ut legit Augusti-
 nus „ Pronunciabo adversum me injustitiam meam Domino ,
 „ & tu dimisisti impietatem cordis mei „ . Sed audiamus ar-
 gumentantem ipsum Augustinum Enarratione 2. in hunc Psal-
 mum . „ Non jam pronuntiat : promittit se pronuntiaturum ,
 „ & ille jam dimittit : Attendite fratres ; magna res : Dixit
 „ Pronuntiabo : non dixit : Pronuntiavi , & tu dimisisti : Di-
 „ xit Pronuntiabo : ostendit quia nondum ore pronuntiaverat ,
 „ sed corde pronuntiaverat : Hoc ipsum dicere , Pronunciabo :
 „ Pronunciare est : ideo & tu dimisisti impietatem cordis mei :
 „ Confessio ergo mea ad os nondum venerat : verumtamen
 „ Deus audivit vocem cordis mei : vox mea in ore nondum
 „ erat , sed auris Dei jam in corde erat „ . Quo pacto ita-
 que verum est illud Gasparis Juvenin , in Commen. Hist. Dogm.

Differ.vi. q.9. c.4. „ *Toti antiquitati* fuisse persuasum, con-
 „ tritionem non esse unius diei opus, sed multorum men-
 „ sium, imo & nonnumquam annorum „ Quis autem satis
 explicet, quantum detrimentorum in Fidelem Dei populum
 redundet, dum audiunt, aut legunt hæc tam intrepide dici,
 & dictatoria quadam gravitate pronunciari a magnis cætero-
 quin viris, magnæque famæ in literaria republica? *At enim*
magni viri sunt: Hæc scilicet Apologia satis est nonnullis
 aut legentibus, aut audientibus, quos tamen pro merito re-
 darguit S. Augustinus in Psalmum 31. Enarrat.2. num.16.

In eandem sententiam, quam supra retulimus ex S. Au-
 gustino, conspirant alia S. Doctoris verba in Psalmum 57.
 ver.10. num.20. „ Pœnitentia hujus temporis dolor medici-
 „ nalis est... Dixi pronunciabo adversum me delictum meum
 „ Domino, & tu remisisti impietatem cordis mei: *modo*
 „ fac, *modo* compungere.

Argumentatio III. fit ex Ezechielis capitibus 18., & 33.
 tum ex Isaia cap.30. Atque imprimis Ezechiel cap.18. ver.21.
 „ Si autem impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis
 „ suis, quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea,
 „ & fecerit judicium, & justitiam, vita vivet, & non mo-
 „ rietur: omnium iniquitatum ejus, quas operatus est, non
 „ recordabor: in justitia sua, quam operatus est, vivet „:
 Sermonem propheticum esse de impio non vulgari, sed gra-
 vissimis, plurimisque sceleribus inquinato patet ex toto eo ca-
 pite 18. Cum dicitur, Si egerit pœnitentiam... & *custodierit*
omnia præcepta mea &c. omnino hæc intelligi non debent,
 nec possunt de custodia omnium præceptorum *in re*, & *exe-*
cutione; sed in voto, ac proposito sincero: Nam custodia
 præceptorum omnium in re complectitur totum vitæ tem-
 pus: quare si ea prærequireretur, nonnisi ultimo vitæ mo-
 mento obtineri posset justificatio: Jam vero, quod hujus-
 modi pœnitentia sincere proponens custodiam omnium præce-
 ptorum haberi possit celerrime, constat non modo ex contextu
 hujus capitis 18. sed multo magis ex capite 33., ubi iterum
 de hoc argumento: Itaque versu 12. hæc legimus: „ Tu
 „ itaque fili hominis dic ad filios populi tui: Justitia justi
 „ non

non liberabit eum in quacumque die peccaverit, & impietas impii non nocebit ei in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua. Quæ verba clare supponunt, quod sicuti data quacumque die, sive tempore transitus fieri potest a iustitia ad injustitiam, ita etiam ab injustitia ad iustitiam nulla proluxa hebdomadarum, aut mensium interposita necessaria præparatione, quæ si necessaria esset, verba illa prophetica essent de falso supposito.

Hæc argumentatio nequaquam innititur illis verbis: *In quacumque hora ingemuerit peccator, salvus erit*: De quibus Arnaldus l. de Freq. Comm. par. 2. c. 39. acerrimam censuram tulit, quæ responsionem meretur, ut etiam obiter appareat Novatorum quantumcunque Eruditorum genius plura, quæ pro se faciunt, intrepide asserendi animosius, quam verius: Non sum nescius, inquit, Arnaldus eos qui salutarem moram... non probant, illis Ezechielis verbis niti consuevisse: *In quacumque hora ingemuerit peccator, salvus erit*: sed ut hæc verba, inquit Arnaldus, a plurimis posteriorum temporum Scriptoribus Sacræ Scripturæ nomine afferantur, in divinis tamen libris non extant, & quamlibet investigent, qui illa obtrudunt, nusquam nec in Vulgari Editione, nec in Hebraicis fontibus, nec in Septuaginta Interpretum Libro, nec in Paraphrasi Chaldaica, nec in proba ulla, seu nova, seu antiqua Versione repererint.

At reperit S. Cyrillus Alexandrinus Lib. 3. in Isaiam T. 2. p. 425., S. Cyprianus sub finem Libri de Lapsis, & Epistola XXVIII. (nempe in Editione Pamelii) S. Pacianus Epistol. III. contra Novatianos, S. Hieronymus sub finem Commentariorum, quos scripsit in Michæam Prophetam, S. Fulgentius Lib. de Fide ad Petrum, S. Gregorius Papa Epist. 52. Lib. IX. Rupertus Lib. I. in Leviticum cap. 19. Auctor Libri de Conflictu vit. & virt. cap. 15. Tom. IX. op. Aug. Ed. Lov. Auctor Libri de vera & falsa Pœnit. S. Petrus Damiani Opusculo 16. cap. 1. Urbanus IV. in ps. 50. Quos omnes Auctores refert Petavius contra Arnaldum Lib. VII. de Pœnit. cap. XV.

Quibus præterea nos alios addimus: nempe S. Cyrillum Hierosolymitanum Catech. 2. *Recordatus illius, quod scrip-*

tum est, cum conversus ingemueris, tunc salvaberis: S. Hieronymum in Epist. ad Rusticum de Pœnit. Edit. Veron. 147. al. 48. *Audiamus per Isaiam: Quando conversus ingemueris, tunc salvus eris, & scies ubi fueris* -- Et in Epistola ad Sabinianum Edit. Veron. 147. al. 48., ubi eadem recitat, Et in Epist. ad Damasum, quæ est 21. Editionis Veron. num. 18., ubi legit magis emphatice -- *Statim, ut conversus ingemueris, salvus eris* -- S. Gaudentium Episc. Brixiensem Serm. 1. sive 1. Tractatu in Exodum Nocte Vigiliarum de Paschæ observatione -- *Si (Pœnitentes) ingemiscant ad Dominicum resipiscentes, & fugientes ab operibus nequissimis tenebrarum, lumen cœlestis indulgentiæ consequentur Scriptum est enim -- Cum conversus ingemueris, tunc salvus eris, & scies ubi eras, cum confidebas in illis* -- S. Ambrosium Lib. 1. de Pœnit. cap. 5. num. 22. & Epist. 67. num. 11. -- *Quæ est voluntas Dei, nisi ea: cum conversus ingemueris, tunc salvus eris*: Luciferum Calaritanum Lib. de Regibus Apostatis -- *Cum conversus ingemueris, tunc salvus eris*. S. Cælestinum I. in Epistola ad Episc. Vienn., & Narb. cap. 2. -- *Propheta hoc taliter attestante: cum conversus ingemueris, tunc salvus eris* -- S. Leonem in Epistola ad Theodorum Forojuliensem Episcopum, ubi eadem repetit: S. Fulgentium Epist. VII. ad Venantiam de recta pœnitentia, & futura tribulatione, & Lib. 1. de remissione peccatorum cap. 11. *Si conversus fueris, & ingemueris, salvus eris*: Victorem Tunonensem Lib. de Pœnitentia cap. 3. *Cum conversus fueris, & ingemueris, tunc salvaberis*: Eadem habet capite 6., & cap. 15. -- S. Cæsarium in Sermone, qui est 256. in Append. Operum S. Augustini Tom. V., ubi num. 2. -- *Secundum illud propheticum -- Peccator in quacunque die conversus fuerit, omnes iniquitates ejus oblivioni tradentur -- & illud -- In quacunque die conversus ingemueris, salvus eris* -- Eadem habet num. 4. Hanc sententiam leges in Epist. Joannis VIII. apud Baronium ad an. 878. num. 34.

Hæc sane omnia, sive quæ Petavius adnotavit, sive quæ nos addidimus, satis, superque erunt, ut pateat falso dici ab Arnaldo, quod ea verba sint *posterorum temporum*, cum sint antiquissimorum Scriptorum: Falso dici, quod ea verba in

nulla

nulla proba, seu nova, seu antiqua lectione reperiuntur: Quæ enim protulimus, satis ostendunt ea verba fuisse in ea, quæ dicebatur *Vetus Itala*, & obtinebat in Occidente ante Versionem Hieronymi, imo etiam S. Gregorii ætate in usu erat, neque prorsus antiquata est temporibus posterioribus.

At præterea eadem lectio habetur apud Septuaginta Interpretes, & in Versione Arabica, & Paraphrasi Chaldaica. Imo etiam suscipere eam possunt Hebraicus Textus, & Vulgata nostra. Sed quærenda ea lectio fuit, non in Capitibus 18. & 33. Ezechielis, qua in re iterum errat Arnaldus Parte 2. cap.39. pag.426.; quærenda potius Isaia cap.30. v.15. ubi Hebraica ad verbum habet -- *In quiete, & requie salvi eritis* -- Vulgata autem nostra -- *Si revertamini, & quiescatis, salvi eritis* -- Septuaginta autem optime, & clarius interpretantur de requie, seu cessatione a peccatis; Quod etiam indicant verba Vulgatæ nostræ -- *Si revertamini* -- Nempe a peccatis: Itaque Septuaginta sic habent -- *Cum reversus ingemueris, salvus eris, & scies ubi fueris* -- Versio Arabica habet -- *Cum conversus suspirabis, tunc salvaberis, & scies, qualis eras* -- Paraphrasis Chaldaica -- *Si conversi fueritis ad legem meam, requiescetis, & redimemini*.

Observandum est autem S. Hieronymum in Commentariis ad 30. cap. Isaia Interpretationem proponere, quæ est in nostra Vulgata -- Hæc dicit... Sanctus Israel: si revertamini, & quiescatis salvi eritis -- Tum ita commentatur,, Sanctus...,, & per me, & per Jeremiam loquitur. Si agatis poenitentiam, & vel vitia relinquitis, vel errorem deponitis, & maneat in Judæa, non Babyloniorum impetum, sed mea præcepta metuentes salvi eritis: quiescite, & sperate in Domino, & fidei in promissis meis robur arripite &c.,, Hunc sensum ex Hebræo tamquam literalem proponit Hieronymus; ac quamvis Hebræus Textus significet quietem a fugiendo in Ægyptum, complectitur ex Hieronymo quietem a peccatis. Eundem complexum literalem sensum Vulgatæ nostræ exponunt alii Interpretes cum A Lapide in hunc locum: Quare non satis opportuna est observatio Theophili Alethini ad Petavium L.VII. de Poen. Cap.XV.

At sa-

At satis superque nobis fuerit, quod addit Hieronymus:
 „ Juxta Anagogen, inquit, & LXX. editionem omnes ad pœ-
 „ nitentiam peccatores, & præcipue Hæreticos cohortatur
 „ fermo divinus, quod cum reversi à vitiis ingemuerint, &
 „ egerint pœnitentiam, salvi fiant, Ex quibus habes tria do-
 „ ceri a S. Hieronymo I. spectato Textu Hebraico hujus loci ex
 „ cap. 30. Isaia, & Vulgata versione in sensu literalis agi de ce-
 „ leri remissione peccatorum in Hebræis fugientibus Babylonios,
 „ & eorum liberatione ab Ægyptiis: 2. Spectato eodem Textu
 „ Hebraico, & Vulgata versione *juxta Anagogen*, seu in sen-
 „ su Anagogico agi de omnibus peccatoribus, eosque invitari
 „ ad celerem pœnitentiam, & veniam. 3. Spectata Versio-
 „ ne LXX. Interpretum de omnibus etiam peccatoribus agi,
 „ ut statim convertantur, & veniam obtineant.

Dixi Caput 30. Isaia versu illo 15. *Si revertamini, &
 quiescatis, salvi eritis*--etiam spectata Vulgata versione, aut
 Hebraico Textu favere maxime nobis: Addo favere præterea
 nobis & quidem literaliter idem hoc Caput 30. versu 19.
 ubi sic „ Propterea expectat Dominus, ut misereatur vestri,
 „ & ideo exaltabitur parcens vobis, quia Deus Judicii Do-
 „ minus; Beati omnes, qui expectant eum: Populus enim
 „ Sion habitabit in Hierusalem; plorans nequaquam plorabis,
 „ miserans miserebitur tibi: ad vocem clamoris tui *statim*
 „ ut audierit, respondebit tibi, Non indigent hæc exposi-
 „ tione S. Hieronymi, ex quo, si vis, hæc pauca accipe „ Post-
 „ quam clamaveris, & dixeris ad Dominum: Clamavi in
 „ toto corde meo, exaudi me Domine -- Et iterum -- Clama-
 „ vi, miserere mei, & custodiam mandata tua, -- & alibi --
 „ Expectavi in matutino & clamavi -- Et tam clara fuerit
 „ vox tua, ut coelos penetres, *statim tibi Dominus respon-*
 „ *debit*, & eris similis Moyfi, de quo scriptum est: Loque-
 „ batur Moyfes, & Dominus respondebat ei -- At omni Com-
 „ mentario præferenda Versio Arabica, qua nihil esse potest
 „ magis contrarium Arnaldo „ Populus Sanctus habitabit in
 „ Sion, & Hierusalem: Cum lacrymas fuderit, ac dixerit
 „ *Miserere mei*: miserebitur tui; *simul ac* viderit vocem
 „ clamoris tui, audiet te. „

Tandem, ut Prophetarum Ezechielis, & Isaiaë doctrina clarius eluceat, observandum est verba Ezechielis cap.33.-- Impietas impii non nocebit ei, in quacunque die conversus fuerit ab impietate sua-- eundem sensum habere atque illa alia Isaiaë 30. secundum LXX. cum conversus ingemueris (οταν αποσπαφεις σεναξης) salvus eris: Quorum verborum vis est: *Statim* ac ad te reversus gemes, sive *eodem tempore*, *eodem momento*, *quando* ingemueris-- Idem Hæbræi, & Græci solent ita exprimere -- Quacunque die, vel quacunque hora-- Genesis cap. -- In quocunque enim die comederis ex eo, morte morieris 2. Idest quocunque tempore, seu momento-- & Gen.3. In quocunque die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri-- Idem est sensus Danielis cap.3. In hora, qua audieritis sonitum tubæ.... cadentes adorate statuam -- Matthæi cap.8. -- Sanatus est puer in illa hora-- Quare Ezechiel, & Isaias in eundem sensum coincidunt.

Hæc paulo prolixius de Textu celeberrimo Scripturæ -- In quacunque hora ingemuerit peccator, salvus erit -- In quem Textum, eosque omnes, qui eo utuntur, ita indignatur Arnaldus De Freq. Com. Par.2. C.39. p.427., Cui ergo liceat,, verbis, quæ nusquam in Scripturis leguntur, abuti ad salutem peccatori aliis legibus adjudicandam?,, Demonstratum est nos adjudicare salutem, quam Deus veris Prophetarum vocibus denuntiavit.

Argumentatio IV. ex cap.3. Apocalypseos,, Poenitentiam,, age: Ecce sto ad ostium, & pulso: Si quis audierit vocem,, meam, & aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, &,, cænabo cum illo, & ipse mecum,, In quæ verba Concilium,, Senonense can.15., Neque tamen tanta gratiæ necessitas libero præjudicat arbitrio, cum illa semper in promptu sit,, & neque momentum quidem prætereat, in quo Deus non,, stet ad ostium, & pulset, cui si quis aperuerit, intrabit,, ad illum, & cænabit cum illo,, Quibus consonant illa Isaiaë cap.65. & ad Rom.10.-- Expandi manus meas tota die ad populum non credentem, & contradicentem-- Jam argumentatio in hunc modum conficitur. Vel hæc aperitio cordis poenitentis, de qua hoc loco, & cui *statim* adjungitur subingres-

gressus Dei in animam, vel hæc inquam aperitio est facienda post hebdomadas menses, annos, vel *statim*? Si primus quis esse potest sensus magis ridiculus, quam qui exhibetur in hac divina allegoria? Quando enim contingit, ut quis pulset ad obtinendam aperitionem post hebdomadam, mensem, aut annum? Vix in exemplis moralibus designabis duo, quorum successiva conjunctio magis intendatur, quam pulsus januæ, & aperitio: Vel sermo est de aperitione *statim* facienda, & siquidem ita est, ergo ista cordis aperitio *statim facienda* supponitur a Sacra Scriptura, uti practice possibilis pro hominis vocati arbitrio: Secus enim hujus divini testimonii sensus omnino erit dignus homine stulto, ac si diceretur -- Si quis *statim* Urbem ædificet, si quis montem *statim* solo exæquet, si quis lethalem ægritudinem *statim* curet -- Quæ scilicet *statim* fieri non possunt.

Difficultatem ex hoc Apocalypseos testimonio vidit fortasse Arnaldus, qui vel auctor est, ut passim putatum est, Versionis Gallicæ Novi Testamenti *Montibus Hannoniæ*, ut præfertur, editæ, quæque vulgo dicitur *Testamentum Montense* damnatum a Clemente IX. specialibus Literis, tamquam *temerarium, damnosum, a Vulgata editione difforme, & offendicula simplicium continens*, vel si auctor non est, saltem approbator est ejus Versionis: Quare in Difficultatibus propositis D. Steayert -- Par. 6. pag. 47. -- Prohibitio illa, inquit, „ fuit abusus manifestus Ecclesiasticæ potestatis, & Episcopi, „ qui Censuram illam promulgant, & approbant, reos se plurimorum constituunt peccatorum „ Ea autem Versio Montensis citata verba Apocalypseos -- *Pœnitentiam age: ecce sto ad ostium, & pulso* -- sic invertit, ut præsentī tempori futurum substituatur in hunc modum -- *Pœnitentiam age, quia brevi ero ad ostium, & pulsabo* -- *Faites penitence, car je serai bientôt a la porte, & je frapperay* -- At imprimis Versio hæc nullius auctoritatis est, neque solum a Vulgata hoc in loco discordat, sed ab ipso Originali Græco, quod omnino ad verbum Vulgatæ consentit: Deinde etiam prava hac versione data, non eluditur vis argumentationis: Sive pulsus sit præsens, sive futurus, *statim post illum* supponitur possibilis aperitio.

CAPUT IV.

*Affertionis Dogmaticæ Probationes ex
Exemplis Scripturarum.*

I. **S**IT *Exemplum* Chananæorum, quos paulatim ante adventum Moyſis, & Joſue exterminavit Deus, ut eos pœniteret criminum ſuorum, ergo *ſtatim* ante proximum excidium id poterant. Audi verba Sapientiæ Cap. XII. „ Illos „ enim antiquos inhabitatores Terræ ſanctæ tuæ, quos ex- „ horruisti, quoniam odibilia opera tibi faciebant... perdere „ voluisti per manus parentum noſtrorum... Sed & his, tam- „ quam hominibus, peperciſti, & miſiſti antecēſſores exer- „ citus tui veſpas, ut illos *paulatim* exterminarent. Non „ quia impotens eras in bello ſubjicere impios juſtis, aut „ beſtiis ſævis, aut verbo duro ſimul exterminare, *ſed par- „ tibus judicans dabas locum pœnitentiæ* „ Et poſt alia mul- ta in hanc rem iterum ait „ Quoniam judicans *das locum* „ peccatis pœnitentiæ: Si enim inimicos ſervorum tuorum, „ & debitos morti cum tanta cruciaſti attentione, dans *tem- „ pus, & locum*, per quæ *poſſent* mutari a malitia.... qui „ autem ludibriis, & increpationibus non ſunt correcti, di- „ gnus Dei judicium experti ſunt „ Niſi Deus iſta ſcribens, & Chananæos, & nos irrideat, quod blaſphemum eſt cogi- tare, poterant illi tam impii homines parvo eo tempore con- verti; Quare hæc converſio non neceſſario eſt opus longi tempo- ris. Memineris autem Chananæos tot vitiis, tamque gravibus fuiſſe inquinatos, uti legere poteſ in Pentateucho Moyſis, & hoc ipſo Sapientiæ Libro, ut ſi communem Catholicorum vitam cum iis comparaveris, eam pene innocentem dixeris; Memineris præterea de illis catholicis nos loqui, qui conſue- tas præparationes ad Sacramentum Pœnitentiæ præmiſerint, uti poſtuletur in Catechiſmis.

II. *Sit exemplum* ex Jona, & Ninive: Mitto quæ de celeri converſione ipſius Prophetæ ſignificantur Jonæ cap. 2. in ejus Cantico „ Clamavi de tribulatione mea ad dominum, „ & exaudivit me, de ventre inferi clamavi, & exaudiſti

D

„ vocem

„ vocem meam „ cum aliis quæ , sequuntur : De Ninive dicendum , cujus--*ascendit* , inquit Dominus Jonæ cap. i. *malitia coram me*-- De qua tam impia Civitate tria explicanda , ac probanda sunt , 1. Pœnitentiam ipsius fuisse veram , sinceram , justificantem ; 2. Fuisse non in uno , aut altero , sed in magno quodam numero civium , 3. fuisse celerrimam .

Igitur ut à primo exordiamur , in 3. cap. dicitur „ Cæpit „ Jonas introire in civitatem itinere diei unius , & clamavit , & „ dixit : Adhuc quadraginta dies , & Ninive subvertetur : Et „ crediderunt Ninivitæ in Deum , & prædicaverunt jejunium , „ & vestiti sunt faccis a majore usque ad minorem „ Habemus hic imprimis veram fidem in Deum : deinde fidei fructus valde commendandos -- Hinc illa alia „ Et pervenit verbum „ ad regem Ninive , & surrexit de folio suo , & abjecit vestimenta sua , & indutus est sacco , & sedit in cinere : „ Et clamavit , & dixit in Ninive ex ore regis , & Principum „ ejus dicens : Homines & jumenta , & boves , & pecora „ non gustent quidquam , nec pascantur , & aquam non bibant & operiantur faccis homines , & jumenta , & clament „ ad dominum in fortitudine „ Hæc autem non spectasse tantummodo suspensionem veluti quandam a sceleribus exterius perpetrandis , sed veram interiorem coram Deo Pœnitentiam , satis ostendunt , quæ sequuntur „ Et convertatur vir a via „ mala , & ab iniquitate , quæ est in manibus eorum : Quis „ scit , si convertatur , & ignoscat Deus , & revertatur a furore iræ suæ , & non peribimus ? „ Multo magis id ostenditur ex Dei ipsius testimonio , cujus hæc verba subjiciuntur „ Et vidit Deus opera eorum , quia conversi sunt de via „ sua mala , & misertus est Deus super malitiam , quam „ locutus fuerat , ut faceret eis , & non fecit : „ Quæ omnia confirmantur testimonio Christi apud Matth. Cap. XII. „ Viri Ninivitæ surgent in Judicio cum generatione ista , & „ condemnabunt eam , quia Pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ , & ecce plusquam Jonas hic „ Quod ipsum repetitur Lucæ Cap. XI. Quibus in locis ad confundendos Judæos veram pœnitentiam non agentes , eosdemque excitandos , ut veram tandem pœnitentiam amplectantur , utitur exem-

exemplo poenitentiae Ninivitarum ad Jonæ prædicationem :
 Quæ quidem Ninivitarum poenitentia , si ficta , & exterior
 tantum fuit , quid ineptius hoc exemplo esse potuit ? Qua-
 propter si quos Ninivitas Deus dicit *conversos à via sua mala* ,
 dicit *pœnitentiam egisse* , eamque poenitentiam , quæ merue-
 rit adduci in exprobationem Judæorum , eorundemque ad
 hortationem , eisdem nos dixerimus falsam quandam poeni-
 tentiam , seu poenitentiae simulationem exhibuisse , quid tan-
 dem in Sacris Scripturis non licebit depravare , & ad sen-
 sus nostros detorquere ? Eoque magis , quod Tridentinum Sess. 14.
 cap. 4. eandem poenitentiam commendavit „ Hoc enim ti-
 „ more utiliter concussi Ninivitæ ad Jonæ prædicationem ple-
 „ nam terroribus poenitentiam egerunt , & misericordiam a
 „ Domino impetrarunt „ Profecto de sincera Ninivitatem poe-
 nitentia ne dubitavit quidem Augustinus , quoties multis in
 locis eam commemorat . Lib. XXI. de Civ. cap. 24. „ Ninivitæ
 „ in hac vita poenitentiam egerunt , & ideo fructuosam ; ve-
 „ lut in hoc agro feminantes , in quo Deus voluit cum la-
 „ crymis seminari , quod postea cum lætitia meteretur.....
 „ Evertuntur homines ... sicut Ninivitæ , ut ipsa hominum
 „ peccata poenitendo destruantur.... Everfa est Ninive , quæ
 „ mala erat , & bona ædificata est , quæ non erat . Stantibus
 „ enim mœnibus , atque domibus , everfa est Civitas in per-
 „ ditis moribus „ Eadem habet August. Serm. 361. alias de
 diversis 120. cap. 21. Eadem in Psal. 49. v. 21. & in Psal. 50.
 vers. 8. „ Respice quæ fuit Ninive , & vide quia everfa est ,
 „ everfa in malo , ædificata in bono , sicut everfus Saulus per-
 „ secutor , ædificatus est Saulus prædicator .

Sensum Vulgatæ nostræ declarant optime verba Antiquæ
 Vulgatæ , quam concordantem cum septuaginta Interpretibus
 sequuta sunt priora Ecclesiæ sæcula ; Quare & illa decla-
 rat quisnam fuerit sensus priorum Patrum . Quod Jonæ. cap. 3.
 versu 8. Vulgata nostra non factum , sed faciendum dicit
 „ Et operiantur , inquit , faccis homines , & jumenta , &
 „ clament ad dominum in fortitudine , & convertatur vir a
 „ via sua mala , & ab iniquitate , quæ est in manibus eo-
 „ rum „ Idipsum Vulgata antiquæ Ecclesiæ enunciabat tam-

quam factum,, Et cooperti sunt fœccis homines, & jumenta,
 ,, & clamaverunt ad Dominum vehementer, & reversus est
 ,, unusquisque de via sua mala, & ab iniquitate, quæ est
 ,, in manibus eorum,, Videatur P. Petrus Sabatier in *Veteri
 Italica* ad hunc locum: Ita etiam legunt Lucifer Calarita-
 nus L. 2. pro S. Athan., Irenæus L. 3. cap. 20., Aug. L. 2.
 cont. Gauden.

Cum autem ex communi doctrina, ipsiusque imprimis
 Augustini, pœnitentia justificans ante Christum, Dei, & Justi-
 tiæ delectationem habere debuerit, requisitam hanc carita-
 tis perfectionem quisquis Ninivitis negaverit, is repugnabit
 transcriptis Sac. Scripturæ, & Augustini testimoniis, qui-
 bus de pœnitentia Ninivitarum, iisdemque conversis a via
 mala edocemur,, Itaque si credere oportet accedentem ad
 ,, Deum, quia est, & quod inquirentibus se remunerator sit,,
 ut in Ep. ad Hebr. cap. XI. cum Jonæ cap. 3. dicitur -- *Et cre-
 diderunt viri Ninivitæ in Deum* -- subintelligendum utique,
 quod in Deum remuneratorem crediderint, ex qua Fide spes
 nascitur: subintelligendum quod ea fides fuerit per dilectio-
 nem operans; Nam ut ait Aug. Lib. I. Soliloquiorum Cap. VI.
 Sine tribus istis, (Fide, Spe, Caritate) anima nulla sana-
 tur -- Sapienter igitur Tridentinum Sess. 14. cap. 4. ait,, Hoc
 ,, timore concussi utiliter Ninivitæ ad Jonæ prædicationem
 ,, plenam terroribus pœnitentiam egerunt,, Agebatur enim
 de Lutheranis revincendis, qui ex gehennæ, & pœnarum
 metu fieri hominem peccatorem, & magis hypocritam do-
 cebant; quod Ninivitarum exemplo optime refellebatur, at
 eos pœnitentiam egisse *solis* terroribus plenam, neque dixit
 Concilium, neque dicere potuit salvis Scripturis, Patrumque
 doctrina, ex quibus duo habemus, & sufficientem conver-
 sionem ante Sacramentum sine caritate non haberi, & Nini-
 vitas conversos a via sua mala, pœnitentiam egisse; Itaque
 in Ninivitis locum habuit, quod sæpe iterat Augustinus -- Pie-
 tas timore inchoatur, caritate perficitur -- Lib. de Vera Relig.
 c. 17. -- Time vel pœnam, ut pervenias ad amandam justi-
 tiam -- Tract. 41. in Jo: num. 10. Nisi timore incipiat homo
 Deum colere, non perveniet ad amorem. Enarr. in Psal. 149.

Haecenus veram fuisse Ninivitarum poenitentiam, & cum eorum Justificatione conjunctam probavimus: Ostendendum eandem non paucorum hominum fuisse, sed plurimorum: Ninive erat *Civitas magna itinere trium dierum*, Jonæ cap. 3. „ Non parcam, inquit Deus cap. 4., Ninive Civitati „ magnæ, in qua sunt plusquam centum viginti millia hominum, qui nesciunt quid sit inter dexteram, & sinistram „ suam „ Nempe infantium sine usu rationis. Intelligis ex his proportionalem numerum, eundemque vastissimum adultorum poenitentium. Nihil utique cogit, ut dicamus omnes omnino adultos Ninivitas *distributione*, ut ajunt Logici, *completa* poenitentiam justificantem egisse: Fuerit itaque aut major, aut certe magna eorum pars, quanta scilicet satis sit, ut usitato loquendi more, indefinite dicantur habitatores Ninive conversi a via sua mala, & poenitentiam egisse. In magnam hanc multitudinem cadunt verba Augustini Serm. 361. c. 21. „ Quid erat Ninive? Manducabant „ & bibebant, emebant, vendebant, plantabant, ædificabant, perjuriis vacabant, mendaciis, ebrietatibus, facinoribus, corruptionibus: Hæc erat Ninive. Attende modo Ninive: Plan- „ gunt, dolent, contristantur, in cilicio, & cinere, in jejuniis, & orationibus? Nempe everfa est, quia non in illis superioribus actibus constituta est. „

Tandem ostendendum immensæ ejus multitudinis poenitentiam cum conversione a via sua mala *celerrimam* fuisse, quod doceamur non superbe præscribere *tarda molimina Spiritus Sancti gratiæ*: Hanc celeritatem exhibet Sacer Textus Jonæ cap. 3. „ Et cæpit Jonas introire civitatem itinere diei „ unius, & clamavit & dixit; Adhuc quadraginta dies, & „ Ninive subvertetur, & crediderunt viri Ninivitæ in Deum, „ & prædicaverunt jejunium, & vestiti sunt faccis a majore „ usque ad minorem „ Ex his probatur celeritas conversionis: Nam hæc conversio facta fuit ad prædicationem Jonæ -- *Adhuc quadraginta dies* -- Atqui prædicatio sic inquit -- *Adhuc quadraginta dies*, fuit sub initium, & primo ipso die prædicationis: Illud enim tempus primum vere distabat quadraginta diebus a die exitii, quod Dominus comminatus fuerat: Sequen-

quentibus diebus, si prædicatio perduravit, non amplius dictum est, nec dici potuit -- *Adbuc quadraginta dies* -- Quare licet prædicatio consequentium dierum, conversionem primo die factam confirmaverit, non inchoavit. Imo cum Civitas esset itineris trium dierum, & primo die non nisi tertia sui parte circumiri posset, idcirco plurimum interpretatio apud S. Hieronymum in Commentario hujus loci fuit, *quod tertia tantum parte urbis prædicaverit, & ad reliquas confestim prædicationis sermo compleverit* -- Quod tamen minime nobis necessarium est; Sed confirmat quam accuratus fuerit Hieronymus in hac conversionis celeritate vindicanda. Idem etiam apparet ex sequentibus: „ Et pervenit verbum ad Regem Ninive & surrexit de Solio, & abiecit vestimentum suum a se, & indutus est sacco, & sedit in cinere „ Omnem moram excludunt eæ voces *Pervenit, & surrexit de solio*: Quam eandem celeritatem innuebant superiores voces „ Cæpit Jonas & dixit, adhuc quadraginta dies, & crediderunt „ Viri Ninivitæ „ De hac celeritate non dubitant Patres. Hinc Chrysostomus L. I. de orando Deo „ *Simul enim atque illos* „ (Ninivitas) cæpit deprecandi studium, justos reddidit, ac „ Civitatem, quæ jam assueverat lasciviæ, malitiæ, breviter „ vitam exlegem, & iniquam vivere, *statim* correxit..... „ Sane si quis tunc ingressus fuisset Civitatem Ninivitarum, „ qui prius eandem probe novisset, nequaquam agnovisset „ eam; adeo repente a turpissima vita ad pietatem resilerant. „ Et Homil. *Quod nemo læditur, nisi a se ipso* „ Ninivitæ, inquit, conversi sunt ad timorem Dei, abjectisque „ continuo prioris vitæ malis ad virtutem se, ac justitiam „ per poenitentiam contulerunt „ Ac sane Patres præcipue priorum quatuor Sæculorum, apud quos cum Septuaginta Interpretibus vulgata lectio erat *Adbuc tres dies, & Ninive subvertetur* vel nullam poenitentiam agnoscere potuere, vel celerem. Audi August. in Psal. 49. v. 21. „ Jam quia dicit ista, „ Fratres, desperandus est ille, cui dicitur? Nonne illa Civitas, de qua dictum est, *Triduum, & Ninive evertetur*, „ intra triduum idonea fuit converti, orare, plangere, de „ poena imminente misericordiam promereri? Audiant ergo „ qui

„ tales sunt , dum licet audire . „ Tandem in confirmatio-
 nem eorum , quæ diximus , observandum Ninivitarum poeni-
 tentiam in exemplum solere a Patribus afferri , & ad alio-
 rum imitationem extorquendam . Satis sit unus Chrysostomus
 Homil. V. ad Pop. Antioch. pag.67. „ Ninive.... portus qui-
 „ dam optimus ex illo tempore peccantibus extitit , in def-
 „ perationem cadere non permittens , sed omnes ad poeni-
 „ tentiam vocans , & per ea , quæ fecit , & per Dei pro-
 „ videntiam est assequuta -- Repete , quæ modo transcripsimus
 ex Augustino -- *Audiant ergo , qui tales sunt .*

Sit III. *Exemplum* Judæorum sub Ezechia Rege Judæ
 Ecclesiastici cap.48. „ In diebus ipsius (Ezechia) ascendit Sen-
 „ nacherib. ... Tunc mota sunt corda , & manus ipsorum ,
 „ & doluerunt quasi parturientes mulieres ; Et invocaverunt
 „ dominum misericordem , & expandentes manus suas extu-
 „ lerunt ad Cælum , & Sanctus Dominus Deus audivit *cito*
 „ vocem ipsorum . Non est commemoratus peccatorum illo-
 „ rum , neque dedit illos inimicis suis , sed *purgavit eos* in
 „ manu Isaia Sancti Prophetæ „ Igitur non quidem omnes ,
 & singuli , (non enim id necesse est ad veritatem Sacrae Hi-
 storix) sed multitudo Judæorum ea occasione vere conversa
 est ad Deum *purgata* in manu Isaia Prophetæ : Idem au-
 tem factum est *cito* , auditis minis Sennacherib.

IV. *Exemplum sit* ex poenitentia David Regum 2. cap.XI.
 & XII. quæ occasionem dabit exponendæ insignis doctrinæ
 S. Augustini de *Necessaria punitione sui* ad veniam obtinen-
 dam , cujus doctrinæ tam magnus est abusus apud Arnaldum
Parte II. Lib. de Freq. Comm: Itaque narrato Adulterio , &
 Homicidio Uriæ sine ullo poenitentia signo usque ad Bethsa-
 beæ partum , idest novem mensibus , hæc subjiciuntur „ In-
 „ trodixit eam in domum suam , peperitque ei filium , &
 „ displicuit verbum hoc , quod fecerat David coram Domi-
 „ no . Misit ergo Dominus Nathan ad David „ cui scilicet
 scelus suum patefaceret : Notanda illa verba -- *Tu es ille Vir* --
 Non enim , inquit , *tu eras* , vel *fuisti* : Quibus verbis , to-
 toque prolixæ increpationis contextu Nathan de David loqui-
 tur , tamquam de peccatore adhuc impoenitente : „ Et dixit
 „ David

„ David ad Nathan : Peccavi Domino , dixitque Nathan ad
 „ David -- Dominus quoque transtulit peccatum tuum : Non
 „ morieris „ Merito S. Augustinus in Psal. 50. v. 8. n. 11. -- Cum
 enim dixisset , stante , arguente se Propheta *Peccavi : statim*
 audivit a Propheta , idest a Spiritu Dei , qui erat in Pro-
 pheta : *Dimissum est tibi peccatum tuum.*

Jam vero hæc Davidis Poenitentia utique celerrima ,
 quam *statim* sequuta est peccatorum , quantum ad culpam re-
 missio , licet non integra , & perfecta etiam quantum ad
 omnem temporalem poenam , a SS. PP. & præcipue ab Au-
 gustino non in merum miraculum proponitur , quod vellet
 Arnaldus , de Freq. Com. Par. 2. c. 12. , sed in exemplum : Hinc
 Augustinus in Psal. 50. sub initium num. 5. „ Si vero aliquis
 „ jam lapsus hæc audit , & aliquid in conscientia mali tenens ,
 „ verba Psalmi hujus advertat , adtendat quidem vulneris ma-
 „ gnitudinem , sed non desperet medici majestatem . Pecca-
 „ tum cum desperatione certa mors . Nemo ergo dicat : Si
 „ jam aliquid mali feci , jam damnandus suum : Deus malis
 „ talibus non ignoscit : Cur non addo peccata peccatis ? Fruar
 „ hoc sæculo in voluptate , in lascivia , in cupiditate ne-
 „ faria , jam perdita spe reparationis ; vel hoc habeam quod
 „ video , si non possum habere , quod credo . Iste ergo Psal-
 „ mus , sicut cautos facit eos , qui non ceciderunt , sic def-
 „ peratos esse non vult , qui ceciderunt . Quisquis peccasti ,
 „ & dubitas agere poenitentiam pro peccato tuo , desperando
 „ salutem tuam , audi David gementem . Ad te Nathan
 „ Propheta non est missus , ipse David ad te missus est „
 Si quemadmodum igitur David in Nathan audiendo , ita Chri-
 stianus peccator in audiendo Davidico Psalmo , vel Confessa-
 rio , qui hæc , aut similia in Spiritu caritatis ad aures cor-
 dis immittat , uterque ex corde dicat *Peccavi Domino* , uter-
 que audiet *Dominus quoque transtulit peccatum tuum : Non*
morieris -- Quare pergit Augustinus -- „ Audi eum (Davidem)
 „ clamantem , & simul clama „ audi gementem , & conge-
 „ misce , audi flentem , & lacrimas junge , audi correctum
 „ & condelectare . „

Dicent fortasse Arnaldistæ , cum Quesnellianis : Augu-
 stinus

stinus in Commentario hujus Psalmi 50. sæpe requirit ad remissionem, ut peccator se ipsum puniat, ergo necessaria sunt opera satisfactoria, quæ parvo, ac modico tempore exhiberi non possunt: Antecedens probari posset ex his, quæ habet Augustinus num.7. „ *Et a delicto meo munda me*: Quo merito? Medicus est, offer mercedem; Deus est, offer sacrificium. Quid dabis ut munderis? Vide enim quem invoces; justum invocas: odit peccata, si justus est; vindicat in peccata, si justus est; Non poteris auferre a Domino Deo justitiam ejus: implora misericordiam, sed adtende justitiam: Misericordia est, ut ignoscat; justitia est, ut puniat peccatum. Quid ergo? Quæris misericordiam? Peccatum impunitum manebit? Responderit David, responderint lapsi, responderint cum David, ut misericordiam mereantur sicut David, & dicant, non Domine, non erit impunitum peccatum meum: Novi justitiam ejus, cujus quæro misericordiam, non impunitum erit, sed ideo nolo, ut tu me punias, quia ego peccatum meum punio, ideo peto ut ignoscas, quia ego agnosco „ Et numero 11.-- Veritatem dilexisti: idest impunita peccata, etiam eorum, quibus ignoscis, non reliquisti.... Ignoscis confitenti, ignoscis, sed se ipsum punienti: ita servatur misericordia, & veritas: misericordia quia homo liberatur, veritas quia peccatum punitur „ Sciens, ac prudens hæc ex Augustino descripsi, quæ ad speciem difficiliora sunt, quam quæcumque testimonia Patrum ab Arnaldo congesta, quæque satisfactionem necessariam probant, sed non ante veniam, & tamquam prærequisitum ad eam obtinendam. Studiose ergo verba Augustini protuli, quæ hoc probare videntur, & magis juvare Causam Arnaldi, quam quæcunque Arnaldus ipse congeffit.

Respondetur tamen, quod punitio, de qua Augustinus loquitur tum his, tum aliis in locis, quorum aliquem citat Arnaldus Par.2. c.14. pag. mihi 303. nihil dicit distinctum a dolore, & detestatione peccati commissi cum proposito non peccandi de cetero, multoque magis, si reliqua accedant, quæ Sacramentum Pœnitentiæ constituunt. Siquidem punitio, de

qua Augustinus, partim est punitio reipsa exhibita, & hæc non distinguitur ab actu displicentiæ, qua poenitens agnoscens crimina sua, sibi ipsi irascitur, sibi que displicet; partim est punitio, quam poenitens exequi deinde proponit, & hæc non distinguitur a proposito non peccandi, sive legem fervandi; Quod propositum suos habet gradus, nam & proponere potest legis observantiam necessariam, & proponere etiam potest observantiam perfectiorem: Hunc esse planum, atque apertum Augustini sensum constat ex contextu: Imprimis ponderanda illa verba, „ Nolo ut tu me punias, quia ego peccatum meum punio; ideo peto, ut ignoscas, quia ego agnosco, „ Ubi vides, quod prius exprefferat voce *puniendi*, deinde exponit voce *agnoscendi*, cum dolore scilicet: Clarius numer 16. in Enarratione ejusdem Psalmi ad ea verba: *Ne projicias me a facie tua, & Spiritum Sanctum tuum ne auferas a me*: „ Est enim, inquit, Spiritus Sanctus in confitente; Jam ad donum Spiritus Sancti pertinet, quia tibi displicet, quod fecisti. Immundo Spiritui peccata placent, Sancto displicent.... Quia ergo non potest esse *confessio peccati*, & *punitio peccati* in homine a se ipso, cum quisque *sibi irascitur*, & *sibi displicet* sine dono Spiritus Sancti non est, „ Ubi vides pro eodem, & veluti voces synonymas usurpari, *punitio peccati*, & *sibi irasci ac displicere* -- Ponderanda præterea in testimonio, quod objiciebatur, sunt illa verba -- *Medicus est, offer mercedem*: & infra *Non Domine, non erit impunitum peccatum meum*, & rursus *Non impunitum erit* -- Ubi vides sermonem esse de mercede non data, sed oblata, sive in voto, ac proposito: sermonem esse de punctione futura: Satis itaque est ex Augustino, si offeras, & proponas punctionem subeundam.

Similia habet in Psal. 44. num. 18. ad ea verba, „ *Virga directionis virga Regni tui: Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem*: Audis Regem tuum, quia odit iniquitatem, & times. Est quod facias. Quid odit? iniquitatem: Numquid te? Sed in te est iniquitas? Odit illam Deus: oderis & tu, ut unam rem ambo oderitis: Eris enim Deo amicus, si odisti, quod odit; ita & amabis, quod amat...

„ Vide

„ Vide quomodo jam illi incipias conjungi , cum odisti , quod
 „ odit : Peccatum puniturus est , quia virga directionis est
 „ virga Regni ipsius . Sed non puniat peccatum : Sed non
 potest : Puniendum est peccatum ; si puniendum non esset ,
 „ nec peccatum esset : Præveni illum : non vis ut ipse pu-
 „ niat ? Tu puni , „ Habes in phrasi Augustini idem esse hæc
 duo -- *Peccator odit peccatum -- peccator punit peccatum* : Ex
 uno alterum declaratur , ex uno alterum infertur : Pergit San-
 ctus Doctor : „ Converte te ad punienda peccata tua , quia
 „ impunita esse peccata non possunt . Puniendum ergo erit
 „ aut a te , aut ab ipso : tu agnosce , ut ille ignoscat , „ Ha-
 bes quod *punire* peccatum idem sit ac *agnoscere* , cum do-
 lore scilicet : Observanda etiam sunt illa verba -- *Converte te*
ad punienda peccata tua -- quæ sonant potius animum ad pu-
 niendum , idest propositum , quam punitionem ipsam .

Sed quoniam in re versamur , quæ præcipui momenti est
 ad hanc controversiam , & ad rite intelligendas Scripturas Sa-
 cras , & Patres , transcribam clarissimum Augustini testimo-
 nium in Psalm. 58. Sem. I. num. 13. „ Iniquitas omnis parva,
 „ magnave sit , puniatur necesse est , aut ab ipso homine pœ-
 „ nitente , aut a Deo vindicante . Nam & *quem pœnitet* ,
 „ *punit se ipsum* Illud fecisti , quod impunitum esse non
 „ possit , sed a te puniatur potius , ut facias , quod in illo
 „ Psalmo scriptum est , præveniamus faciem ejus in confessio-
 „ ne . Quid est præveniamus faciem ejus ? antequam ipse ad-
 „ tendat , ut puniat , tu præveni *confitendo* , & *puni* . Non ille
 „ inveniat , quod puniat , quia cum tu punis iniquitatem , fa-
 „ cis æquitatem . Et ideo tui miserebitur Deus , quia jam te
 „ operantem æquitatem invenit Deus . Quid est operantem
 „ æquitatem ? Quia hoc in te odisti , quod & ille odit , ut inci-
 „ pias placere Deo , dum hoc *in te punis* , quod *displicet Deo* : „
 Vides perpetuo reciprocari duo hæc in Augustino , *odisse* pec-
 catum , & *punire* , imo & pro fere synonymis usurpari , quem-
 admodum etiam loquitur in Psal. 84. n. 16.

Tandem si integram doctrinam velis , qua cum distin-
 ctione explicetur , quid ad justificationem prærequiratur , quid
 ad illam consequatur , audi Augustinum in Psal. 59. num. 5.

„ Prior labor est, ut displiceas tibi, ut peccata expugnes,
 „ ut muteris in melius: secundus labor, pro eo quod muta-
 „ tus es, ferre tribulationes, & tentationes hujus sæculi, &
 „ inter illas perseverare usque in finem, „ Habes quod pæna-
 „ les satisfactiones consequantur conversionem peccatoris, ex-
 „ pugnationem peccatorum, mutationem in melius; Ceterum
 „ ipsa displicentia labor est, & punitio.

Sit V. *Exemplum* Judæorum sub Rege Josia: de quo Re-
 gum 4. cap. 23. „ Rex Josias.... misit, & congregati sunt ad
 „ eum omnes senes Juda, & Jerusalem, ascenditque Rex
 „ Templum Domini, & omnes viri Juda, universique, qui
 „ habitabant in Jerusalem, cum eo Sacerdotes & Prophetæ,
 „ & omnis populus a parvo usque ad magnum, legitque
 „ cunctis audientibus omnia verba libri Foederis... & foedus
 „ percussit coram Domino, ut ambularent post Dominum,
 „ & custodirent præcepta ejus, & testimonia, & cæremonias
 „ in omni corde, & in tota anima, & suscitarent verba fœ-
 „ deris hujus, quæ scripta erant in Libro illo, *acquievitque*
 „ populus pacto, „ Uti scilicet custodiret præcepta ejus in
 „ omni corde, & in tota anima; quod cum *statim* factum fue-
 „ rit, habemus in magna multitudine exemplum celeris conver-
 „ sionis. Audienda etiam verba Ecclesiastici c. 49. „ Ipse (Josias)
 „ est directus divinitus in pœnitentiam Gentis, & tulit abo-
 „ minationes impietatis, & gubernavit ad Dominum cor
 „ ipsius, & in diebus peccatorum corroboravit pietatem.

Sit VI. *exemplum* ex Parabolis Ovis, Drachmæ, & Filii
 Prodigii, qua occasione vindicabitur contra Quesnellianos Vulga-
 tæ lectio *Cito proferte stolam primam*. Non est prætermit-
 tendum initium Capitis XV. S. Lucæ: „ Erant autem appro-
 „ pinquantes ei (Christo Domino) publicani, & peccatores,
 „ ut audirent illum; Et murmurabant Pharisei, & Scribæ
 „ dicentes: Quia hic peccatores recipit, & manducat cum
 „ illis; Et ait ad illos parabolam istam dicens, „ Tum sub-
 „ dit de homine habente centum oves, qui dimissis 99. vadit
 „ ad illam, quæ perierat, donec inveniat eam: Et cum invene-
 „ rit, imponit in humeros suos gaudens... Et concludit, Dico
 „ vobis: Ita gaudium erit in Cælo super uno peccatore pœ-
 „ niten-

„ nitentiam agente „ Idem epiphonema repetit post aliam parabolam de muliere , quæ ex decem drachmis unam perdidit , eamque inveniat .

Tum subdit prolixam parabolam de filio prodigo „ qui „ profectus in regionem longinquam dissipavit substantiam „ suam vivendo luxuriose : tum in se reversus dixit... sur- „ gam , & ibo ad patrem meum , & dicam ei : pater pec- „ cavi in cælum , & coram te & surgens venit ad pa- „ trem suum : cum autem adhuc longe esset vidit illum pa- „ ter ipsius , & misericordia motus est , & accurrens cecidit „ super collum ejus , & osculatus est eum : „ Hæc testimonia sunt patris non amplius irati , sed reconciliati ; Idque totum factum est celerrime : „ Cum autem adhuc longe esset „ accurrens osculatus est eum „ Audiamus sequentia „ Di- „ xitque ei filius : pater peccavi in cælum & coram te : Jam „ non sum dignus vocari filius tuus : Dixit autem pater ad „ servos suos : *Cito* proferte stolam primam , & induite illum , „ & date anulum in manum ejus , & calceamenta in pedes „ ejus , & adducite vitulum faginatam , & occidite , & man- „ ducemus , & epulemur , quia hic filius meus mortuus erat , „ & revixit , perierat , & inventus est . „

Hæc non indigent Commentario , ut ostendatur hanc conversionem fuisse optimam , celerem , & a Christo Domino in Evangelio propositam in commune exemplum Christi- fidelibus . Quare defensores Quesnelli , ut tenebras offundant , dicunt in Textu græco deesse vocem illam *Cito* , qua indicatur velox reconciliatio . Hinc in Versione Gallica Novi Testamenti Montibus Hannoniæ , ut habet titulus , edita , five in Testamento Montensi deest ea vox : Hujus versionis defensor non solus est Arnaldus , sed etiam Quesnellus , qui in Libro , cui Titulus -- *Dialogi de Romano Decreto contra Testamen- tum Catalaunense cum Reflexionibus moralibus* -- Ita scribit : „ Hæc Versio , renitente frustra Decreto Romano , tamquam „ opus præstantissimum celebratur : Apologiæ pro ea typis „ editæ eandem prorsus vindicant a calumniis adversantium ; „ potissimum vero triginta , & plures forsitan Editiones an- „ norum spatio quadraginta . „

Respondeo: Etiam si deleas eam voculam *Cito*, invictum perstat argumentum 1. Ea vox subintelligitur ex natura actionis, ejusque circumstantiarum: Quis enim habens ante se nudum hominem dicat servis suis -- Proferte stolam, date calceamenta ... intelligens nimirum *post dies, aut hebdomadas?* Eadem dicas de Versione Syriaca -- Depromite stolam præcipuam -- De Persica -- Abite, & toga splendida eum induite -- Quis fanus imperat ista fieri post diuturnum tempus, cum urget præsentia sua nudus Filius? 2. quid dicent Arnaldistæ, & Quesnelliani ad ea verba -- *Filius mortuus erat, & revixit, perierat, & inventus est* -- Verba hæc sunt præteriti temporis, quæ significant reconciliationem Filii adhuc clarius, quam *Stola prima*; reconciliationem proinde celerrime factam.

Ceterum ea particula *Cito* certissimam auctoritatem habet, etiam aliunde, quam ex Vulgata nostra Editione: In primis versio Arabica habet -- Proferte stolam primam, & induite eum illa *cito* -- Ita in Bibliis Polyglottis Waltoni. Deinde quamvis novum Testamentum Græcum, prout repræsentatur in vulgatis Codicibus careat adverbio *Cito*, at illud habent insignes MSS. Codices; in quibus disertissime habetur *ταχως εξερχετε* -- Ita legit Exemplar MSS. Evangeliorum, & Actorum Græco-Lat. vetustissimum, Eruditorum judicio, supra milleducientos annos, quod Theodorus Beza an. 1581. dono dedit Accademiæ Cantabrigiensi: Idem habent Lectiones variæ IV. Evangeliorum collectæ per Marchionem Velefium Petrum Faxandum Hispanum, facta collatione sexdecim Exemplarium: quorum octo erant ex Laurentiana Bibliotheca Regis Hispaniarum. Ex Codicibus Græcis Roberti Stephani eandem lectionem habebant Codex 2. qui erat vetustissimum quoddam Exemplar ex Italia, & Codex 8. ex Bibliotheca Regis Galliæ: Vide variantes Lectiones Græcas Novi Testamenti in Appendice ad Biblia Sancta Polyglotta.

Longe plures Codices habuisse antiquitus in Græcis lectionem eandem confirmari potest ex *Veteri Italica*, quam magnis laboribus digessit P. Petrus Sabatier Congr. S. Mauri, & cujus Novum Testamentum prodiit an. 1747. anno uno post ipsius obitum. Adverbium *cito* habet hæc *Vetus Italica*, con-

sen-

sentientibus mss. Codicibus Colbertino, altero S. Martini Turonensis ante annos mille, & duobus Sangermanensibus apud eundem Editorem videndis: Habent idem adverbium *cito* Patres Latini, qui *Veteri Italica* utebantur: Chrysologus Serm.III. de duobus Filiis, Victor Tunonensis lib. de Pœniten. cap.19. Augustinus quidem lib.2. cont. Ep. Parmen. cap.14. „ Nudos „ autem qui vestit, nisi qui dicit, proferte illi stolam primam, & qui corruptibile hoc induet incorruptionem, & mortale hoc induet immortalitatem „ quibus verbis non tam recitat Sacram Scripturam, prout jacet, quam sententiam ex Evangelicis, & Apostolicis verbis contextam, & argumento, quod tractabat, accommodatam: ut etiam constat ex interjecta vocula *illi*, seu proferte *illi*: multo magis non formalia verba, sed sensum recitat lib.2. Quæstionum Evangeliorum q.33. num.5. Quare quod his, aliisque locis non recitet illud adverbium *cito*, rem saltem in dubio relinquit, num eam voculam omnino in codicibus suis non habuerit, vel habitam prætermiserit, quippe cujus sibi nulla esset vel utilitas, vel necessitas. Eadem dicas de Ambrosio L.VII. in Lucam.

At probationem minime æquivocam, qua conficiatur antiquos probatiores Codices Græcos habuisse *ταχως εξεργησατε*, *cito proferte*, colligo ex S. Hieronymo: Is ita scribit ad Damasum in Præfatione ad IV. Evangelia Tom.I. edit. Martianæi: „ Novum opus me facere cogis ex veteri, ut post „ exemplaria Scripturarum toto orbe dispersa, quasi quidam „ arbiter sedeam, & quia inter se variant (latina exemplaria Evangeliorum) quæ sint illa, quæ *cum græca sentiant veritate*, decernam „. Et post multa concludit: „ Igitur hæc præfata Præfatiuncula pollicetur quatuor tantum Evangelia, ... Codicum Græcorum emendata collatione, sed veterum „. Jam vero in emendato per S. Hieronymum Evangelio S. Lucæ, quod habes Tom. I. edit. Martianæi, legitur *cito proferte*: Atque idem Hieronymus in Epist. ad Damasum, quæ est 21. edit. Veronensis, & versatur in exponenda Parabola Filii Prodigii legit -- *Celerius proferte stolam primam* --.

Quam efficax autem Argumentatio illa sit, quæ ex Parabola

bola Filii Prodigii elicitur contra Quesnellianam absolutionis dilationem, nolens testatus est Jansenianus ille Scriptor, qui in libro, cui titulus -- *La Devotion du Pêcheur* cap.5. -- vel ipsum Christum Dominum, quod Fidelium omnium aures horrebunt, de laxata in Filium Prodigum Pœnitentiæ disciplina traducit: „ Videtur, inquit, quod Filius prodigus festinatione præcipiti fuerit absolutus: Disciplinæ enim ratio exigebat, ut debito temporis intervallo ad peragendam pœnitentiam idoneo, a Domicilio Patris segregatus abesset „. Usurpandum nobis hoc loco est illud August. in Psal.95. num.11. *Quid dicis? voces tuæ audiendæ sunt, an voces Dei?*

Sit VII. Exemplum Ex Lucæ cap.V. „ Et factum est, „ cum esset in una Civitatum, & ecce vir plenus lepra, & „ videns Jesum, & procidens in faciem rogavit eum dicens: „ Domine, si vis potes me mundare. Et extendens manum „ tetigit eum dicens: volo: mundare, & *confestim* lepra „ discessit ab illo „. Christum autem simul, adeoque *confestim* sanasse illum a peccatis sententia est S. Leonis Serm.XI. de Passione „ Non, inquit, solum corporeis infirmitatibus me „ debatur, sed etiam vulnera debilium curabat animarum „.

Ceterum, si S. Leonis sententiam non recipiunt Jansenistæ Quesnelliani, audiant sequentia ex eodem cap.5. Lucæ. „ Et factum est in una dierum & ipse sedebat docens: Et „ erant Pharisei sedentes, & legis Doctores, qui venerant „ ex omni Castello Galilææ, & Judææ, & Hierusalem, & „ virtus Domini erat ad sanandum eos -- Curavit ut sanaret eorum superbiam, ac duritiem hoc prodigio -- Et ecce viri „ portantes in lecto hominem, qui erat paralyticus ... quorum fidem, (nempe & paralytici, & eorum qui eum „ portabant) ut vidit, dixit: Homo remittuntur tibi peccata „ tua „. Vides celeritatem spiritualis sanitatis? Et quoniam: „ Cœperunt cogitare Scribæ, & Pharisei dicentes: quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus „? his auditis, Christus ad confirmandam veritatem invisibilem tam subitæ spiritualis sanationis indulgit Paralytico sanitatem corporis. „ Ut „ autem sciatis, quia Filius hominis habet potestatem in terra „ dimittendi peccata (nullis utique temporis limitibus circum-

„ scri-

„ scriptam , cuiusmodi erat spiritualis sanitas , quam largitus
 „ fuerat) ait paralytico : surge , tolle lectum tuum . . . Et
 „ *confestim* confurgens . . . abiit , Merito Chrysostomus Homil. 29.
 al 30. in Matth. n. 1. p. 343. „ Non statim ad corpus , quod vi-
 „ debatur , curandum se contulit , sed ab illis occasione sumpta ,
 „ quod non apparebat , primum curavit , nempe animam , cum
 „ peccata dimisit . „

Sit VIII. *Exemplum* ex Lucæ cap. 18. „ Dixit autem
 „ & ad quosdam , qui in se confidebant , tamquam iusti , &
 „ aspernabantur ceteros , parabolam istam : Duo homines
 „ ascenderunt in templum , ut orarent : unus Phariseus ,
 „ & alter Publicanus : „ Tum descripta superba oratione Pha-
 „ risæi addit „ Publicanus a longe stans nolebat nec oculos ad
 „ cælum levare , sed percutiebat pectus suum dicens : Deus
 „ propitius esto mihi peccatori : dico vobis : descendit hic
 „ justificatus in domum suam ab illo : „ Habes hic impri-
 „ mis non tam historiam peculiaris facti , sed parabolam ,
 „ qua doceantur Fideles , non quod una vel altera vice , sed
 „ quod ex more contingit : quam , parabolam Christus Dominus
 „ universaliter concludit : „ Quia omnis qui se exaltat humiliabi-
 „ tur : „ Habes præterea subitam sanationem merito non præviæ
 „ cuiusdam proluxæ præparationis , de qua altum in Evangelio
 „ silentium , sed actualis humilis contritionis : Dixi *subitam* :
 „ nam optime monet Augustinus lib. 2. Con. Parmen. cap. 8. Pu-
 „ blicanum in ingressu templi , & principio orationis pecca-
 „ torem fuisse : „ Ut justificaretur , peccator orabat , & pecca-
 „ tor confitebatur , & exauditus justificatus est , ut desineret
 „ esse peccator „ .

Sit IX. *Exemplum* ex Zacchæo cap. 19. Lucæ : nam ea
 „ Christi verba -- *Quia hodie huic domui salus a Deo facta*
 „ *est , eo quod & ipse filius sit Abraham* -- subitam significant
 „ justificationem : nihil enim præcesserat paulo ante , quam cu-
 „ riositas : „ Quærebat videre Jesum , quis esset , quia statura
 „ pusillus erat „ . Tum suscepit gaudens Christum Dominum ,
 „ qui ultro se ad convivium invitavit : consecuta est restitutio
 „ superabundans cum ea commissorum contritione , quæ meruit
 „ a Christo Domino audire : *Hodie huic Domui salus a Deo*
 „ *facta*

facta est : Univerſa hæc actorum ſeries non longo tempore abſoluta eſt .

Sit X. Exemplum ex Lucæ cap.22. „ Adhuc illo loquente „ cantavit gallus : & converſus Dominus reſpexit Petrum , „ & recordatus eſt Petrus verbi Domini . . . Et egreſſus foras Petrus flevit amare „ . Hunc fletum fuiſſe ex amariffima contritione juſtificante negari nequit , quemadmodum etiam controverti nequit eum *ſtatim* fuiſſe habitum poſt ultimam negationem : „ Reſpexit eum , & factus eſt liberatus , „ inquit Aug. ſerm.284. n.6. Ille qui reſuſcitatur mortuos , „ reſpexit eum Dominus , & flevit amare : negando periit , „ flendo reſurrexit : ſerm.286. n.2. „ Quare inter ultimam negationem , & Petri juſtificationem minima mora interceſſit . Aug. ſer.295. n.3. „ Continuo reſpexit Dominus , ſic ſcriptum eſt , „ ſic loquitur Evangelium : *Reſpexit eum Dominus , & exiit foras , & flevit amare : Exiit foras* : hoc eſt confiteri : „ flevit amare , qui noverat amare : Dulcedo ſecuta eſt in amore , cujus amaritudo præceſſerat in dolore „ Et lib. de Gratia Chr. cap.45. „ Reſpexit eum Dominus . . . Miſericordia Dominus latenter ſubvenit , cor tetigit , memoriam re- „ vocavit , interiore gratia ſua viſitavit Petrum , interioris „ hominis uſque ad exteriores lacrymas movit , & produxit „ affectum .

Sit XI. Exemplum ex Matthæi cap.18. „ Aſſimilatum „ eſt Regnum Cælorum homini regi , qui voluit rationem „ ponere cum ſervis ſuis . . . oblatus eſt ei unus , qui debebat ei decem millia talenta ; cum autem non haberet , unde „ redderet , juſſit eum Dominus ejus venumdari , & uxorem „ ejus , & filios , & omnia quæ habebat , & reddi : „ Sub quorum verborum velamine ſignificari magnum debitum peccatorum , dubitari non poteſt : „ Intelligendum eſt decem „ præceptorum legis eum fuiſſe debitorem , ait Auguſtinus „ Lib.1. quæſtionum Evangeliorum quæſtione XXV. , & pro „ cupiditate , atque operibus ſuis , tamquam pro uxore , ac „ filiis , poenas ſolvere debuiſſe , quod eſt pretium ejus : pretium enim venditi , ſupplicium damnati intelligitur „ . Ac ſiquidem hoc loco ſermo eſſet de talento attico , quod ex Budæo

Budæo l. de Asse valet 600. aureos, summa debiti erat sexagies centum millia aureorum, id est sex aureorum milliones: si ad Hebræos loquens Christus de Hebraico talento loquutus est, quod tria millia siclorum valet, id est 12. millia drachmarum auri, five 12. millia aureorum, debitum erat ad 120. aureorum milliones; quibus confirmatur, quod dixi, de gravitate peccatorum servi Evangelici. Atqui tanti debiti remissionem obtentam fuisse propter actum celerrimæ conversionis constat ex eodem evangelio: „ Procidens autem servus ille orabat dicens: patientiam habe in me, & omnia reddam tibi: misertus autem Dominus servi illius dimisit eum, & omne debitum dimisit ei. „ Non intuitu aliorum operum, quibus antea sese præparasset ad remissionis gratiam, (de his quippe operibus nihil in verbis Evangelicis) sed misertus Dominus procidentis, & orantis servi dimisit debitum homini, prout statim fieri potuit, disposito.

Sit XII. Exemplum ex Matth. cap.27. „ Prætereuntes autem blasphemabant eum (Jesum) idipsum autem & latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei „: Marci etiam cap.15. „ Et qui cum eo crucifixi erant, convitiabantur ei „: Habemus itaque ambos latrones, etiam illum, qui postea est conversus, usque ad crucifixionis tempus, imo dum jam in Cruce pendebant, in impietate perseverasse. Subita itaque fuit latronis boni pœnitentia, quam narrat Lucas cap.23. „ Nos quidem iuste, nam digna factis recipimus: hic vero nihil mali gessit: & dicebat ad Jesum: Domine memento mei, dum veneris in regnum tuum, & dixit illi Jesus: Amen dico tibi: hodie mecum eris in paradiso „. Celeritatem hanc breviter complexus est Augustinus serm.232. alias 144. de Temp. ubi in hunc modum latronem alloquitur: „ Invasisti in Regnum Cœlorum, vim fecisti, credidisti, rapuisti „ Et Chrysostomus Hom.87. al 88. in Matth. n.2. p.820. „ Superne in cruce latro erat, & inimicus, sed repente mutatus est „ Et in priore Epistola ad Theodorum Lapsum -- In eo momento, inquit, totius vitæ peccata simul absterfit -- Similia passim occurrunt apud Patres. Quod autem S. Bernardus Ep.8. ad Brunonem

dicat *Hæc mutatio dexteræ excelsi*, non tam exemplum quam miraculum : non cadit in conversionem boni latronis, quidquid contra scribat Arnaldus De Freq. Commun. par.2. cap.12. sed in mutationem Pauli ex persecutore in Apostolum, repente Vas electionis, repente Doctorem Gentium, aliasque analogas mutationes.

Sit XIII. Exemplum ex cap.2. Actorum, in quo post S. Petri concionem descriptam ita dicitur : „ His autem auditis compuncti sunt corde, & dixerunt ad Petrum, & „ ad reliquos Apostolos : Quid faciemus viri fratres? Petrus „ vero ad illos : Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum & accipietis donum Spiritus Sancti . . . Aliis etiam verbis plurimis testificatus est, & exhortabatur eos dicens : Salvamini a generatione ista prava : Qui „ ergo receperunt sermonem ejus baptizati sunt, & appositæ sunt in die illa animæ circiter tria millia „ *Nota in die illa*. Quare ante concionem nulla ad conversionem dispositio : Post concionem ea ipsa die perfecta conversio cum Baptismate, quod non minorem dispositionem requirit, quam Sacramentum Pœnitentiæ.

Audiendus Augustinus in Psal.45. v.2. num.4. „ Compuncti corde dixerunt, quid faciemus? Tamquam magna „ desperatione. Ille tantus est, quem nos occidimus, nos „ ubi erimus? . . . Nihil enim hoc peccato gravius potest „ æger facere, quam si medicum suum occidat? Cum hoc „ dimittitur, quid non dimittitur? Ab illo ergo, cui dictum „ est *refugium*, & *virtus* acceperunt magnam securitatem . . . Agite Pœnitentiam Baptizetur unusquisque vestrum „ in nomini D. N. Jesu Christi : in illius nomine, quem occidistis, baptizamini, & dimittuntur vobis peccata vestra Accepta tanta securitate quid dicunt? . . . Paulo „ ante solliciti, subito securi, ex tribulationibus nimis in „ magna tranquillitate positi . . . Dormiebat enim illis Christus . . . imperavit ventis, & quieverunt. „ Observandum præterea aut omnes, aut maximam eorum partem non tantum peccato Deicidii, sed aliis etiam criminibus injustitiæ, impuditiæ &c. inquinatos fuisse. Neque enim sanctior fuit

Gens

Gens Judæorum tempore adventus Christi Domini, quam cum Osea prophetaret, „ Non est enim veritas, & non est misericordia, & non est scientia Dei in terra, maledictum, „ & mendacium, & homicidium, & furtum, & adulterium „ inundaverunt, & sanguis sanguinem tetigit.

Observandum præterea hanc Judæorum conversionem tam celerem, tamque promptam peccatorum remissionem afferri ab Augustino non in *miraculum*, sed in *Exemplum*, quod in Arnaldum hac distinctione abutentem animadvertendum est. Augustinus itaque in Psal. 58. ferm. 2. num. 2. de iis Judæis conversis sic pronunciat: „ Exemplumque præbuerunt hominibus, quam non debeant diffidere dimitti sibi qualecunque peccatum, quando & interfectio Christi dimissa „ est confitentibus. „

Sit XIV. *Exemplum* Ex Actorum cap. 3. & 4. quibus locis alia describitur S. Petri concio: „ Pœnitementi igitur, „ & convertimini, ut deleantur peccata vestra ... convertat se unusquisque a nequitia sua ... Multi autem eorum „ qui audierant verbum crediderunt, & factus est numerus „ virorum quinque millia „. Ex quo facto instauratur idem argumentum, quod prius.

CAPUT V.

*De Mente SS. Patrum in præsentī controversia, ac primo de mente S. Augustini: Quod Sanctus hic Doctor adverte-
tur Quesnellianæ Praxi in Dilatione absolutionis: ad-
versetur principiis ejus fundamentalibus, adversetur con-
sectariis ex ea Praxi consequentibus: Id ostenditur, tum
ex iis ipsis Sermonibus, quos Arnaldus pro ea Praxi pro-
ducit, tum ex aliis plurimis Testimoniis, quæ ex uni-
versis Augustini Libris seliguntur.*

§. PRÆLIMINARIS

Artificium Arnaldi asserentis Patres omnium sæculorum a se stare, & Praxi, quam ipse docet, ubique favere: Necessitas expugnandi hujus artificii, & tam perniciosam larvam doctrinæ pestiferæ de-
trahendi, magno quidem tum scribentis, tum legentium labo-
re, & forte etiam tædio, sed non impari utilitate, ac
fructu tam necessarij laboris hætenus non suscepti.

ANtonius Arnaldus, tum passim in Libro de Freq. Com-
munionē, tum in eo, quem ad illius defensionem scri-
psit, cuique titulum fecit *La Tradition de l'Eglise sur le
sujet de la Penitence, & de la Communion représentée
dans les plus Excellens Ouvrages des SS. Peres Grecs, &
Latin. ann. 1645.* pro sua doctrina stare gloriatur præcipuos
omnium Ecclesiarum, & sæculorum Patres, quorum integras
Homilias, Libellos, aut Libellorum, aut Commentariorum
Capita, aliave prolixa Fragmenta in unum volumen congesta,
eo quem dixi Libro, *De Traditione Ecclesiæ* legentibus re-
præsentat, ut fraudum Jansenianarum minus peritis imponat.

I. Ac primo quidem ex Eusebio l.2. Hist. c.7. exhibet
pag.1. formam Pœnitentiæ, quam Adolescenti præscripsit
S. Joannes Evangelista.

II. Fragmentum S. Dionysii Areopagitæ ex cap.3. Libri
de Ecclesiastica Hierarchia. Ita pag.6.

III. Tum a pag.12. Libellum Tertulliani de Pœnitentia
per vigintitria Capita.

IV. S.Cy-

IV. S. Cypriani Tractatum de lapsis in Persecutione per XX. Capita : Ita a pag.50.

V. Subjicit a pag.95. Epistolam Cleri Romani ad S. Cyprianum .

VI. A pag.106. Ex Moralibus S. Basilii , & Libro 1. de Baptismo plura excerpit .

VII. Tum a pag.111. ex Oratione XL. S. Gregorii Nazianzeni *De Baptismo* , & Oratione XXXIX. *in Sancta Lumina* .

VIII. S. Gregorii Nysseni Homiliam *adversus eos , qui Castigationes egre ferunt* transcribit a pag.121. per septem Capita , tum ejusdem S. Patris Homiliam de Pœnitentia .

IX. Ex S. Paciani Episc. Barcinonensis Exhortatione ad Pœnitentiam , & Epistola III. contra Novatianos plurima describit a pag.143.

X. S. Ambrosii doctrinam repræsentat lib.1. de Pœnitentia capite XVI. & lib.11. capitibus IX. X. & XI. recitatis a pag.148. tum aliqua decerpit ex Commentario in Psal.118.

XI. Profert in medium S. Joannis Chrysostomi proluxa fragmenta Homiliarum super Matthæum VI. X. XII. XV. XVII. & XLII. a pag.156.

XII. S. Hieronymi Epistolam XXX. libri III. sive Epitaphium Fabiolæ a pag.192.

XIII. S. Augustini Homiliam L. totis septemdecim capitibus descriptis : deinde sermonem 252. de Tempore , & sermonem 52. de Temp. & sermonem 34. de Diversis per XII. capita a pag.195.

XIV. S. Cæsarii sermonem octavum per X. Capita a p.266.

XV. Transcribit deinde a pag.278. plura ex Tertia Parte Pastoralis S. Gregorii Magni , & sexto libro Commentariorum in lib.1. Regum capite 15.

XVI. Tum a pag.290. ex lib.2. sententiarum S. Isidori Hispalensis .

XVII. Homiliam septimam S. Eligii de Pœnitentia .

XVIII. Epistolam producit a pag.295. S. Gregorii VII. Ad Episcopos , Ecclesiasticos Principes , & Populos Britannia Minoris in Gallia .

XIX. Yvo-

XIX. Yvonis Carnotensis Epistolam 230. recitat a p.298.

XX. Excerptum a pag.301. ex sermone secundo S. Bernardi de Assumptione B. Mariæ, ubi multa de falsis conversionibus.

Addit deinde plura Excerpta hac ipsa serie, quam repræsentato: Ex Petro Blefensi, ex Magistro Sententiarum, ex Prophetia S. Hildegardis, quæ XII. Sæculo floruit, Ex S. Bonaventurâ, ex Synodo Augustæ Vindelicorum 1548. ex Card. Groppero, ex Tridentino, ex Avila, ex Mariano Victorio, ex Orationibus S. Caroli Borromæi in Synodis Provincialibus III. & VI., & in Instructione ad Confessarios, ex S. Theresia, ex Card. Baronio, ex S. Francisco Salesio, (quamquam postrema hæc ex SS. Theresia, & Salesio excerpta ad Controversiam de Freq. Communionem potius faciant) Tandem postquam hæc eo, quo recitavi, ordine descripsit, ne nihil omnino in rem suam prætermittere videretur, subjecit nonnulla ex Tractatu piæ cujusdam Fæminæ, cui nomen Joanna de Cambry:

Hæc in Libro de *Traditione Ecclesiæ in Sacramentis Pœnitentiæ, & Eucharistiæ*: quem Arnaldus conscripsit, ut Apologiam faceret Libri sui de *Frequenti Communionem*, unaque simul responderet P. Petavio, qui eum de *Freq. Communionem Librum* aggressus fuerat suis libris de *Pœnitentia publica, & Præparatione ad Communionem*.

Sed audiendus Arnaldus, quemadmodum de hac Patrum, & Scriptorum serie gloriatur in Præfatione *Libri de Traditione Ecclesiæ in Sacramentis Pœnitentiæ, & Eucharistiæ*: Inde enim constabit, quam magna imposita sit Catholico Theologo necessitas non cursim, & propere, sed serio, accurate, ac diligenter, quamquam non sine aliquo legentium fastidio, examen instituere de vero sensu tam multorum Scriptorum, eorumque præcipue, qui inter Sanctos Patres numerantur, ut tanta Testium nubes, qua Sacramentalis Pœnitentiæ Praxis in Ecclesia usitata impetitur ab Arnaldistis, & Quesnellianis, penitus per nos dissipetur: „ Non, inquit Arnaldus „ pag.26. Præfationis de *Eccl. Trad.* non exhibemus dumtaxat Concilium quoddam, seu Patrum, seu magnorum Epi- „ sco-

„ scoporum , qui unius alicujus sæculi parte simul vixerint,
 „ cujuscumque esse Concilia solent , neque Concilium duorum,
 „ aut trium sæculorum , quale illud fuit , quod Augustinus
 „ Lib.2. contra Julianum cap.10. Pelagianis objecit : Conci-
 „ lium sexdecim sæculorum opponimus adversariis nostris ,
 „ quod omnem proinde Christianæ Ecclesiæ ætatem comple-
 „ ctitur , in quo intueri liceat sanctissimas Pœnitentiæ re-
 „ gulas constitutas tam insignium testium assertione , qui con-
 „ tra universos adversantium impetus doctrinam nostram ma-
 „ nifestam faciant , in eaque adstruenda unum semper fuis-
 „ se , ac futurum esse Ecclesiæ spiritum omnino confir-
 „ ment.

„ Quis non merito obstupescat , cum videat in eandem
 „ nostram de Pœnitentia doctrinam consentire S. Dionysium
 „ in Europa , S. Gregorium Nazianzenum in Asia , S. Augu-
 „ stinum in Affrica , atque ut rem distinctius persequamur ,
 „ S.Cyprianum Carthagine , S.Basilium Cæsareæ , SS.Cæsarium ,
 „ & Eligium in Gallia , S. Ambrosium Mediolani , S. Joan-
 „ nem Chrysostomum Constantinopoli , S. Pacianum in Hispa-
 „ nia , S. Gregorium Magnum Romæ ? Quis non magna do-
 „ ctrinæ hujus nostræ veneratione tangatur , cum eam ab
 „ Apostolis ad nos usque perpetua Traditione profectam de-
 „ prehendat ? Eam confirmarunt S. Dionysius primo Eccle-
 „ siæ Christianæ sæculo , Tertullianus secundo , S. Cypria-
 „ nus tertio , SS. Gregorius uterque , SS. Nazianzenus atque
 „ Nyssenus , S. Basilius , S. Joannes Chrysostomus , S. Pacianus ,
 „ S. Ambrosius , S. Hieronymus sæculo quarto , S. Augustinus
 „ sub quarti finem , & quinti sæculi initium , S. Cæsarius , &
 „ S. Gregorius Magnus sæculo sexto , S. Eligius , & S. Isidorus
 „ Hispalensis septimo sæculo ; mitto S. Leonem , S. Prospe-
 „ rum , S. Bedam , S. Petrum Damiani , & alios omnes Pa-
 „ tres , in quibus invenire est clarissima testimonia pro ve-
 „ ritate , quam propugnamus : neque enim alios recenseo ,
 „ quam eos tantum , quorum Opera , aut Operum insignia
 „ Fragmenta , atque Excerpta nostro hoc Libro de Ecclesiæ
 „ Traditione complectimur : quos inter recensebuntur Ivo
 „ Episcopus Carnotensis sæculo undecimo , S. Bernardus , Pe-

„ trus Blesensis, Magister sententiarum duodecimo sæculo „
 „ Lege reliqua apud Arnaldum de posterioribus sæculis, quæ
 „ minus necessarium est retulisse .

Hac ratione putat Antonius Arnaldus se plusquam satis
 probavisse, quod docuit tota fere secunda Parte Libri de Fre-
 quenti Communione, ac præcipue Cap.VIII. „ Certe enim, in-
 „ quit, constat Ecclesiam per duodecim sæcula hunc morem te-
 „ nuisse, ut postquam peccatores omnia animarum suarum
 „ vulnera Christi ministris aperuissent, idonea illis curandis
 „ remedia ex eorum præscripto acciperent : deinde pœ-
 „ nitentium partes erant præceptum satisfactionis modum ac-
 „ curate implere, omnesque pœnitentiæ acerbitates constan-
 „ ter subire „ Et paulo post pag. mihi 223. „ Pœnitentiæ
 „ igitur decursus hic fuit : primum confessio peccatorum,
 „ pœnitentiæque postulatio; deinde impositio pœnitentiæ :
 „ postea impositæ pœnitentiæ expletio : ad extremum ab-
 „ solutio, adjunctaque illi Communio. Ad hujus vero or-
 „ dinis demonstrationem, quem tot sæculis tam eximium
 „ ac salutiferum censuit Ecclesia &c. „ Tum adhibitis
 „ in testimonium erroris sui verbis, ut ipse interpretatur, S. Gre-
 „ gorii Magni, & Innocentii Primi : „ An non, inquit, his
 „ verbis perspicuum est sacrosanctorum institutorum ac præ-
 „ ceptorum, quæ celeberrimus Pontifex a perpetua uni-
 „ versæ Ecclesiæ traditione accepta eidem Ecclesiæ tradidit,
 „ hanc esse vim, ac sententiam, ut Sacerdotes in admini-
 „ stranda, quam a Christo mandatam habent, divinissima li-
 „ gandi, atque solvendi potestate, peccatores tum demum
 „ absolvant, cum eos lacrymis, ac gemitibus probatos ad
 „ pœnitentiam criminibus parem præstandam, exhibendam-
 „ que perduxerint? „ Tum advocato in patrocinium S. Leo-
 „ ne Magno „ Non loquitur, inquit, de consuetudine, quam
 „ politia, aut institutio Ecclesiæ induxerit, sed de ipsa Chri-
 „ sti lege ac præscriptione, ut Catholici omnes agnoscunt . „

Hæc aliaque quamplura ex Arnaldi Libro tanto Nova-
 torum plausu excepta sunt jam fere ab annis centum, ut non
 modo ea Colloquiis, Concionibus, Catechismis, Instructioni-
 bus proponant, (qua de re plura Historica reperies apud

P. La Fontaine Tom. III. ad Constitutionem Unigenitus a p. 956. pene ad Tomi finem, tum Tom. IV. a Prop. 92. ad finem:) sed eadem ipsa in Libros suos fere ad verbum, tamquam inconcussas veritates, Arnaldistæ transcribant: Exempli gratia: *Ægidii Gabrielis Specimen Moralis Christianæ & Diabolicæ Parte 2. §. 35.* editum anno 1676. „ Sancti Patres hunc ordinem in sanatione spirituali observarunt per duodecim sæcula, ut primo peccator accederet Sacerdotem, eique vulnera sua, seu morbum peccati detegeret; secundo ut Sacerdos peccatori poenitentiam imponeret; tertio ut peccator poenitens illam impleret; tandem ut Sacerdos poenitentem, impleta poenitentia absque relapsu, absolveret „ Hæc nimirum pene totidem verbis audisti paulo ante ex Arnaldo. Addit §. 42. „ Antiquus rigor est relaxatus -- adeout non tantum ordo poenitiæ sit inversus, sed pene ipsa poenitentia subversa, & quodammodo evanida -- Frustra Innocentius XI. an. 1679. die 27. Sept. librum proscripsit: quod Romanum Decretum prævenerat Suprema Toletana Inquisitio, quia, inquit, *continet Propositiones hæreticas Michaelis Baii, & Jansenisticas, sapientes hæresim, schismaticas, erroneas, falsas, temerarias, scandalosas, male sonantes, & injurias Christo Domino Nostro, Conciliis, & Sanctis Patribus* -- Eadem antea, anno scilicet 1674. vulgaverat Gummanus Huygens in *Methodo remittendi, & retinendi peccata* -- Quem Librum eadem Suprema Hispaniarum Inquisitio proscripsit, quia *continet propositiones ex condemnatis Jansenii, temerarias, & doctrinam quæ Fideles revocare potest a Sacramento poenitiæ, & Confessarios ab administratione ejusdem* -- Tanto plausu, & gratulatione Accademicorum Lovaniensium, cum Lovanii, tum in Belgio toto acceptus est hic liber, ita eum sibi sumpsere tuendum in Actibus Scholasticis, Sacris Concionibus, aliisque Conventibus publicis, & privatis, ut non sit obscurum communibus suffragiis approbatum esse -- Auctor secutus fuerat vestigia Anonymi, qui anno 1672. Gandavi Librum edidit, cui Titulus „ *Canones Poenitentiales &c.* quibus præmittitur *Compendiosa Deductio in cognitionem originis, vigoris & declinationis Canonum* -- „ Præter hos libros

auctoritatis apud eos præcipuæ, innumeri prodire libelli vario Idiomate Latino, Gallico, Flandrico, eodem veneno inquinati, & vulgi manibus tritissimi: Ita ad annum 1677. testatur de iis, quæ dixi, *Specimen Doctrinæ Theologicæ per Belgium manantis*. Lege Partem 2. a p.62.-- Alia plurima consecuta sunt, de quibus La Fontaine locis citatis in tertio, & quarto Tomo ad Const. *Unigenitus*, ubi leges quam magno Ecclesiæ, atque animarum damno altas radices doctrina ista demiserit: Quare cum Alexander VIII. eam doctrinam damnasset in Decreto proferibente Propositiones 30., & unam, Quesnellus in Epist. *Albatis ad quemdam Romanæ Curie Prælatum* scribens contra Pontificium decretum: „ Pridem, inquit, callum obduximus „ fulminibus Inquisitionis, ipsique Romani sapientiores sunt, „ quam ut terreri nos existiment Excommunicationibus ipso facto incurrendis, & reservatis Pontifici „. Nec omittendum, quod cum anno 1695. Humbertus Guilielmus Archiepiscopus Mechliniensis, totiusque Belgii Primas Librum *Methodi* proscripsisset, una cum Libro Arnaldi de Frequenti Communione, Paschasius Quesnellus libellum vulgavit -- *Tres humble Remonstrance* -- manu Carnificis anno eodem combustum, quo Archiepiscopum acerbissimis conviciis infectabatur, eumque appellabat *Lache indigne... mal-bonnete*, ut inde scias merito de Quesnellianis dixisse Clementem XI. in Bulla *Pastoralis Officii* an.1718. „ Caritatem nulli impensius laudant, „ nulli impudentius violant specioso quodam eumentitæ „ severitatis amictu se contegentes. „

Tantum autem malorum, quæ cum contemptu hodiernæ Ecclesiæ ex damnatis erroribus crebrescunt in dies, causa potissima sunt magna illa nomina *Scripturarum, Patrum, Conciliorum, Canonum, & veteris Ecclesiæ discipline*, quæ cum tanta confidentia a sæculo jactentur, non indocti tantum e vulgo, sed eruditiores plerique vix sibi persuadent falsò, mendacissimèque jactari: sub qua pietatis, piæque doctrinæ larva, quantum damnorum gravissimorum in Ecclesiam propagetur, edocemur ex Bulla ipsa *Unigenitus* in qua Clemens XI. Unigeniti Filii Dei nomine „ admonuit, ut attenderemus a „ falsis Prophetis, qui veniunt ad nos in vestimentis ovium, „ quo-

„ quorum nomine potissimum demonstrantur magistri illi men-
 „ daces , & in deceptione illusores , qui splendida pietatis spe-
 „ cie prava dogmata latenter insinuant , introducunt sectas
 „ perditionis sub imagine sanctitatis , utque facilius incautis
 „ obrepant , quasi deponentes lupinam pellem , & sese divi-
 „ næ Legis sententiis (ad quas pertinet etiam Verbum per
 Sanctos Patres , Concilia , Canones ad nos traditum) velut
 „ quibusdam ovium velleribus obvolventes , Sanctarum Scri-
 „ pturarum , adeoque etiam ipsius novi Testamenti verbis ,
 „ quæ multipliciter in suam , aliorumque perditionem de-
 „ pravant , nequiter abutuntur : antiqui scilicet , a quo
 „ progeniti sunt , mendacii Parentis exemplo , ac magiste-
 „ rio edocti , nullam omnino esse ad fallendum expeditio-
 „ rem viam , quam ut ubi nefarii erroris subintroducitur
 „ fraudulentia , ibi divinorum verborum prætendatur aucto-
 „ ritas : „ Hæc de Jansenianis ac Quesnellianis in genere præ-
 fatus Pontifex ad Librum Quesnelli , & Propositiones in eo
 contentas descendens , eum librum „ Catholicis veritatibus
 „ pravarum doctrinarum mendacia multifariam permiscen-
 „ tem , adhuc tamen tamquam ab omni errore immunem
 „ a pluribus haberi , Christifidelium manibus passim obtrudi ,
 „ ac nonnullorum nova semper sentientium consilio & opera
 „ studiose nimis quaquaversum disseminari , etiam latine red-
 „ ditum ; ut perniciosæ institutionis contagium , si fieri pos-
 „ sit , pertranseat de gente in gentem , & de regno ad po-
 „ pulum alterum ; versutis hujusmodi seductionibus atque fal-
 „ laciis creditum nobis dominicum gregem in viam perditio-
 „ nis sensim abduci summopere dolumus , adeoque Pastoralis
 „ non minus curæ nostræ stimulis , quam frequentibus Ortho-
 „ doxæ Fidei zelatorum querelis , maxime vero complurium
 „ Venerabilium Fratrum , præsertim Galliæ Episcoporum li-
 „ teris ac precibus excitati , gliscenti morbo , qui etiam ali-
 „ quando posset in deteriora quæque prorumpere , validiori ali-
 „ quo remedio obviam ire decrevimus . „

Quæ de perniciofa illa sanctitatis larva dixerat Ponti-
 fex , neque unquam , quantum satis , dicentur , iterum confir-
 maturus hæc habet lectu dignissima : „ Ad ipsam ingruentis
 „ mali

„ mali causam providæ nostræ considerationis intuitum conver-
 „ tentes perspicuè novimus, summam hujusmodi Libri perniciem
 „ ideo potissimum progredi, & invalescere, quod eadem intus
 „ lateat, & velut improba sanies, nonnisi secto ulcere, foras
 „ erumpat, cum Liber ipse primo aspectu legentes specie qua-
 „ dam pietatis illiciat: molliti enim sunt sermones ejus super
 „ oleum, sed ipsi sunt Jacula, & quidem intento arcu ita ad
 „ nocendum parata, ut sagittent in obscuro rectos corde. „

Quamvis autem omnes Quesnelliani errores hujusmodi
 sint, hoc tamen interest, quod errores speculativi de Gra-
 tia, ac Prædestinatione, adnexisque materiis doctos præcipue
 homines afficiunt, at quæ ad Poenitentiae, & Eucharistiae Sa-
 cramenta, & praxim ipsam Ecclesiae spectant, eorum detri-
 mentum ad omnes tum doctos, tum etiam indoctos, qui
 major Ecclesiae pars sunt, sese protendit, ut si fieri possit,
 vitæ fontes omnibus præcludantur: Quare ad hos præcipuè
 errores respexit Pontifex, cum non modo Quesnellianas Hæ-
 reticas condemnavit, sed etiam alias „ falsas, captiosas, male
 „ sonantes, piarum aurium offensivas, scandalosas, pernicio-
 „ sas, temerarias, Ecclesiae, & ejus praxi injurias. -- Nihil
 „ propterea opportunius, ait Pontifex, aut salubrius præstari
 „ a nobis posse arbitrati sumus, quam si fallacem Libri do-
 „ ctrinam distinctius & apertius explicaremus &
 „ veluti ob oculos exponeremus „ -- Quod si & Ecclesia au-
 thoritative dicat has aut illas propositiones falsas, & praxi Ec-
 clesiasticæ injurias esse, & Catholici Theologi id ita esse ar-
 gumentatione, & disquisitione demonstrent, id enim vero
 erit perfecte atque complete -- *perniciosam hanc larvam,*
quæ animabus pretiosissimo Christi Sanguine redemptis cer-
tum parare posset exitium, palam detrabere, ut in Bulla
Pastoralis Officii, ait Clemens XI. Quod in re nostra fieri
 aliter nequit, quam ad examen revocando singulos SS. PP.
 quorum traditionem jam ab Arnaldi ætate nobis ad nau-
 seam opponunt, neque unquam opponere cessabunt, nisi eos
 omnes, ac singulos, magno quidem tum scribentis, tum
 etiam legentium labore, ac tædio, sed majore fructu, non
 ab ipsis Novatoribus, sed a nobis stare invictè demonstretur.

Hæc via nisi ineatur, desperandum est de ea per Novatores, eorumque libros, epistolas, colloquia, catechismos pervagata persuasione funditus extirpanda. Hac spiritualis fructus utilitate proposita gravis hic labor, quem nemo hactenus aggressus fuit, magnis animis est suscipiendus.

Dubitavi num præstaret, in hac disquisitione de Mente Patrum, eum servare Chronologicum ordinem, quem Arnaldus usurpat; At causæ catholicæ, & legentium commodo melius prospicietur, si non temporis ordo servetur, sed utilitatis; ab iis scilicet initium ducatur, qui nos ad aliorum intelligentiam veluti manuducant: eoque magis quod Arnaldus ipse, cujus verba commodius infra referemus, disciplinam Pœnitentiæ maximè viguisse ait iis sexaginta annis, qui a suscepto Basilii Episcopatu anno 370. ad obitum S. Augustini anno 430. effluxere: præterea ejus temporis superesse nobis certiora & clariora monumenta: cum autem ex ejus ætatis Patribus præcipui nominis apud Jansenium, Arnaldum, Quesnellum sit *Augustinus*, non erit, quod mihi succenseant, si ejus mentem ac sensum; primo ante alios loco, mihi investigandum suscipiam: De Augustino itaque differamus.

Quatuor, ut vidimus, ex S. Doctore monumenta in sui erroris confirmationem transcribit Arnaldus, quem fidissimus Discipulus Quesnellus sequitur.

1. Homiliam olim 50. de utilitate, & necessitate Pœnitentiæ, quæ nunc est sermo 351. Tom.V. Maurinæ editionis. Quam Homiliam ait Arnaldus L. de Freq. Comm. P.2. c.VI. p. mihi 215. *jure divinam dixeris*.

2. Homiliam olim 52. de Tempore, quæ nunc est sermo 229. in Appendice eodem Tomo V. estque non S. Augustini, sed S. Cæsarii.

3. Homiliam 57. de Tempore; quæ nunc est 255. Appendicis, estque non S. Augustini, sed S. Cæsarii.

4. Sermonem 34. de Diversis, qui nunc est sermo 278. ex veris S. Augustini sermonibus.

Ac quidem de S. Cæsarii sermonibus suo loco dicetur, ubi mentem S. hujus Archiepiscopi investigabimus: Hoc autem loco de S. Augustino acturi

1. Demonstrabimus Homiliam olim 50., nunc serm. 351., & sermonem 34. de Diversis, nunc 278., in quibus ex veris S. Augustini sermonibus præcipuum firmamentum causæ suæ constituit Arnaldus, & post eum sectatores, non modo nihil pro ipsis facere, imo vero contra ipsos plurimum, etsi nulla alia S. Doctoris testimonia essent nobis ad manum. Quare constabit locum hic habere, quod est apud Augustinum l. 2. contra Epistolam Parmeniani cap. 1. „ Hominem clausis, ut „ dicitur, oculis, tamquam in alterum jacere, quod in eum, „ qui jecit, continuo redeat, eumque ictu reciproco affligat, „ intacto illo, quem vulnerare voluerat „.

2. Demonstrabimus ex aliis sermonibus, ac scriptis S. Doctoris ea doceri, quæ Arnaldi Doctrinam evertant penitus.

§. I.

Expenditur Homilia olim L. nunc Sermo 351.

I. Pœnitentia ante Baptismum adultorum, qui Augustini ætate vivebant, non modo necessaria, sed difficilis, dubitationibus, & anxietatibus sacerdotum obnoxia erat non minus, ac sit pœnitentia adultorum ante sacramentalem absolutionem: II. Modus quo Episcopi, ac Sacerdotes Augustini ætate judicabant de dispositione adultorum ante baptismum, eamque probabant, norma esse potest, ac debet Sacris Pastoribus judicandi de dispositione adultorum ad recipiendam absolutionem, eamque dispositionem probandi. III. Ex his expugnatur duplex Capitalis Assertio Novatorum: Primo necessariam esse longam dilationem Absolutionis, ut vera contritio eliciatur: Secundo, esse necessariam ut ea rite probetur.

AUGUSTINUS.

„ **Q**Uam sit utilis, & necessaria pœnitentiæ medicina,
 „ inquit Aug. ab initio capitis I., facillimè homines in-
 „ telligunt, qui se homines esse cognoscunt: Scriptum est
 „ enim Quoniam qui se exaltat, humiliabitur, & qui
 „ se

„ se humiliat exaltabitur , magisque justificatus descendit de
 „ templo Publicanus ille peccatorum confessione sollicitus ,
 „ quam Phariseus meritorum enumeratione securus . . . Non
 „ ergo mirum , si Publicanus magis curatus abscessit , quem
 „ non puduit ostendere , quod debebat Quisquis itaque
 „ poenitentiae recusat humilitatem , Deo propinquare non co-
 „ gitat . . . Qui ante illum se projicit , ab illo erigitur ; qui
 „ adversus illum se erigit , ab illo projicitur

C O R O L L A R I U M .

Ex his S. Augustini verbis infertur : cum *Poenitentiae* ;
 quæ *utilis* , & *necessaria medicina est* , exemplar ab Au-
 gustino proponatur *Poenitentia Publicani* , hæc autem non
 admodum prolixo temporis fuerit ; (peccator quippe ingressus
 est templum , in quo poenitentiam justificantem egit ,) inde
 constat male scribi ab Arnaldo , quod Poenitentia ex generali
 lege opus sit longi , imo longissimi temporis . Id falsum esse
 vides evinci ex S. Doctore .

A U G U S T I N U S .

„ Tres sunt Actiones Poenitentiae , inquit Aug. cap.2.
 „ quas mecum vestra eruditio recognoscit . Sunt enim usitatae
 „ in Ecclesia Dei , & diligenter adtendentibus notæ . Una est
 „ quæ novum hominem parturit , donec per Baptismum sa-
 „ lutarem omnium præteritorum fiat ablutio peccatorum , . . .
 „ Omnis enim , qui jam arbiter voluntatis suæ constitutus est ,
 „ cum accedit ad Sacramenta Fidelium , nisi eum poeniteat
 „ vitæ veteris , novam non potest inchoare . Ab hac poeni-
 „ tentia , cum baptizantur soli parvuli sunt immunes ; non-
 „ dum enim uti possunt libero arbitrio Exceptis ergo
 „ talibus ceterorum hominum nullus transit ad Chri-
 „ stum , ut incipiat esse , quod non erat , nisi eum poeniteat
 „ fuisse , quod erat . Hæc prima poenitentia præcipitur Judæis ,
 „ dicente Apostolo Petro *Poenitentiam agite , & baptizetur*
 „ *unusquisque vestrum* : Talis ab ipso Domino imperabatur ,
 H „ cum

„ cum diceret *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim*
 „ *Regnum Cœlorum*. De hac etiam Johannes Baptista, ple-
 „ nus Spiritu Sancto præcursor, & præparator viæ Domini
 „ ita dicit: *Generatio viperarum quis ostendit vobis fugere*
 „ *a ventura ira? facite ergo fructum dignum pœnitentiæ.*

C O R O L L A R I U M I.

Ex hisce S. Augustini verbis infertur: Quoniam pœni-
 tentia necessaria & utilis & sufficiens ad fructum Baptismi ea-
 dem est ac pœnitentia necessaria & utilis & sufficiens ad fru-
 ctum Confessionis Sacramentalis sequitur, quod quæ dicuntur
 de pœnitentia necessaria & utili & sufficienti ad Baptismum,
 eadem dicenda sint de pœnitentia necessaria & utili & sufficienti
 ad Confessionem rite peragendam: *Rite* inquam, idest valide,
 & cum fructu remissionis lethalium, & pœnæ æternæ; Nam
ad integram remissionem etiam temporalis pœnæ majus quid
 in Sacramento Pœnitentiæ requiritur: Et hoc unum pro-
 bant quæ sibi videtur in contrarium afferre Morinus L. 3.,
 & Lib. 8. c. 7. num. 17.

Quod sumpsimus in Corollario hoc primo, eandem esse
 pœnitentiam necessariam & utilem & sufficientem ante Bap-
 tismum, & post Baptismum, id docetur a Tridentino Sess. 14.
 cap. 4. „ Contritio quæ primum locum inter dictos pœnitentis
 „ actus habet, animi dolor ac detestatio est de peccato com-
 „ misso cum proposito non peccandi de cetero „ Contritio
 hæc quæ sola a Tridentino exponitur, uti pars Sacramenti,
 est utique etiam sufficiens. Si quis fidelis pœnitens eum do-
 lorem habeat, qui sibi a Concilio Ecclesiam instruyente pro-
 ponitur, habet quod sufficit; nec præterea ad alium dolorem
 ex obligatione, ac debito cogendus est: secus enim a Tri-
 dentino prætermisus fuisset dolor sufficiens; idest in tam lon-
 ga, & operosa Instructione prætermisum fuisset, quod erat
 magis necessarium. Præterea capite præcedenti, idest III. di-
 xerat „ Sacramenti Pœnitentiæ formam in illis ministri
 „ verbis positam esse: Ego te absolvo: Addiderat „ Sunt au-
 „ tem quasi materia hujus Sacramenti ipsius pœnitentis actus,
 „ nempe contritio, Confessio, & satisfactio: qui quatenus
 „ in pœ-

„ in poenitente ad integritatem Sacramenti , ad plenamque , &
 „ perfectam peccatorum remissionem ex dei institutione re-
 „ quiruntur , hac ratione poenitentiae partes dicuntur , Si au-
 „ tem haec tria *requiruntur* , sed ita , ut non sufficiant , quo
 pacto Tridentinum stetit promissis factis in proemio ejusdem
 Sessionis XIV. „ Sacrosancta... Synodus.... quamvis in decre-
 „ to de Justificatione , *multus* fuerit de Poenitentiae Sacramen-
 „ to , propter locorum cognationem , necessaria quadam ra-
 „ tione *sermo interpositus* , tanta nihilominus circa illud
 „ nostra hac aetate diversorum errorum est multitudo , *ut*
 „ *non parum publicae utilitatis retulerit , de eo exactiorem ,*
 „ *& plenior definitionem tradidisse* , in qua demonstra-
 „ tis , & convulsis , Spiritus Sancti praesidio , universis er-
 „ roribus *Catholica veritas perspicua , & illustris fieret* ,
 „ quam nunc S. Synodus *Christianis omnibus perpetuo ser-*
 „ *vandam proponit* „ Quare Jansenius ipse Tom. 3. Li-
 bro quinto De Gratia Christi licet toto Cap. XXXIV. propu-
 gnet solam attritionem ex metu gehennae non sufficere ad ju-
 stificationem acquirendam cum Sacramento , sed requiri con-
 tritionem , quae sit *veri nominis & rationis contritio , licet*
imperfecta : Quam ipse paulo supra dixerat *contritionem veri*
nominis , rationis , & essentiae , tamen eodem illo Capi-
 te XXXIV. sine dubitatione fatetur , & docet , ac probat ea
 Tridentini verba -- *Contritio animi dolor ac detestatio est de*
peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero -- omni-
 no accipienda de contritione necessaria , & sufficienti , ut
 constabit legenti Jansenium citato capite . Pergit Tridentinum
 „ Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam pec-
 „ catorum hic contritionis motus necessarius „ ideoque etiam
 in Baptismo : Neque solum necessarius , sed praeterea sufficiens ,
 quandoquidem sufficiens est post Baptismum in Sacramento Poe-
 nitentiae : Nisi contra omnem antiquitatem , de qua ipse Mo-
 rinus Lib. 3. dicere velis majorem dispositionem requisitam ad
 Sacramentum Baptismi , quam ad Sacramentum Poenitentiae --
Ad Baptismum certe non major dispositio , quam ad poe-
nitentiam necessaria -- scribit locupletissimus hac in re Testis
 Jansenius Tom. 3. L. 5. cap. 34. pag. mihi 592.

Doctrinæ datæ præiverat Augustinus verbis supracitatis
 „ Omnis ... cum accedit ad Sacramenta fidelium , nisi eum
 „ pœniteat vitæ veteris , novam non potest inchoare... Nul-
 „ lus transit ad Christum , nisi eum pœniteat fuisse quod erat „
 Augustino præiverat Tertullianus in Lib. de Pœnitentia „ An
 „ alius Intinctis est Christus , alius Audientibus (nempe alius
 „ Baptizatis , alius Catechumenis) num spes alia vel merces ,
 „ alia formido judicis , alia necessitas pœnitentiæ ? Lavacrum
 „ illud obfignatio est fidei , quæ fides a pœnitentiæ fide in-
 „ cipitur , & commendatur . Non ideo abluimur ut delinque-
 „ re desinamus , sed quia desimus , quoniam jam corde loti
 „ sumus . Hæc enim prima Audientis intinctio est , metus
 „ integer . Exinde quoad Dominum senseris , fides sanâ con-
 „ scientiâ semel pœnitentiam amplexata „ Quorum verborum
 Tertulliani de necessitate pœnitentiæ etiam ante Baptismum ,
 & modo , & alibi etiam , iuvabit meminisse .

Ceterum in re non controversa , & cui solum ex Mori-
 no loco supra citato aliquid caliginis offundi posset , satis ista
 fuerint : ab aliis autem sacris testimoniis referendis supersedeo .

C O R O L L A R I U M I I .

Si Augustinus censebat pœnitentiam esse & necessariam ,
 & utilem ad fructum Baptismi (quod iudicium non fuit opi-
 nio quædam Augustini singularis , sed communis aliorum Epi-
 scoporum ac Patrum , & Ecclesiæ sensus , uti constat ex Bel-
 larmino de Pœnit. Libris I. & II. passim) si inquam Augu-
 stinus cum aliis Episcopis ita censebat , hinc colligitur , quod
 cum Augustinus atque alii ad Baptismum Catechumenos ad-
 mittebant , utique habebant de Baptizandorum pœnitentia tan-
 tam vel certitudinem vel verosimilitudinem , vel probabilita-
 tem sive positivam , sive negativam , quanta satis erat , &
 requirebatur ad licite iisdem conferendum Sacramentum Bap-
 tismi . Neque vero per se loquendo nos majorem , aut pro-
 babilitatem , aut verosimilitudinem , aut certitudinem pœni-
 tentiæ requirere possumus aut debemus in iis , qui ad Pœni-
 tentiæ Sacramentum confugiunt .

COROLLARIUM III.

Si S. Augustinus, aliique Episcopi, dum ad Baptismum admittebant adultos Catechumenos, habebant vel certitudinem, vel probabilitatem, sive positivam, sive negativam in iudicando de poenitentia baptizandorum, quantum fatis erat ad Baptismum licite conferendum, sequitur quod in eorum Episcoporum animo hoc iudicium consisteret in sensu composito, sive eo ipso tempore, quo pro certo habebant eos Baptizandos pro maxima ipsorum parte, nequaquam perseveraturos in eadem poenitentia, ac bono proposito, imo tamquam canes reversuros ad vomitum, & gravissimorum scelerum fæditate iterum coinquinandos. Quod enim Patres pro certo haberent eos, quos ad Baptismum admittebant, potiori sui parte non perseveraturos, certo certius est ex ipsorum monumentis.

Profecto Augustinus in Vigiliis Paschæ alloquens recens Baptizatos Serm. 223. al. de diversis 81. „ Neque miremini „ multitudinem Christianorum malorum, qui Ecclesiam im- „ plent, qui ad altare communicant per quos impletur „ quod congregator noster prædixit in psalmo: *Annuntiavi,* „ *& locutus sum: multiplicati sunt super numerum* „ Et sequenti sermone 224. al. de Temp. 164. „ Ecce facti estis „ membra Christi.... Timeo vobis non tantum a Paganis, „ non tantum a Judæis, non tantum ab Hæreticis, quan- „ tum a malis Catholicis Si turbam imitari volueritis, „ inter paucos angustam viam ambulantes non eritis „ Habes itaque quam bene Augustinus ipso Paschali tempore ad Baptismum administrandum deputato, animadverteret ad magnum numerum non perseverantium, eosque ipsos non Augustino tantum, sed *Christo ipso annunciante & loquente multiplicatos super numerum* -- Sæpissime in ejus Libris occurrunt gemitus Augustini de paucitate bonorum post Baptismum. In Psalmum 47. num. 9. „ Jam hic occurrit unicuique cogitanti „ Et quid? Iste populus qui in medio populi suscipit misericordiam Dei, quantum numerum habet? Quam pauci „ sunt? Vix invenitur aliquis: „ His autem respondet Augusti-

gustinus confugiendo ad bonos latentes, de quibus ait „ Multi
 „ sunt, sed inter plures latent; non possumus enim negare
 „ plures esse malos, & tam plures ut inter eos prorsus bo-
 „ ni non appareant, quomodo non apparent grana in area:
 „ Nam quisquis aream videt, potest putare quod palea so-
 „ la sit. „

Constat itaque quod in hoc Corollario III. maxime in-
 tendimus, Augustinum, aliosque Episcopos tum ejusdem, tum
 præcedentium, & consequentium ætatum habuisse circa Ba-
 ptizandos, quos ad Sacramenta admittebant, habuisse inquam
 duplex hoc Judicium, quorum primum erat -- *Habemus suffi-*
cientem persuasionem, quantum Leges Christi & Ecclesiæ re-
quirunt, de pœnitentia præsentis horum Baptizandorum ne-
cessaria, atque utili -- Alterum erat -- *Habemus quoque per-*
suasionem, imo certitudinem indubitata, quod maxima pars
Baptizandorum reditura sit ad pristinos mores, & futuri
sint CANES HORRIBILES OCULIS DEI, CONVERSI
AD VOMITUM SUUM, ut de his loquitur Augustinus hoc
 ipso Sermone cap.5. n.12.

Cum autem per COROLLARIUM I. idem judicium sit
 de Pœnitentia accedentium ad utrumque Sacramentum Ba-
 ptismi & Confessionis, habemus quod siquidem inhærere ve-
 limus principiis S. Augustini, aliorumque veterum Patrum
 & Episcoporum, eorumque praxi, habemus, inquam, posse
 sacerdotes de Pœnitentibus suis habere duplex simile judicium --
Quantum satis est, persuasi sumus de præsentis dispositio-
ne, ac contritione horum pœnitentium -- *Simul etiam per-*
suasi sumus quod maxima pars nequaquam in bono proposi-
to perseverabit.

Ex his colliges inefficax omnino, & sophisticum esse Ar-
 naldi Argumentum, quod tam sæpe obtrudit, & oratorie am-
 plicat tum Libro de Freq. Commun. tum in alio posteriore
La Tradition de l'Eglise &c. præcipue a pag.68. Præfationis
 „ Absoluuntur, inquit, magno numero pœnitentes, & iidem
 „ magno numero redeunt ad consueta peccata, ergo praxis
 „ hodierna absolvendi, nisi longa prævia satisfactione & emen-
 „ datione præmissa, abusus est maximus: „ *Or je demande*
 in-

inquit p. illa 68., *a tous les hommes equitables, s'y a rien qui favorise davantage l'impenitence des Pecheurs, que cette conduite?* Nimirum si est gravissimum absurdum, quod absolvantur adulti maxima ex parte non perseveraturi, absurdissimum etiam fuit, quod olim per tot secula baptizarentur adulti, quos maxima ex parte perseveraturos non esse, æque certum erat; Cum tamen æqualis in utroque adultorum genere contritio cum serio proposito requiratur.

Si dicat Arnaldus non modo de tota pœnitentium ad Confessionem accedentium collectione verum esse, quod potissima eorum pars ad easdem culpas revertetur, sed idipsum pene de singulis in particulari verum esse solere; facile erit respondere paria omnia dici posse de adultis qui prioribus Ecclesiæ sæculis baptizabantur. Si enim experientia, quam habemus de collectione pœnitentium confitentium peccata sua, & maxima ex parte relabentium præstat, ut fere de singulis censeamus eos relapsuros; similis experientia, quam Augustinus, alique veteres Patres habebant de collectione baptizatorum adultorum potissima ex parte revertentium ad consuetas culpas præstare debebat, ut fere de singulis in particulari baptizandis judicare deberent eos passuros relapsum. Quare nulla, quæ ad rem faciat, disparitas produci potest.

Diximus actum pœnitentiæ, qualis a Tridentino docetur esse pars Sacramentalis Confessionis, debuisse necessario esse in baptizandis: diximus Augustino, aliisque Patribus, quantum satis, persuasum esse debuisse, quod baptizandi hunc actum haberent: diximus Augustino, aliisque id, quantum satis erat, persuasum fuisse & esse debuisse, etiam cum pro certo habebant magnam, imo maximam eorum partem nequaquam perseveraturos. At suspicari quis posset: Quod quidquid esset de futuro relapsu, saltem in præsentī, cum ad Baptismum accedebant, imo tempore ipso, quo Catechumeni Audientes, aut Competentes erant maxima quædam indicia darent, & testimonia actualis dispositionis, ac doloris, quæ nostra ætate non dantur ab accedentibus ad Sacramentum Confessionis: Ut hanc responsionem præoccupemus, Sit

COROLLARIUM IV.

Perfuasio quam, quantum satis erat, habebat Augustinus cum aliis Patribus de actuali Pœnitentia Baptizandorum inniti non poterat magis quibusdam indiciis, & testimoniis internæ dispositionis, quæque certitudine sua superarent ea argumenta, quibus Sacerdotes, qui hodiernam Ecclesiæ praxim, & probatas Ecclesiasticas Instructiones sequuntur, sibi suadere solent pœnitentes suos, quantum satis, esse dispositos.

Ostenditur: missis iis, qui simpliciter Catechumeni sive *Audientes* dicebantur, & de quorum meritis non admodum distincte cognoscebat Ecclesia, in iis qui dicebantur Catechumeni *Competentes*, & propiores erant baptismo, tempus Catechumenatus per Ecclesiam utramque Orientalem, & Occidentalem fuit satis communiter dierum quadraginta, præcipue sub ætatem Augustini, & per illud spatium sexaginta annorum ab Episcopatu inchoato Basilii ad obitum Augustini anno 430. Lege S. Cyrill. Jerosolym. Catech. I. „ Tot annorum circulos transegisti, mundo frustra operam navans, & quadraginta diebus non vacabis pro anima tua? Idipsum sæpe alias indicat, quemadmodum & Hieronymus in Epist. ad Pammachium, Siricius in Epist. ad Himerium, S. Augustinus in sermonibus ad Baptizandos, aliique. Imo illud tempus contractum fuisse deinde ad dies decem & octo colligitur ex Amalario Lib. de Ecclesiast. Officiis cap. 8. Yvone Carnotensi. Sermonem de Sacramento Neophytorum, aliisque; Scilicet inchoabatur Catechismus fer. IV. hebdom. IV. Quadragesimæ.

Quæ hujus temporis decursu a Competentibus requirebat Ecclesia, ad duodecim cæremonias revocat Bellarminus L. I. de Baptismo cap. 25. quorum undecim neque in se admodum laboriosæ cæremoniæ erant, neque certa indicia pœnitentiæ interioris, quippe quæ fere æque facile proficisci poterant sive ex corde puro, conscientia bona, fide non ficta, sive etiam ex immundo corde, conscientia prava, simulata fide, quamquam ad mysteria fidei nostræ significanda magnam haberent utilitatem. Hujusmodi erant dare nomen, scrutinium, abre-

abrenunciatio Satanæ, fidei professio, signum Crucis, exorcismus, exsufflatio, gustus salis, impositio manuum cum Sacerdotali benedictione, & unctio. Istæ sunt undecimo priores.

Duodecima cæremonia, quam numerat Bellarminus, erat abstinentia vini & carni, & etiam rei uxoriæ, aliaque opera poenitentiae non quidem ad satisfactionem, sed ut paratiores accederent ad Baptismum: ut ex S. Cyr. Catech. I. & seqq. Aug. L. de fide & oper. c. 6., aliisque Patribus: Augustini verba sunt, „ Ad Baptismum sine dubio non admitteren-
 „ tur, si per ipsos dies, quibus eandem gratiam percepturi,
 „ suis nominibus datis, abstinentia, jejuniis, exorcismisque
 „ purgantur, cum suis legitimis, & veris uxoribus se con-
 „ cubituros profiterentur, atque hujus rei, quovis alio tem-
 „ pore licitæ, paucis ipsis solemnibus diebus nullam conti-
 „ nentiam servaturos, Et paulo post, Recusans (hujus con-
 „ tinentiæ) „ observationem non admittitur conjugatus: „ Hæc
 videri possent apta ad rite judicandum de interna dispositione
 Competentium.

Utrum hoc ita sit, pendet plurimum ex ea controversia, quæ apud recentiores agitari solet *de Confessione* Catechumenorum, an hæc habuerit locum inter opera Poenitentiae? Scripsit Morinus Opus adhuc ineditum, teste Simonio *Lettres Choisies* Lett. 3. quod inscribitur -- *De Expiatione Catechumenorum* -- Morino satis adhæret Simonius ea Epistola 3. in-
 „ quiens admodum inexercitatum in legendis Patribus eum esse
 oportere, qui nesciat a baptizandis emissam confessionem suo-
 rum criminum. Non ego profecto universaliter negaverim edi-
 tam fuisse a baptizandis confessionem suorum criminum. S. Cy-
 rillus citata Catechesi I. „ Tempus præsens tempus est con-
 „ fessionis, confiteare quæ perpetrasti, sive verbo, sive ope-
 „ re, sive noctu, sive interdiu; confitearis tempore accepta-
 „ bili, & in die salutis: suscipe coelestem thesaurum, &
 „ in exorcismis studiosè verferis.

At nullo monumento probabitur, quod ea confessio fue-
 rit peccatorum in particulari secundum omnes species, & cir-
 cumstantias: Idem ille Tertullianus qui sub finem Libri de
 Baptismo „ Ingressuros Baptismum, inquit, orationibus cre-
 „ bris

„ bris , jejuniis , & geniculationibus , & pervigiliis orare oportet , & cum confessione omnium retro delictorum ; ut exponat etiam Baptismum Joannis : *tingebantur* , inquit , *confitentes delicta sua* , idem inquam Tertullianus statim addit , : Nobis gratulandum est , si non publice confitemur iniquitates , & turpitudines nostras , Ea itaque confessio , quæ cum aliis operibus laboriosis publice exhibitis connumeratur , non erat cum ea necessaria erubescencia , quam secum fert manifestatio iniquitatum , & turpitudinum in particulari .

Facillimum erat itaque in eo rerum statu eludere disciplinam Ecclesiæ , quæ per Episcopum , aut Presbyterum requireret a Catechumeno Competenti continentiam ab uxore per eos dies : Quid enim facilius , quam dare bona verba , & saltem non profiteri se concubiturum cum uxore ? non palam dicere : *nullam per hos dies solemniore continentiam servare volo* : Hoc erat satis ut ab ea verborum impudentia abstineret , facturus deinde impune in occulto , quod sibi liberet , non cum uxore modo , sed cum ancillis , & meretriculis .

Ceterum licet demus usum invaluisse apud baptizandos prioribus sæculis , ut peccata ante Baptismum commissa confiterentur , etiam secundum species & circumstantias , certissimum tamen est apud Catholicos id non fuisse ex ulla five Christi , five Ecclesiæ lege , quæ in nondum baptizatos jurisdictionem non habet . Liberum itaque erat vel ex sincera devotione omnes in particulari culpas exponere , vel illas tantum , quarum minus pudebat , quæque apud non Baptizatos ita vulgares & communes erant , ideoque & aliunde notæ , ut sine erubescencia manifestarentur : Hinc Paulus I. ad Corinth. cap.6. cum dixisset : „ Neque fornicarii , neque idolis „ fervientes , neque adulteri , neque molles , neque masculorum concubitores , neque fures , neque avari , neque ebriosi , „ neque maledici , neque rapaces regnum Dei possidebunt : „ His dictis hæc subjecit *Et hæc quidem fuistis* , sed abluti estis : Quamvis itaque negligentissimi fuissent ii Catechumeni Competentes in orationibus , & jejuniis , aliisque laboriosis operibus domi exequendis , imo sese crapula & vino ingurgitassent , quamvis non modo non abstinuissent ab uxoribus ,
sed

sed multiplici occulto adulterio, fornicatione, sodomia, mol-
litie, omnique genere turpium delectationum, five mente,
five corpore sese inquinassent, quamvis effusi fuissent in omnem
injustitiam, odia, veneficia, incantationes, sortilegia, super-
stitiones secundum pristinam suam consuetudinem, hæc alia-
que innumera poterant abscondi impune, nullamque certam
rationem de his cognoscendi habebat Ecclesia. Habebantur
quidem Baptizandorum scrutinia coram Ecclesia; at Sacerdo-
tes hac ratione certiores fieri poterant de publicis delictis,
non de innumeris occultis quæ sub scrutinia non cadunt. Ita-
que duodecima cæremonia, si sequamur Bellarmini numera-
tionem, idest opera salutaria Catechumenis Competentibus præ-
scripta parum deserviebant, ut posset Ecclesia tutò judicare
de interna dispositione necessaria ad Baptismum, vera scilicet
interna pœnitentia, quandoquidem & ea opera salutaria in-
tra domesticos parietes peracta fugiebant intuitum Ecclesiæ,
& hæc nulla auctoritate cogere baptizandos poterat ad veri-
tatem dicendam.

Longe certioribus argumentis possunt Sacerdotes judicare
de dispositione interna confitentium. Nam tametsi non præ-
mittant eas undecim cæremonias omnium oculis conspicuas,
quas Baptizandi usurpabant, at ex Christi lege præmittunt
confessionem culparum suarum omnium, quantum ad spe-
cies & numerum: Quod unum opus obedientia, abnegatio-
ne, humilitate, quam secum adnexam habet, & difficultate sua
quammaxime excedit (a) undecim eas laboriosas cæremo-
nias,

I 2

(a) Multis opus non est ad Confes-
sionis Sacramentalis difficultatem,
comprobendam, cum eam, & Catho-
lici fateantur, & Protestantes non fa-
teantur modo, sed plus æquo extol-
lant. Trident. sess. 14. cap. V. „ Ipsa
„ vero hujusmodi Confessionis diffi-
„ cultas, ac peccata detegendi vere-
„ cundia gravis quidem videri posset,
„ nisi tot, tantisque commodis &
„ consolationibus levaretur &c. „
Quamvis ergo sint spiritualia commo-
da, gravamen tamen naturæ sensibilis

a Concilio non negatur, imo suppo-
nitur. Eodem capite ait Concilium.
„ Impium est Confessionem, quæ hac
„ ratione fieri præcipitur, impossibi-
„ lem dicere, aut carnificinam illam
„ conscientiarum appellare. „ Quæ con-
tra Lutherum dicta sunt in Assertionem
Articuli 9. ubi Confessionem appellat
*Carnificinam cruentissimam conscien-
tiarum*: Imo Calvinus de sola lege
confitendi numerum, & species ita
habet lib. 3. Instit. cap. 4. „ Dicam in-
„ summa, qualis lex illa fuerit: sim-
„ pli-

nias, quas enumeravimus, baptismo prævias, ac propterea certius testatur de pœnitentia congrua interiori, quam universæ eæ cæremoniæ. Præterea cum confitens teneatur aperire conscientiam suam non modo, quantum ad lethalia crimina, sed etiam quantum ad alia quædam, de quibus interrogetur, quæque ad statum pœnitentis cognoscendum conducant, inde fit, ut longè accuratius definiat Sacerdos de dolore accedentis ad Confessionem, quam olim de dolore accedentis ad Baptismum.

His addi debet, quod priscis Ecclesiæ seculis Catechumeni *Audientes*, prout a *Competentibus* processu temporis distinguere cæpere, eo usque abutebantur doctrina Catholica de vi, & efficacia Baptismi ad remittenda gravissima quæque peccata, ut inde occasionem caperent, & Baptismum differendi, & interim, quibus possent, vitiis, ac voluptatibus indulgendi, spe scilicet concepta universalis veniæ, qua de re apud Basilium, Nazianzenum, aliosque Patres, querelæ leguntur innumeræ. Atqui hac mala cogitatione pulsatos fuisse quamplurimos Catechumenorum, etiam *Competentium* per dies 40. ante Baptismum quis dubitare possit? Nota sunt illa Augustini L. I. Confess. cap. XI. „ Etiam nunc de aliis, atque aliis sonat undique in auribus nostris? Sine illum, faciat quod vult; nondum enim baptizatus est: E tamen in salute corporis non dicimus: sine; vulneretur amplius, nondum enim sanatus est „. Plura in hanc rem scripserat Tertullianus ducentis ante Augustinus annis Lib. *De Pœnitentia* „ Dicunt quidem „ (Catechumeni) pristinis renunciare, & pœnitentiam assument, sed includere eam negligunt: Interpellat enim illos „ ad desiderandum de pristinis aliquid ipse finis desiderandi... „ Omne præterea cunctationis, & tergiversationis erga pœnitentiam vitium præsumptio intinctionis (sive Baptismi) „ importat: certi enim indubitata veniæ delictorum medium „ tempus interim furantur, & commeatum sibi faciunt de- „ lin-

„ pliciter est impossibilis „. Hæc ostendunt, quantum laboris ex Confessione patiantur carnales homines, nisi Christi gratiam attendant, qua Jugum ejus suave fit, & onus leve,

Nulli neque Catholici, neque Hæretici tam multis amplificaverunt Catechumenorum laboriosa opera, atque ea exaggeravere.

„linquendi : „Plures enimvero sunt, qui cum animo de-
 „stinaverint Sacramentaliter confiteri, augent numerum cri-
 minum, perinde ac si parum intersit, five viginti, five tri-
 ginta lethalia Confessario exponant: Id ego non nego, sed
 vehementissime doleo. At adversarios in isto ipso convinco;
 Etenim si Sacramentalis confessio animo præconcepta atque
 decreta plures, non suo, sed hominum vitio, allicit ad augen-
 das culpas prævio eo tempore, quarum culparum species, ac
 numerus necessario manifestandus quo gravior est, ac ma-
 jor, eo etiam magis pudendus est, quid iis frequentissime
 acciderit Catechumenis *Competentibus*, qui utut maxime li-
 bidines suas per eos dies usque ad Baptismum explerent,
 certi erant, se nullum dedecus, aut pudorem passuros ex iis
 culpis, quas sine sacrilegio dissimulare omnino poterant? Ex
 his uberius confirmatum habes, quod in iudicio Augustini, ac
 veterum Patrum de interna dispositione Adultorum Baptizan-
 dorum minus erat claritatis ac firmitatis, quam insit illi per-
 suasioni, quæ potest, ac solet ætatis nostræ Confessariis de
 dispositione poenitentium inesse.

COROLLARIUM ULTIMUM.

Iis stantibus quæ præmissa sunt, concluditur S. Augusti-
 num, & reliquos cum eo Patres, (quos in hac praxi ab
 Augustino discrepasse eodemque Augustino severiores, ac rigi-
 diores fuisse, difficile demonstrabitur) censuisse eos Adultos ad
 Baptismum fuisse indispositos, qui vel publici peccati statum,
 in quo erant, non dimittebant, vel in reliquis gravibus cul-
 pis se perseveraturos nullo antea vitæ dolore profiteban-
 tur; Qui vero, & pravum, in quo erant, peccati statum,
 dimitterent, & præteritorum dolorem cum futura emenda-
 tione testarentur, concomitantibus nonnullis per se æquivocis
 pietatis operibus, five cæremoniis supra indicatis, ii ad Baptis-
 mum dispositi, quantum erat ad interioris poenitiæ neces-
 tatem, existimabantur. Corollarium hoc ex præmissis descendit:
 non enim superest quid præterea requirere possent ad defi-
 niendum de Adultorum dispositione.

Sed præterea *Corollarium* constat ex Augustino Lib. de fide, & operibus, ubi totus est in explicanda necessaria dispositione ad Baptismum contra eos doctores, qui asserebant „ Indiscrete omnes admittendos esse ad lavacrum regenerationis etiamsi „ malam turpemque vitam facinoribus, & flagitiis evidentissimis notam mutare noluerint, atque in ea se perseveranturos aperta etiam professione declaraverint usque adeo, „ ut nec apertissimi adulterii perpetratores, & ejus perseverantiæ professores a Sacramento tantæ sanctitatis videantur „ arcendi „ Vide Cap. I. & VI. Obiter observa: Quam impudenter Arnaldistæ, Janseniani, Quesnelliani abutantur patientia nostra, cum toties nobis ingerunt severam, ac rigidam Moralem Augustini ætate vigentem! Quos mihi doctores dabis qui tam laxas, turpissimasque opiniones publicè propugnent, & ad praxim deducant ætate hac nostra? At redeamus in viam: Contra hanc pravam opinionem scribit Augustinus eo Libro „ Meretrices, inquit, cap. 18. & Histriones, & quilibet alii publicæ turpitudinis professores, nisi „ solutis aut disruptis talibus vinculis ad christiana sacramenta non permittuntur accedere: & nisi egerint ab his „ mortuis operibus pœnitentiam, accedere ad Baptismum non „ finuntur „ Pœnitentiæ scilicet exterioris opera in facie Ecclesiæ subeunda, quæque ad undecim cæremonias a Bellarmino, ubi supra, enumeratas, easque non arduas revocantur; de his enim solummodo externis judicare Ecclesia poterat, & Gatechumenis ea non expleantibus negare sacramenta.

Subdit Augustinus „ Sed ebriosi, avari, maledici, & si „ qua alia vitia damnabilia apertis factis convinci, redarguique non possunt, præceptis tamen, & Catechismis validdissime flagellantur, atque omnes tales mutata in melius „ voluntate videntur accedere „ Nota to *videntur*: Nihil enim requiri poterat, nisi apparens, & verbale propositum emendationis, quo mutata in melius voluntate viderentur accedere. Hinc capite præcedenti dixerat Augustinus „ Cum vero dispensator fidelis, & diligens, in erogando paratissimus, & „ lucrorum dominicorum avidissimus dicit adultero „ *Noli esse adulter, si vis baptizari; noli esse membrum meretricis, si vis*

vis fieri membrum Christi; ille autem respondet *non obedio, non facio* -- in hoc eventu laudatur ab Augustino Episcopus aut Sacerdos negans „ Erit ergo, & servus ille securus, nec inter pigros damnabitur, quod dominicum talentum „ noluerit erogare, quandoquidem illi noluerunt, quod erogabat, accipere: Si autem, subdit S. Doctor, se facturum „ profiteretur, nec faceret „ in tali eventu supponitur ab Augustino sine dubitatione admittendus ad Baptismum, & appellatur ille Catechumenus sic admissus -- *Intra retia domini bona piscis malus* -- Quare eodem capite dixerat „ Qui autem „ sæculo, saltem verbis, etiamsi non factis, renuntiant, veniunt quidem, & inter triticum seminantur, & in arëam „ congeruntur, & ovibus aggregantur, & retia subeunt, & „ convivantibus admiscentur. „ Tandem sub finem Libri ita concludit „ Non itaque culpentur dispensatores fideles, non „ sua negligentia vel pigritia, sed quorundam potius contumacia, qui pecuniam dominicam recusant accipere, & „ adulterinam suam cogunt servos dominicos erogare, dum „ nolunt saltem tales esse mali, quales S. Cyprianus commemorat, sæculo verbis solis, & non factis renuntiantes, *quando nec verbis renuntiare diaboli operibus volunt*, cum „ se in adulterio permansuros voce apertissima profitentur „ Si itaque vel voce id professi fuissent, aliud non requirere Ecclesia consueverat præter hanc Baptizandorum poenitentiam verbalem præsentem, qua una de interiori cognoscebat, aut conjiciebat, præsuppositis ad summum quibusdam cæremoniis poenitentialibus, cum per tempus eas explere licebat. Nullum est autem vestigium diligentiae ulterioris, qua adulti interrogarentur, a quo tempore à peccatis occultis abstinuissent, quandoquidem scilicet peccata ante Baptismum confiteri non cogeantur.

Sæpe mecum cogitavi, quid contra tam apertam rationationem afferri posset, etiam ab iis, qui sophisticis quoque rationibus delectantur: Fortasse nonnemo ex istis diceret: Hæc tam a longe repetita de Baptismo non satis quadrare in controversiam nostram: Nam Ecclesia in iudicando de sufficienti dispositione adulti Baptizandi contenta esse & debuit, & debet, si eum a publico peccati statu discedere videat, & audiat

audiat promittentem de futura emendatione cum dolore ante actæ vitæ, non sine piis externis præscriptis operibus secundum probatam Ecclesiæ disciplinam: Ubi hoc videat, & audiat, non habet, quo certiori modo de Baptizandi interna dispositione judicet: At Ecclesia sive Sacerdotes Confessarii modum habent satis paratum, ac promptum, quo judicent de dispositione interna poenitentis ex confessione criminum, ad quæ Christiani post Baptismum tenentur, cum obligatione respondendi ad eas interrogationes Confessarii, quæ necessariae videantur ad explicandum statum peccatoris. Si igitur intelligat hominem recentium peccatorum fordibus inquinatum nondum se purgasse longa laboriosorum operum serie, judicare non poterit de sufficienti dispositione, dolore, proposito, tametsi verbis hæc omnia ille testetur.

Respondetur I. paria quoad substantiam, esse omnia, imo meliorem conditionem Sacerdotis nunc absolventis, quam olim Catechumenum baptizantis. Quid discit Confessarius ex confessione peccatoris absolvendi, quod Augustinus aliique Episcopi, & Sacerdotes non aliunde jam communissimè scirent de statu Baptizandorum tanto numero accedentium ad Ecclesiam? Scimus omnes virtutem esse paucorum: vulgatissimum autem erat eos in peccatis vixisse ad id temporis, quo nomen suum inter Competentes dabant 40. fere ante baptismum diebus *repletos omni iniquitate, malitia, nequitia, plenos invidia, homicidio, contentione, dolo, malignitate, susurriones, detractores, deo odibiles, contumeliosos, superbos, elatos, inventores malorum, parentibus non obedientes, insipientes, in-compositos, sine affectione, absque foedere, sine misericordia: quemadmodum Ethnicos describit Paulus ad Romanos cap. I. Quæ, ac similia sæpe repetit Augustinus. Quamplurimos autem eorum per eos quoque 40. dies multis se occultis peccatis polluere consuevisse, si non existimabant Augustinus aliique Episcopi, nimium illi quidem viri boni, & simplices erant: Continuo quippe audiebatur teste Augus. L. I. Confess. Cap. XI. -- *Sine illum: quod vult faciat: nondum enim baptizatus est* -- Itaque si nihil obstante notitia plusquam certa, quæ vulgo habebatur de recentibus baptizandorum adul-*

torum

torum peccatis, Augustinus aliique Episcopi, quantum satis erat, judicabant de præsenti illorum dispositione ad Baptismum, ex dimissione status peccati publici (siquidem forte in eo essent) ex verbali testimonio ferii doloris de antea acta vita cum proposito non peccandi de cetero, ex cæremoniis pœnitentialibus præmissis, quæ sub Ecclesiæ adspectum cadere poterant, (quæque tamen propter communem usum parum, aut nihil habebant difficultatis) eoque pacto censebant se observare divinum præceptum *Nolite sanctum dare canibus*-- quatenus huic materiæ aptari potest; his inquam positis, plane sequitur, quod inhærendo his principiis recentia quoque pœnitentium peccata jure divino non impediunt, quo minus confessarii, quantum satis est, judicent de actuali dispositione pœnitentium, cum non versantur in publico peccati statu, & serio dicunt de præteritis se dolere cum voluntate futuræ emendationis: Dixi *inhærendo his Augustini, aliorumque cum eo Episcoporum principiis*: Utrum enim esse possint peculiæ rationes disparitatis ex aliis Principiis, neque ego disputare volo, neque id Arnaldistæ, aut Quesnelliani curabunt, qui omnia ex Augustino, & Patribus definire se jactant. Dixi *Jure divino*: Quod enim Pontifices, atque Episcopi leges aliquot positivas superaddere possint, quibus reconciliatio pœnitentium peragatur, nihil est dubitandum. Stat ergo paritas inter disciplinam Baptismi, & disciplinam Pœnitentiæ, in hoc scilicet, ut quemadmodum peccata proximè præcedentia Baptismum per se non obstabant, quo minus baptizandi judicarentur dispositi ad Baptismum, ita peccata proxime præcedentia reconciliationem Pœnitentiæ, per se non obstant ex quadam generali veluti lege per Arnaldistas, & Quesnellianos asserta, quo minus judicari possint pœnitentes dispositi ad reconciliationem.

Respondetur secundò: Hac ipsa de causa quod Christus Dominus noluerit obligare baptizandos ad aperienda crimina antea actæ vitæ, saltem tempore catechumenatus, nec dare voluerit facultatem Ecclesiæ interrogandi hac de re baptizandos cum obligatione ex parte eorum ad respondendum, plane colligitur noluisse Christum, ut probatio contritionis ad Baptismum requisitæ duceretur ex abstinentia diuturna baptizando-

rum a peccatis, & longa præviam bonorum operum exercitatione; Igitur neque dicendus est voluisse, ut necessaria probatio contritionis ad Sacramentum Pœnitentiæ requisitæ ducatur ex ea longa abstinencia a peccatis cum piorum operum prolixo exercitio. Neque enim Christo Domino sanctius est Sacramentum Pœnitentiæ, quam Sacramentum Baptismi, neque illius quidem sanctissimam administrationem curavit, huius autem neglexit. Evangelicum illud *Nolite sanctum dare canibus, neque projiciatis margaritas ante porcos*, vel de utroque Sacramento intelligendum est, vel de neutro. Si canibus ac porcis adnumerandi peccatores sunt, qui ad absolutionem accedunt, neque antea flagitia *longo tempore* condigne purgavere, quid est, cur iisdem nominibus compellendi non sint, qui eodem pacto Baptismum invadunt? Æque abominandum, ac detestabile est, ut alterutris *Sancta, & Margarita* projiciantur; Æque ergo ad avertendum utrumque malum, paria remedia providere debuit Christus Ecclesiæ suæ: Hac itaque agendi ratione docuit nos Christus ad neutrius Sacramenti dignam participationem necessariò requiri recentem & præviam prolixi temporis emendationem cum laborioso piorum operum exercitio: Si enim hæc dispositio necessaria esset, modum providisset de ea satis cognoscenda tum in baptizandis, tum in absolvendis.

Respondetur tertio: Ecclesia ipsa debuisset, & nunc etiam deberet modum excogitare, quo Sacramentum Baptismi non projiceretur *Porcis, & Canibus*, hoc est ut Arnaldistæ, & Quesnellistæ interpretantur, peccatoribus non vere dolentibus, & vitæ novitatem proponentibus post diuturnam exercitationem piorum operum, quibus purgaverint vitam veterem. Debuisset scilicet, ac deberet Ecclesia decernere, ne quem adultum Sacerdotes baptizarent, nisi qui interrogatus de vitæ emendatione toto catechumenatus tempore peracta, affirmanter responderet sub juramento, futurus sacrilegii reus perinde ac baptizatus pœnitens, qui Confessario mentiatur, perinde ac Anania, & uxor ejus Saphira mentiti sunt Spiritui Sancto, cum scilicet Actorum c.5. ver.3., Dixit autem Petrus, „ Anania. . . non es mentitus hominibus, sed Deo: Et „ ver.8.

ver.8. dixit ei Petrus : Dic mihi mulier ; si tanti agrum
vendidistis ? At illa dixit : Etiam tanti . ,

Rudimentum aliquod , aut ideam hujus praxis , five
juratæ cautionis , quam ab Ecclesia stabiliri dicimus potuisse ,
atque adeo debuisse , præbet Epistola Vigilii ad Rusticum ,
& Sebastianum , quæ recitatur in Quinta Synodo Collatio-
ne VII. , Ante ordinationem tuam , (ita Sebastianum allo-
quitur Pontifex) cautionem nobis propria voluntate lege-
ris emisisse , quam & testibus roborasti , & tactis Evange-
liis juramentum corporaliter præstitisti , ut quidquid tibi a
nobis pro Ecclesiastica utilitate tibi fuisset injunctum , fide-
liter , & sine aliqua fraude compleres ; officium vero , lo-
cumque Diaconi sine aliquo vitio , sine aliqua superbia ,
sine aliquo neglectu , donec reverterentur Diaconi memo-
rati , aut quanto te tempore in Levitarum voluissemus or-
dinatione ministrare , cum omni humilitate , & studio , sine
neglectu , modis omnibus impleturum : in eadem cautione
rursus adjiciens , quod si de his omnibus , quæ cum Sacra-
mento , tactis corporaliter Evangeliiis , promissisti , aliquid mi-
nus implesses , tunc a S. Communionem esses suspensus ; ita
ut si a die excessus tui intra annum , poenitentiam nolui-
sses colla submittere , tu tibi anathema manu propria scribendo
dixisti . Nunc ergo ad præsens factus sub ea , quam sperabas ,
& pollicitus fueras , conditione Diaconus &c. , Et iterum
paulo post , Nos securi , quia talem feceras cautionem &c. , :
Multo ergo magis potuisset vetus Ecclesia hanc cautionem
juratam inducere , qua Catechumenus sancte promitteret se
certum facturum Sacerdotes de peccatis etiam occultis Cate-
chumenatus tempore peractis , deque internis suis affectio-
nibus ad Sacramenti validam , ac licitam susceptionem per-
tinentibus ,

Hoc sane pacto æque bene judicare Sacerdotes potuissent ,
ac possent tum de baptizandi , tum de confitentis contritione ,
iisque dispositionibus diuturnis , ac laboriosis , quas Arnaldista
& Quenellista nonnisi incohærenter requirere in confitente pos-
sunt , in Baptizando autem homine negligere . Quæ autem
baptismatis , eadem quoque reconciliationis est ratio , in-

quit August. L.I. de Adulterinis Conjugiis cap.28.: & omnino valet, ubi de contritione agitur, veraque cordis conversione utrobique necessaria. Sapienter reprobavit, & proscripsit Ecclesia anno 1679- per Innocentium XI. qui doceat „ Poenitentia habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio, dummodo ore proferat se dolere, & proponere emendationem „. Putasne Augustinum aliosque veteres Patres censuisse hominem, qui ejusmodi esset, fore aptum suscipiendo Baptismo? eumque neque illi esse negandum, neque differendum?

Respondetur quarto: saltem debuisse olim, & modo debere Ecclesiam baptizandos serio admonere, ne ad baptismum accedant, nisi longa, ac diuturna abstinencia a peccatis purgatam animam ad veram contritionem (opus scilicet, si Arnaldo credimus, longi temporis), diligentissime præparaverint, eo ferme pacto, quo Arnaldistæ monent peccatores baptizatos, ne ad absolutionem accedant, nisi conscii fuerint diuturnæ emendationis, quæ sit contritionis veræ, vel congruum meritum, vel dispositio, vel causa, vel certus fructus, aut si malueris, hæc simul omnia. Augustinus serm.132. n.4. hortatur Catechumenos ad Baptismum, & Fideles ad Eucharistiam, sed hos quidem sub conditione: „ Cogitantes gradus vestros... accedite ad carnem Domini... Qui se scit aliter esse, non accedat... Qui audiunt me dicentem, quicumque non servatis castitatem, nolite accedere ad illum panem, contristantur: Et ego nollem hoc dicere: sed quid facio? timebo hominem, ut taceam veritatem „. Ibidem lege alia plura in hanc rem.

At cum hortatur Catechumenos ad Baptismum, cui adjungebatur tum Confirmatio, tum Eucharistia, (imo etiam cum hortatur fideles ad Eucharistiam hoc ipso in loco) non requirit, tamquam necessariam diuturnam abstinenciam a peccatis, de qua necessitate, neque hic, neque alibi ullum verbum facit: multo minus eam conditionem adhibet, *qui se scit aliter esse, non accedat*. Ait quidem ad Catechumenos eodem serm.132. *Festinent... quid causæ est, Audientes, ut... non accedatis? ...Accede ad Professionem... Pulsa, & aperietur*

tur tibi . . . Catechumeni . . . ad tantam gratiam regenerationis accedere non morentur . . . Sed de necessitate diuturnæ præviæ emendationis a peccatis nullum indicium . Valde sane culpabilis hæc omissio fuisset in Augustino , ac Patribus reliquis . Multo minor omissio satis fuit , ut Arnaldus Libro de Frequenti Communione Jesuitam Adversarium suum , quasi laxissimum Theologum , perpetua conviciorum serie , pro Janseniano more , castigaret . (a)

Multo-

(a) Ut vim hujus animadversionis clarius perspicias , audi quo oratorio artificio declamet Arnaldus in adversantem sibi Jesuitam , qui oves quascunque a Christo errantes ad Sacramentum Pœnitentiæ invitat , nulla proposita stabili , & generali lege de differenda absolutione miseris his peccatoribus . Hæ sunt voces Arnaldi Par.2. Lib. de Freq. Comm. cap.XI. pag. mihi 263. „ Quis vero non videat , nisi qui tenebras sibi ipse offendere velit , eum peccatorum conversionis fundamenta non firmissima ponere , nec eorum ad vitam in melius referendam adducendorum optimam inire rationem , qui improvidam facilitatem , & inhumanam quamdam lenitatem adversum illos adhibeat , qua id unum assequi possit , ut ex eorum animis criminum memoriam oblitteret , lachrymas comprimat , gemitus sedet , vulneribusque lethalibus sexcentis languentes falsa sanitatis opinione illudat ? Vim acerbitemque morbi sentiat , oportet , ægrotus , ut in illum denuo incidere formidet (compara Arnaldi Magistri verba cum Quesnelli Discipuli propositione 87. *Modus plenus lumine . . . est dare animabus tempus portanti cum humilitate statum peccati &c.*) Criminis pœnam peccator pendat , ut ejus metu atque horrore percellatur , & violentiæ pœnitendi , inquit Augustinus Tract. 49. in Joan-

„ nem , cedat consuetudo peccandi : „ Gemitibus & lachrymis diutius incumbat , ut longinquior mora debitum flagitiis ejus æternum supplicium repræsentet . Spatium denique illi sit , ut quantam se in calamitatem voluntaria contumacia dejecerit , expendat , in eaque se ipsum cogitatione , & voluntate magis , ac magis confirmet , quodvis patiendum , quodvis ferendum , quodvis prius dimittendum , quam ut in miserabilem statum , unde emergere nititur , rursus se præcipitem ferri sinat : Alioquin si cito rediret homo , inquit idem Augustinus , ad præstinam beatitudinem , ludus illi esset peccando cadere in mortem „ Lege reliquum caput .

Age vero : omnia hæc quæ Arnaldus effundit in Jesuitam , qui ex stabili lege non differt absolutionem pœnitenti baptizato , nonne ad verbum omnino cadunt etiam in Augustinum , cujus illæ sunt voces -- *Catechumeni . . . ad tantam gratiam regenerationis accedere NON MORENTUR ?* Et hi Catechumeni magnis erant peccatis obstricti , magnaque peccandi ab annis pluribus consuetudine ; multo plura , multoque atrociora scelera in iis erant , quam in baptizatis esse soleant ; & ii Catechumeni circumdati erant infirmitate , sentiebantque aliam legem in membris suis cum relabendi periculo : & in iis Catechumenis necessarius erat dolor cum serio proposito ,

Multoque magis fuisset culpandum, quod Augustinus eam securitatem daret baptizatis omnibus, quam dari legimus in ejus Libris, ubi agit de remissione peccatorum ante baptismum: Serm. 351. num. 5. „Orantes dicimus... dimitte nobis debita „ nostra non enim ea dimitti precamur, quæ jam in „ Baptismo, nisi dimissa credimus, de ipsa fide dubitamus „ Sermone 131. „ In Baptismo „ accepi, inquit, remissionem omnium peccatorum „ Respondet Aug. „ Prorsus verum est: deleta sunt cuncta peccata in Sacramento baptismatis, cuncta prorsus, dicta, facta, cogitata, cuncta deleta sunt „. Hæc centies iterantur in Libris Augustini. Atqui si ad veram contritionem necessariam fructuoso Baptismo, opus est longo ante tempore fuisse a peccatis expertem, quam stultè, ac temerè putabimus Catechumenos, idest immensam turbam Adultorum omni scelerum colluvie ut plurimum coinquinatam, ita fuisse dispositos? Dubitandum foret, & plusquam dubitandum de fructu Baptismi, quemadmodum Arnaldistæ dubitare solent, imo fere desperare de fructu impertitarum absolutionum secundum hodiernam praxim.

Quæ hoc i. §. disputata sunt, præcipuas duas Arnaldi, ejusque Quesnellistarum sectatorum Assertiones evertunt: Altera est: Post confessionem peccatorum lethalium differendam esse regulariter absolutionem, & interim vacandum poenalis satisfactoriis operibus, quia contritio opus est longi temporis: Altera est: Etiam si in confitentibus peccatoribus esset

sito: An non itaque maxime culpandus erat Augustinus, quod eos Catechumenos non probaret longiori mora, longaque innocentia? non diutius detineret experimento stabilis emendationis? An non sacrilegæ, omnique laxitate plenissime dicendæ nobis erunt Augustinianæ illæ voces: Festinent... accedant... non morentur... interposito etiam pro concione promisso satis solemni de magna facilitate per ipsum Augustinum adhibenda: Pulsa, inquit, & aperietur tibi: Quæ enim major facilitas esse solet, quam illa, qua aperitur pulsanti? Et iterum „ Ut tibi

dico, pulsa, & aperietur tibi, ita & ego pulso, aperi mibi: Ecce, inquit Augustinus ibidem, Pascha est: da nomen ad Baptismum: si NON TE EXCITAT FESTIVITAS, DUCAT IPSA CURIOSITAS, ut scias quid dictum sit: Qui manducat carnem meam, & bibit sanguinem meum, in me manet, & ego in illo „ Si ex ore, aut calamo Jesuitæ peccatorem ad confessionem & absolutionem invitantis excidissent eæ voces, te ducat ipsa curiositas: quibus, putas, clamoribus & ejulatibus universam Ecclesiam complevisset Arnaldus, & sui?

esset requisita contritio, adhuc tamen ea dilatio necessaria esset, ut Ecclesiæ probaretur legitime eam contritionem adesse. Utrumque probavimus esse falsum ex hac Parte Augustiniani Sermonis 351. five Homiliæ 50. Falsa siquidem est prior harum assertionum, quandoquidem sententiâ Augustini, & Ecclesiæ, quæ ejus ætate vigeat, censebatur baptizandos adultos utut maxime a peccatis recentes, habere practicè posse necessariam contritionem. Falsa est harum assertionum posterior, quandoquidem ex sententia S. Augustini & Ecclesiæ, quæ ejus ætate vigeat, censebatur, quantum necesse erat, probatus dolor in facie Ecclesiæ ad Baptismum admittentis adultos, etiam si de necessaria contritione non constaret ex iis perspicuis probationibus, atque argumentis, quæ Adversarii nostri requirunt in Poenitente absolvendo.

Quæ omnia procedunt data certissima doctrina, veram nempe contritionem a Tridentino requisitam, tum in baptizandis, tum in absolvendis requiri. Plura de hac re jam diximus: Ac confirmare præterea possumus ex Augustino Lib. de Fide, & Oper. cap.8. ad ea verba Petri Act.2. *Agite poenitentiam, & baptizetur unusquisque vestrum*: „ Cur, inquit Augustinus, non advertunt quod dictum est *Agite poenitentiam*? „ Ibi est enim vitæ veteris expoliatio, ut nova induantur, „ qui baptizantur. Cui autem fructuosa est poenitentia quæ agitur de mortuis operibus, si in adulterio perseveret, aliisque sceleribus, quibus dilectio mundi hujus involvitur „? Et paulo infra ad ea alia verba quæ baptizandis dicebat S. Petrus; *Ceteris verbis pluribus testificabatur dicens: eripite vos ab hoc sæculo pravo*. „ Ipsa quippe summa posita est, ait Augustinus, „ cum dictum est, *Eripite vos ab hoc sæculo pravo*: verbis „ autem pluribus, ut hoc fieret, testificabatur Petrus: In his „ verbis erat mortuorum operum condemnatio, quæ nequiter „ agunt hujus sæculi dilectores, & commendatio vitæ bonæ, „ quam teneant, atque sectentur, qui se ab hoc pravo sæculo „ eripiunt. „ Vides quam accurate S. Petrus (Augustino interprete) instruebat baptizandos? Nemo erit qui hoc a nobis petat, ut in absolvendos majori sollicitudine urgeamur, quam S. Petrus in eos, qui ad baptismum admittebantur.

Multoque magis fuisset culpandum, quod Augustinus eam securitatem daret baptizatis omnibus, quam dari legimus in ejus Libris, ubi agit de remissione peccatorum ante baptismum: Serm. 351. num. 5. „Orantes dicimus... dimitte nobis debita „nostra.... non enim ea dimitti precamur, quæ jam in „Baptismo, nisi dimissa credimus, de ipsa fide dubitamus „Sermone 131. „In Baptismo.... „accepi, inquit, remissionem omnium peccatorum „Respondet Aug. „Prorsus verum est: deleta sunt cuncta peccata in Sacramento baptismatis, cuncta prorsus, dicta, facta, cogitata, cuncta deleta sunt „. Hæc centies iterantur in Libris Augustini. Atqui si ad veram contritionem necessariam fructuoso Baptismo, opus est longo ante tempore fuisse a peccatis expertem, quam stultè, ac temerè putabimus Catechumenos, idest immensam turbam Adultorum omni scelerum colluvie ut plurimum coinquinatam, ita fuisse dispositos? Dubitandum foret, & plusquam dubitandum de fructu Baptismi, quemadmodum Arnaldistæ dubitare solent, imo fere desperare de fructu impertitarum absolutionum secundum hodiernam praxim.

Quæ hoc 1. §. disputata sunt, præcipuas duas Arnaldi, ejusque Quesnellistarum sectatorum Assertiones evertunt: Altera est: Post confessionem peccatorum lethalium differendam esse regulariter absolutionem, & interim vacandum poenalis satisfactoriis operibus, quia contritio opus est longi temporis: Altera est: Etiam si in confitentibus peccatoribus esset

sito. An non itaque maxime culpandus erat Augustinus, quod eos Catechumenos non probaret longiori mora, longaue innocentia? non diutius detineret experimento stabilis emendationis? An non sacrilegæ, omnique laxitate plenissimè dicendæ nobis erunt Augustinianæ illæ voces: *Festinent... accedant... non morentur...* interposito etiam pro concione promisso satis solemni de magna facilitate per ipsum Augustinum adhibenda: *Pulsa*, inquit, & *aperietur tibi*: Quæ enim major facilitas esse solet, quam illa, qua aperitur pulsanti? Et iterum „*Ut tibi*

dico, pulsa, & aperietur tibi, ita & ego pulso, aperi mibi: Ecce, inquit Augustinus ibidem, *Pascha est: da nomen ad Baptismum: si NON TFXCITAT FESTIVITAS, DUCAT IPSA CURIOSITAS*, ut scias quid dictum sit: *Qui manducat carnem meam, & bibit sanguinem meum, in me manet, & ego in illo* „ Si ex ore, aut calamo Jesuitæ peccatorem ad confessionem & absolutionem invitantis excidissent eæ voces, *te ducat ipsa curiositas*: quibus, putas, clamoribus & ejulatibus universam Ecclesiam complevisset Arnaldus, & sui?

esset requisita contritio, adhuc tamen ea dilatio necessaria esset, ut Ecclesiæ probaretur legitime eam contritionem adesse. Utrumque probavimus esse falsum ex hac Parte Augustiniani Sermonis 351. five Homiliæ 50. Falsa siquidem est prior harum assertionum, quandoquidem sententiâ Augustini, & Ecclesiæ, quæ ejus ætate vigeat, censebatur baptizandos adultos utut maxime a peccatis recentes, habere practicè posse necessariam contritionem. Falsa est harum assertionum posterior, quandoquidem ex sententia S. Augustini & Ecclesiæ, quæ ejus ætate vigeat, censebatur, quantum necesse erat, probatus dolor in facie Ecclesiæ ad Baptismum admittentis adultos, etiam si de necessaria contritione non constaret ex iis perspicuis probationibus, atque argumentis, quæ Adversarii nostri requirunt in Poenitente absolvendo.

Quæ omnia procedunt data certissima doctrina, veram nempe contritionem a Tridentino requisitam, tum in baptizandis, tum in absolvendis requiri. Plura de hac re jam diximus: Ac confirmare præterea possumus ex Augustino Lib. de Fide, & Oper. cap.8. ad ea verba Petri Act.2. *Agite poenitentiam, & baptizetur unusquisque vestrum*: „ Cur, inquit Augustinus, non advertunt quod dictum est *Agite poenitentiam*? „ Ibi est enim vitæ veteris expoliatio, ut nova induantur, „ qui baptizantur. Cui autem fructuosa est poenitentia quæ agitur de mortuis operibus, si in adulterio perseveret, aliisque sceleribus, quibus dilectio mundi hujus involvitur, „ Et paulo infra ad ea alia verba quæ baptizandis dicebat S. Petrus; *Ceteris verbis pluribus testificabatur dicens: eripite vos ab hoc sæculo pravo*. „ Ipsa quippe summa posita est, ait Augustinus, „ cum dictum est, *Eripite vos ab hoc sæculo pravo*: verbis „ autem pluribus, ut hoc fieret, testificabatur Petrus: In his „ verbis erat mortuorum operum condemnatio, quæ nequiter „ agunt hujus sæculi dilectores, & commendatio vitæ bonæ, „ quam teneant, atque sedentur, qui se ab hoc pravo sæculo „ eripiunt. „ Vides quam accurate S. Petrus (Augustino interprete) instruebat baptizandos? Nemo erit qui hoc a nobis petat, ut in absolvendos majori sollicitudine urgeamur, quam S. Petrus in eos, qui ad baptismum admittebantur.

Multoque magis fuisset culpandum, quod Augustinus eam securitatem daret baptizatis omnibus, quam dari legimus in ejus Libris, ubi agit de remissione peccatorum ante baptismum: Serm. 351. num. 5. „Orantes dicimus... dimitte nobis debita „nostra.... non enim ea dimitti precamur, quæ jam in „Baptismo, nisi dimissa credimus, de ipsa fide dubitamus „Sermone 131. „In Baptismo.... „accepi, inquit, remissionem omnium peccatorum „Respondet Aug. „Prorsus verum est: deleta sunt cuncta peccata in Sacramento baptismatis, cuncta prorsus, dicta, facta, cogitata, cuncta deleta sunt „. Hæc centies iterantur in Libris Augustini. Atqui si ad veram contritionem necessariam fructuoso Baptismo, opus est longo ante tempore fuisse a peccatis expertem, quam stultè, ac temerè putabimus Catechumenos, idest immensam turbam Adultorum omni scelerum colluvie ut plurimum coinquinatam, ita fuisse dispositos? Dubitandum foret, & plusquam dubitandum de fructu Baptismi, quemadmodum Arnaldistæ dubitare solent, imo fere desperare de fructu impertitarum absolutionum secundum hodiernam praxim.

Quæ hoc 1. §. disputata sunt, præcipuas duas Arnaldi, ejusque Quesnellistarum sectatorum Assertiones evertunt: Altera est: Post confessionem peccatorum lethalium differendam esse regulariter absolutionem, & interim vacandum poenalis satisfactoriis operibus, quia contritio opus est longi temporis: Altera est: Etiam si in confitentibus peccatoribus

esset fito. An non itaque maxime culpandus erat Augustinus, quod eos Catechumenos non probaret longiori mora, longaque innocentia? non diutius detineret experimento stabilis emendationis? An non sacrilegæ, omnique laxitate plenissimè dicendæ nobis erunt Augustinianæ illæ voces: *Festinent... accedant... non morentur...* interposito etiam pro concione promisso satis solemni de magna facilitate per ipsum Augustinum adhibenda: *Pulsa*, inquit, & *aperietur tibi*: Quæ enim major facilitas esse solet, quam illa, qua aperitur pulsanti? Et iterum „*Ut tibi*

dico, pulsa, & aperietur tibi, ita & ego pulso, aperi mibi: Ecce, inquit Augustinus ibidem, *Pascha est: da nomen ad Baptismum: si NON TE EXCITAT FESTIVITAS, DUCAT IPSA CURIOSITAS*, ut scias quid dictum sit: *Qui manducat carnem meam, & bibit sanguinem meum, in me manet, & ego in illo* „ Si ex ore, aut calamo Jesuitæ peccatorem ad confessionem & absolutionem invitantis excidissent eæ voces, *te ducat ipsa curiositas*: quibus, putas, clamoribus & ejulatibus universam Ecclesiam complevisset Arnaldus, & sui?

esset requisita contritio, adhuc tamen ea dilatio necessaria esset, ut Ecclesiæ probaretur legitime eam contritionem adesse. Utrumque probavimus esse falsum ex hac Parte Augustiniani Sermonis 351. five Homiliæ 50. Falsa siquidem est prior harum assertionum, quandoquidem sententiâ Augustini, & Ecclesiæ, quæ ejus ætate vigeat, censebatur baptizandos adultos utut maxime a peccatis recentes, habere practicè posse necessariam contritionem. Falsa est harum assertionum posterior, quandoquidem ex sententia S. Augustini & Ecclesiæ, quæ ejus ætate vigeat, censebatur, quantum necesse erat, probatus dolor in facie Ecclesiæ ad Baptismum admittentis adultos, etiam si de necessaria contritione non constaret ex iis perspicuis probationibus, atque argumentis, quæ Adversarii nostri requirunt in Poenitente absolvendo.

Quæ omnia procedunt data certissima doctrina, veram nempe contritionem a Tridentino requisitam, tum in baptizandis, tum in absolvendis requiri. Plura de hac re jam diximus: Ac confirmare præterea possumus ex Augustino Lib. de Fide, & Oper. cap. 8. ad ea verba Petri Act. 2. *Agite poenitentiam, & baptizetur unusquisque vestrum*: „ Cur, inquit Augustinus, non advertunt quod dictum est *Agite poenitentiam*? „ Ibi est enim vitæ veteris expoliatio, ut nova induantur, „ qui baptizantur. Cui autem fructuosa est poenitentia quæ agitur de mortuis operibus, si in adulterio perseveret, aliisque sceleribus, quibus dilectio mundi hujus involvitur, „ Et paulo infra ad ea alia verba quæ baptizandis dicebat S. Petrus; *Ceteris verbis pluribus testificabatur dicens: eripite vos ab hoc sæculo pravo*. „ Ipsa quippe summa posita est, ait Augustinus, „ cum dictum est, *Eripite vos ab hoc sæculo pravo*: verbis „ autem pluribus, ut hoc fieret, testificabatur Petrus: In his „ verbis erat mortuorum operum condemnatio, quæ nequiter „ agunt hujus sæculi dilectores, & commendatio vitæ bonæ, „ quam teneant, atque sectentur, qui se ab hoc pravo sæculo „ eripiunt. „ Vides quam accurate S. Petrus (Augustino interprete) instruebat baptizandos? Nemo erit qui hoc a nobis petat, ut in absolvendos majori sollicitudine urgeamur, quam S. Petrus in eos, qui ad baptismum admittebantur.

Multoque magis fuisset culpandum, quod Augustinus eam securitatem daret baptizatis omnibus, quam dari legimus in ejus Libris, ubi agit de remissione peccatorum ante baptismum: Serm. 351. num. 5. „Orantes dicimus... dimitte nobis debita „nostra.... non enim ea dimitti precamur, quæ jam in „Baptismo, nisi dimissa credimus, de ipsa fide dubitamus „Sermone 131. „In Baptismo.... „accepi, inquit, remissionem omnium peccatorum „Respondet Aug. „Prorsus verum est: deleta sunt cuncta peccata in Sacramento baptismatis, cuncta prorsus, dicta, facta, cogitata, cuncta deleta sunt „. Hæc centies iterantur in Libris Augustini. Atqui si ad veram contritionem necessariam fructuoso Baptismo, opus est longo ante tempore fuisse a peccatis expertem, quam stultè, ac temerè putabimus Catechumenos, idest immensam turbam Adultorum omni scelerum colluvie ut plurimum coinquinatam, ita fuisse dispositos? Dubitandum foret, & plusquam dubitandum de fructu Baptismi, quemadmodum Arnaldistæ dubitare solent, imo fere desperare de fructu impertitarum absolutionum secundum hodiernam praxim.

Quæ hoc 1. §. disputata sunt, præcipuas duas Arnaldi, ejusque Quesnellistarum sectatorum Assertiones evertunt: Altera est: Post confessionem peccatorum lethalium differendam esse regulariter absolutionem, & interim vacandum poenalis satisfactoriis operibus, quia contritio opus est longi temporis: Altera est: Etiam si in confitentibus peccatoribus

esset fito. An non itaque maxime culpandus erat Augustinus, quod eos Catechumenos non probaret longiori mora, longaue innocentia? non diutius detineret experimento stabilis emendationis? An non sacrilegæ, omnique laxitate plenissimè dicendæ nobis erunt Augustinianæ illæ voces: *Festinent... accedant... non morentur...* interposito etiam pro concione promisso satis solemni de magna facilitate per ipsum Augustinum adhibenda: *Pulsa*, inquit, & *aperietur tibi*: Quæ enim major facilitas esse solet, quam illa, qua aperitur pulsanti? Et iterum „*Ut tibi*

dico, pulsa, & aperietur tibi, ita & ego pulso, aperi mibi: Ecce, inquit Augustinus ibidem, *Pascha est: da nomen ad Baptismum: si NON TEFIXCITAT FESTIVITAS, DUCAT IPSA CURIOSITAS, ut scias quid dictum sit: Qui manducat carnem meam, & bibit sanguinem meum, in me manet, & ego in illo* „ Si ex ore, aut calamo Jesuitæ peccatorem ad confessionem & absolutionem invitantis excidissent eæ voces, *te ducat ipsa curiositas*: quibus, putas, clamoribus & ejulatibus universam Ecclesiam complevisset Arnaldus, & sui?

esset requisita contritio, adhuc tamen ea dilatio necessaria esset, ut Ecclesiæ probaretur legitime eam contritionem adesse. Utrumque probavimus esse falsum ex hac Parte Augustiniani Sermonis 351. five Homiliæ 50. Falsa siquidem est prior harum assertionum, quandoquidem sententiâ Augustini, & Ecclesiæ, quæ ejus ætate vigeat, censebatur baptizandos adultos utut maxime a peccatis recentes, habere practicè posse necessariam contritionem. Falsa est harum assertionum posterior, quandoquidem ex sententia S. Augustini & Ecclesiæ, quæ ejus ætate vigeat, censebatur, quantum necesse erat, probatus dolor in facie Ecclesiæ ad Baptismum admittentis adultos, etiam si de necessaria contritione non constaret ex iis perspicuis probationibus, atque argumentis, quæ Adversarii nostri requirunt in Poenitente absolvendo.

Quæ omnia procedunt data certissima doctrina, veram nempe contritionem a Tridentino requisitam, tum in baptizandis, tum in absolvendis requiri. Plura de hac re jam diximus: Ac confirmare præterea possumus ex Augustino Lib. de Fide, & Oper. cap.8. ad ea verba Petri Act.2. *Agite poenitentiam, & baptizetur unusquisque vestrum*: „ Cur, inquit Augustinus, non advertunt quod dictum est *Agite poenitentiam*? „ Ibi est enim vitæ veteris expoliatio, ut nova induantur, „ qui baptizantur. Cui autem fructuosa est poenitentia quæ agitur de mortuis operibus, si in adulterio perseveret, aliisque sceleribus, quibus dilectio mundi hujus involvitur, „ Et paulo infra ad ea alia verba quæ baptizandis dicebat S. Petrus; *Ceteris verbis pluribus testificabatur dicens: eripite vos ab hoc sæculo pravo*. „ Ipsa quippe summa posita est, ait Augustinus, „ cum dictum est, *Eripite vos ab hoc sæculo pravo*: verbis „ autem pluribus, ut hoc fieret, testificabatur Petrus: In his „ verbis erat mortuorum operum condemnatio, quæ nequiter „ agunt hujus sæculi dilectores, & commendatio vitæ bonæ, „ quam teneant, atque sedentur, qui se ab hoc pravo sæculo „ eripiunt. „ Vides quam accurate S. Petrus (Augustino interprete) instruebat baptizandos? Nemo erit qui hoc a nobis petat, ut in absolvendos majori sollicitudine urgeamur, quam S. Petrus in eos, qui ad baptismum mittebantur.

Multoque magis fuisset culpandum, quod Augustinus eam securitatem daret baptizatis omnibus, quam dari legimus in ejus Libris, ubi agit de remissione peccatorum ante baptismum: Serm. 351. num. 5. „Orantes dicimus... dimitte nobis debita „ nostra non enim ea dimitti precamur, quæ jam in „ Baptismo, nisi dimissa credimus, de ipsa fide dubitamus „ Sermone 131. „ In Baptismo „ accepi, inquit, remissionem omnium peccatorum „ Respondet Aug. „ Prorsus verum est: deleta sunt cuncta peccata in Sacramento baptismatis, cuncta prorsus, dicta, facta, cogitata, cuncta deleta sunt „. Hæc centies iterantur in Libris Augustini. Atqui si ad veram contritionem necessariam fructuoso Baptismo, opus est longo ante tempore fuisse a peccatis expertem, quam stultè, ac temerè putabimus Catechumenos, idest immensam turbam Adultorum omni scelerum colluvie ut plurimum coinquinatam, ita fuisse dispositos? Dubitandum foret, & plusquam dubitandum de fructu Baptismi, quemadmodum Arnaldistæ dubitare solent, imo fere desperare de fructu impertitarum absolutionum secundum hodiernam praxim.

Quæ hoc i. §. disputata sunt, præcipuas duas Arnaldi, ejusque Quesnellistarum sectatorum Assertiones evertunt: Altera est: Post confessionem peccatorum lethalium differendam esse regulariter absolutionem, & interim vacandum poenalis satisfactoriis operibus, quia contritio opus est longi temporis: Altera est: Etiam si in confitentibus peccatoribus esset

sito. An non itaque maxime culpandus erat Augustinus, quod eos Catechumenos non probaret longiori mora, longaque innocentia? non diutius detineret experimento stabilis emendationis? An non sacrilegæ, omnique laxitate plenissimè dicendæ nobis erunt Augustinianæ illæ voces: *Festinent... accedant... non morentur...* interposito etiam pro concione promisso satis solemni de magna facilitate per ipsum Augustinum adhibenda: *Pulsa*, inquit, & *aperietur tibi*: Quæ enim major facilitas esse solet, quam illa, qua aperitur pulsanti? Et iterum „ *Ut tibi*

dico, pulsa, & aperietur tibi, ita & ego pulso, aperi mibi: Ecce, inquit Augustinus ibidem, *Pascha est: da nomen ad Baptismum: si NON TE EXCITAT FESTIVITAS, DUCAT IPSA CURIOSITAS, ut scias quid dictum sit: Qui manducat carnem meam, & bibit sanguinem meum, in me manet, & ego in illo* „ Si ex ore, aut calamo Jesuitæ peccatorem ad confessionem & absolutionem invitantis excidissent eæ voces, *te ducat ipsa curiositas*: quibus, putas, clamoribus & ejulatibus universam Ecclesiam complevisset Arnaldus, & sui?

esset requisita contritio, adhuc tamen ea dilatio necessaria esset, ut Ecclesiæ probaretur legitime eam contritionem adesse. Utrumque probavimus esse falsum ex hac Parte Augustiniani Sermonis 351. five Homiliæ 50. Falsa siquidem est prior harum assertionum, quandoquidem sententiâ Augustini, & Ecclesiæ, quæ ejus ætate vigeat, censebatur baptizandos adultos utut maxime a peccatis recentes, habere practicè posse necessariam contritionem. Falsa est harum assertionum posterior, quandoquidem ex sententia S. Augustini & Ecclesiæ, quæ ejus ætate vigeat, censebatur, quantum necesse erat, probatus dolor in facie Ecclesiæ ad Baptismum admittentis adultos, etiam si de necessaria contritione non constaret ex iis perspicuis probationibus, atque argumentis, quæ Adversarii nostri requirunt in Poenitente absolvendo.

Quæ omnia procedunt data certissima doctrina, veram nempe contritionem a Tridentino requisitam, tum in baptizandis, tum in absolvendis requiri. Plura de hac re jam diximus: Ac confirmare præterea possumus ex Augustino Lib. de Fide, & Oper. cap.8. ad ea verba Petri Act.2. *Agite poenitentiam, & baptizetur unusquisque vestrum*: „ Cur, inquit Augustinus, non advertunt quod dictum est *Agite poenitentiam*? „ Ibi est enim vitæ veteris expoliatio, ut nova induantur, „ qui baptizantur. Cui autem fructuosa est poenitentia quæ agitur de mortuis operibus, si in adulterio perseveret, aliisque sceleribus, quibus dilectio mundi hujus involvitur „? Et paulo infra ad ea alia verba quæ baptizandis dicebat S. Petrus; *Ceteris verbis pluribus testificabatur dicens: eripite vos ab hoc sæculo pravo*. „ Ipsa quippe summa posita est, ait Augustinus, „ cum dictum est, *Eripite vos ab hoc sæculo pravo*: verbis „ autem pluribus, ut hoc fieret, testificabatur Petrus: In his „ verbis erat mortuorum operum condemnatio, quæ nequiter „ agunt hujus sæculi dilectores, & commendatio vitæ bonæ, „ quam teneant, atque sectentur, qui se ab hoc pravo sæculo „ eripiunt. „ Vides quam accurate S. Petrus (Augustino interprete) instruebat baptizandos? Nemo erit qui hoc a nobis petat, ut in absolvendos majori sollicitudine urgeamur, quam S. Petrus in eos, qui ad baptismum mittebantur.

Frustra quis ex Arnaldo De Freq. Commun. Par.2. cap.IX. ea in rem præsentem detorqueret, quibus ibidem disputat : „ Violationem Baptismi . . . causam fuisse SS. Patribus ad longam, & laboriosam poenitentiam peccatores adigendi „ Est enim hoc omnino extra præsentem controversiam. Omnes fatemur cum Tridentino sess.14. c.8. de satisfactionis necessitate, & fructu, cujus capitis verba ibidem citat Arnaldus, „ Divinæ Justitiæ ratio exigere videtur, ut aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante Baptismum per ignorantiam deliquerint, aliter vero qui semel a peccatis, & dæmonis servitute liberati, & accepto Spiritus S. dono scientes templum Dei violare, & Spiritum Sanctum contristare non formidaverint. Et divinam clementiam decet, ne ita nobis, absque ulla satisfactione, peccata dimittantur, ut occasione accepta, peccata leviora putantes, velut injurii, & contumeliosi Spiritui Sancto in graviora labamur, thesaurizantes nobis iram in die iræ „. Hanc doctrinam Tridentini, cui prævivere Tertullianus, Augustinus, Pacianus, Chrysostomus, Ambrosius, Gregorius Nazianzenus, Theodoretus, Bernardus inutili labore ab Arnaldo relati eo capite IX. nos quoque ultro amplectimur; At ea unum illud probat, de quo non est quæstio: baptizandis non esse satisfactionem imponendam, sed imponendam esse absolvendis: Ubi autem vel a Tridentino, vel a Patribus hoc capite IX. ab Arnaldo citatis, docemur eam esse imponendam *ante absolutionem*, ut eorum operum poenaliū præsidio, ac testimonio tum vera contritio eliciatur, tum etiam apud Ecclesiam probetur? Proferant verba, quibus doceamur baptizandos, quamvis a magnis criminibus recentes, facilius absque diuturna poenaliū operum exercitatione elicere potuisse ac posse congruam contritionem, quam baptizatos sese disponentes ad confessionem? Facilius ac prudentius præsumi potuisse in baptizandis eam contritionem, quam in vulgaribus poenitentibus jam baptizatis? Verissimum est peccatum baptizati hominis gravius esse cæteris paribus, quam peccatum ab Infideli patratum: At potius hoc ipsum convincit, quod minus difficulter de graviore crimine dolor in homine fideli sit excitandus.

De praxi Quesnelliana in dilatione sacramentalis absolutionis ad
propositiones LXXXVII., et LXXXVIII. ex Cl. proscriptis in bulla
Unigenitus dissertatio dogmatica

Roma 1755

4 Diss. 3138,4

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10956816-6